
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA LIPNO NA LATA 2021-2027

GMINA MIASTA LIPNA
POWIAT LIPNOWSKI
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE

ZAMAWIAJĄCY	MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W LIPNIE
WYKONAWCA OPRACOWANIA	WESTMOR CONSULTING

LIPNO 2021 R.

Opracowanie:

Westmor Consulting

Urszula Wódkowska

ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek

NIP: 556-102-79-09

REGON: 910263330

Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów pod kierownictwem Karoliny Drzewieckiej – Kierownika Projektu:

Joanna Kaszubska – Konsultant

Mateusz Grzelak – Młodszy Analityk

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	4
2. Metodologia opracowania Strategii.....	13
3. Diagnoza sytuacji społecznej.....	14
3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej.....	14
3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Miasta Lipna.....	14
3.1.2. Demografia.....	15
3.1.3. Rynek pracy	19
3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa.....	23
3.1.5. Ochrona zdrowia	23
3.1.6. Edukacja	25
3.1.7. Kultura i sport	33
3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego.....	37
3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	48
3.2. Problemy społeczne występujące na terenie miasta Lipno.....	51
3.2.1. Bezrobocie	51
3.2.2. Ubóstwo	54
3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych	56
3.2.4. Problemy osób starszych.....	61
3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.....	64
3.2.6. Uzależnienia.....	74
3.2.7. Bezdomność.....	79
3.2.8. Przemoc w rodzinie	80
3.2.9. Przestępczość	85
3.3. Wyniki badania ankietowego.....	88
3.4. Analiza SWOT	100
4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią	102
4.1. Prognoza demograficzna	102
4.2. Prognoza zmian	104
5. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne	105
6. Kierunki niezbędnych działań	106
7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe	107
8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii.....	108
9. Wnioski i podsumowanie	112
10. Spis tabel i wykresów, rysunków	114

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Lipno jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie miasta Lipno. Jest narzędziem materializacji lokalnej polityki społecznej. Zobowiązanie sporządzenia dokumentu wynika z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), w którym zostało napisane: „*do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy pracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*”.

W Strategii wskazano obszary problemowe, cele i kierunki działań. Osiągnięcie wyznaczonych celów i rezultatów podlegać będzie stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji. Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego celu działań. W obszarze rozwiązywania problemów społecznych jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej w następujących dziedzinach:

1. Bezrobocie,
2. Ubóstwo,
3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych,
4. Problemy osób starszych,
5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
6. Uzależnienia,
7. Bezdomność,
8. Przemoc w rodzinie,
9. Przestępczość.

Wskazane dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej.

Zgodnie z art. 16b, ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera przede wszystkim:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - celów strategicznych projektowanych zmian,
 - kierunków niezbędnych działań,
 - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - wskaźników realizacji działań.

Akty prawne regulujące opracowanie i wykonanie gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowią również:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2020 r. poz. 685);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2020 r. poz. 1057);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1348);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 111);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 2407);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.);

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2020 poz. 426 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 176);
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 2085);
- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 38);
- ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2020 r. poz. 35 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz.U. z 2019 r. poz. 1472);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1666 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 1575 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359);
- ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 53 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2021 r. poz. 217);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 869 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 611 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (Dz.U. z 2020 r. poz. 508 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1398 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2018 r. poz. 969);

- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. systemie oświaty (Dz.U. z 2020 r. poz. 1327 z późn. zm.);
- uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. 2018 poz. 1007);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r. poz. 1329);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061);
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2020 r. poz. 833 z późn. zm.).

Różnorodność problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Głównym celem strategii rozwiązywania problemów społecznych jest pogłębianie i rozwój form pracy socjalnej, kooperacja z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi oraz instytucjami funkcjonującymi w sferze polityki społecznej, Świadomość przenikania się perspektyw problemowych wskazuje, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej Gminy Miasta Lipno.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym i aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od wyboru kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii.

Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Lipno na lata 2021-2027 jest wieloletnim dokumentem programowym, stanowiącym niebagatelne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jego mieszkańców, zwłaszcza grup społecznych, którym grozi izolacja społeczna.

POWIĄZANIE Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI WYŻSZEGO SZCZEBŁA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym ze sposobów realizacji strategii rozwoju miasta i dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów, co ma na celu uspoźnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu jak i programami konstruowanymi w jej ramach. W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy UE.

Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, włączając te, które wydaje Unia Europejska.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Lipno wpisuje się w elementy polityki spójności Unii Europejskiej, która ma wspierać rozwój inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu koncentruje się na zwiększeniu aktywności zawodowej społeczeństw UE, podnoszeniu kwalifikacji obywateli oraz walce z ubóstwem.

Na poziomie krajowym przedmiotowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisuje się w dokumenty strategiczne, które powstawały w okresie finalizacji prac nad strategią „Europa 2020”. Wspólną podstawę dla krajowych dokumentów strategicznych stanowi raport „POLSKA 2030”.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 to dokument mający na celu przede wszystkim poprawę jakości życia obywateli. Ukazuje on główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, a także kierunki zagospodarowania

przestrzennego państwa. Powyższy dokument wyznaczył trzy strategiczne obszary, w których powinien odbywać się rozwój Polski:

- Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:
 - Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna,
 - Polska Cyfrowa,
 - Kapitał ludzki,
 - Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko,
- Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:
 - Rozwój regionalny,
 - Transport,
- Obszar efektywności i sprawności państwa:
 - Kapitał społeczny,
 - Sprawne państwo.

Realizacja *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Lipno na lata 2021-2027* umożliwi wsparcie mieszkańców miasta, a co za tym idzie, wpłynie pozytywnie na przyrost i efektywność kapitału społecznego.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej została opracowana z powodu przystąpienia Polski do realizacji drugiego zadania ze Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi i pokonywanie izolacji społecznej. Państwo powinno tworzyć warunki kształtowania kapitału społecznego poprzez spójną politykę. Niekorzystne warunki ekonomiczne, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia prowadzą do marginalizacji społecznej. Wdrożenie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Lipno na lata 2021-2027*, umożliwi realizację koncepcji Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Strategia przyjęta została Uchwałą Nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r. (M.P. 2020 poz. 1060).

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. W dokumencie wyznaczono następujące trzy cele szczegółowe:

1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne,
2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich,
3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne.

Działania skierowane do mieszkańców miasta Lipno, w szczególności beneficjentów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie będą miały wpływ na osiągnięcie wyżej wymienionych założeń, a zwłaszcza na zwiększenie aktywności i wzrost poziomu umiejętności wspomagających rozwój kapitału społecznego.

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Dokument przyjęty został Uchwałą Nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r.

W Strategii ustanowiono następujący cel nadrzędny: „Jakość życia typowa dla wysoko rozwiniętych regionów europejskich”.

W powyższej Strategii sformułowano pięć następujących celów głównym rozwoju województwa:

1. Skuteczna edukacja,
2. Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo,
3. Konkurencyjna gospodarka,
4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko,
5. Spójne i bezpieczne województwo.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Lipno na lata 2021-2027 przyczyni się do realizacji celu głównego 2. Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo, w ramach którego określono takie cele operacyjne jak:

- Aktywność społeczna i rozwój społeczeństwa obywatelskiego,
- Rozwój wrażliwy społecznie,
- Zdrowie,
- Kultura, sztuka i dziedzictwo narodowe,
- Sport i aktywność fizyczna.

oraz do realizacji celu głównego 4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko, w ramach którego wyznaczono taki cel operacyjny jak:

- Infrastruktura rozwoju społecznego.

Wyżej wymienione założenia uwzględnione zostały również w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Lipno*. Wspólnie dokumenty te przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców i rozwoju społecznego.

Strategia Obszaru Społeczno –Gospodarczego Powiatu Lipnowskiego

Aktualnie obowiązująca Strategia przyjęta została na podstawie Uchwały Nr 30/KSPL/2020 Komitetu Sterującego Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Lipnowskiego z dnia 19 lutego 2020 roku powołanego do życia na mocy Porozumienia z dnia 2 października 2014 roku, którego stronami są Powiat Lipnowski oraz Gminy z terenu powiatu lipnowskiego.

Podstawowym celem i misją dla Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Lipnowskiego określonymi w Dokumencie będzie: Rozwój gospodarczy drogą do rozkwitu nowoczesnego społeczeństwa.

Za najważniejsze zidentyfikowane obszary wymagające interwencji w ramach ORSG zostały uznane obszary wydzielone w następujący sposób:

1. Rozwój gospodarki i rynku pracy,
2. Rozwój infrastruktury,
3. Rozwój kreatywnego społeczeństwa,
4. Zachowanie dziedzictwa naturalnego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Lipno wpisuje się przede wszystkim w obszar 3. Rozwój kreatywnego społeczeństwa, który zakłada m.in. podjęcie działań aktywizujących osoby bezrobotne i wzrost wykształcenia wśród społeczności, ponieważ bezrobocie i związane z nim ubożenie społeczeństwa jest głównym problemem na obszarze ORSG. Do pozostałych koniecznych działań zaliczono również niwelowanie negatywnego wpływu środowisk patologicznych na dzieci i młodzież oraz zapewnienie jak najlepszej opieki zdrowotnej. Wobec powyższego oba dokumenty są ze sobą zgodne.

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Lipnowskiego na lata 2017-2022

Program przyjęty został Uchwałą Nr XXXVIII/228/2018 Rady Powiatu w Lipnie z dnia 7 lutego 2018.

Celem programu jest zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej, dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form pomocy umożliwiających życie w środowisku rodzinnym i społecznym. Natomiast celem strategicznym programu jest promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Lipno jest zgodna z Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Lipnowskiego ponieważ w swoich założeniach uwzględnia problemy społeczne osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych, oraz dąży do ich rozwiązania na terenie miasta Lipna.

Program Rewitalizacji Gminy Miasta Lipno na lata 2017-2023

LPR przyjęty został Uchwałą Nr XLVII/336/2018 Rady Miejskiej w Lipnie z dnia 4 lipca 2018 r. Miasto Lipno realizuje Program Rewitalizacji Gminy Miasta Lipno na lata 2017-2023, który stanowi podstawę do realizacji działań, mających na celu poprawę warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni wykluczeniem z lokalnej społeczności. Dokument jest narzędziem służącym rozwiązywaniu problemów na obszarach zdegradowanych wyznaczonych do rewitalizacji.

Celem strategicznym, o który opiera się kierunek działań rewitalizacyjnych Miasta Lipno jest zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.

W Dokumencie wyznaczone zostały trzy następujące cele rewitalizacji:

- Cel 1: Wzrost aktywności i integracji mieszkańców - przeciwdziałanie występowaniu zjawiska wykluczenia społecznego i zawodowego,
- Cel 2: Stymulowanie aktywności gospodarczej mieszkańców,
- Cel 3: Poprawa dostępu mieszkańców do miejsc i przestrzeni publicznych sprzyjających integracji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Lipno umożliwia realizację wyżej wymienionych celów Programu Rewitalizacji Gminy Miasta Lipno. W ramach rewitalizacji istotne jest w pierwszej kolejności rozwiązywanie problemów społecznych. W ramach LPR zaplanowano prowadzenie szerokiego zakresu działań mających na celu włączanie społeczne i zawodowe osób, rodzin i środowisk znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych oraz rozwój aktywnych form integracji społecznej. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych* jest dokumentem strategicznym, w którym również uwzględniane są kwestie mające na celu pomoc mieszkańcom miasta, przede wszystkim osobom w trudnej sytuacji życiowej poprzez prowadzenie działań społecznych, edukacyjnych, aktywizujących wpływających na poprawę ich sytuacji.

2. Metodologia opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Lipno na lata 2021-2027 została podzielona na trzy zasadnicze części.

Pierwsza część – rozdział 3 – ukazuje charakterystykę sytuacji społecznej miasta Lipno. Zbadano strukturę demograficzną, stan gospodarki oraz sytuację na rynku pracy. Przedstawiono także dostępne dla mieszkańców usługi społeczne, czyli: pomoc społeczną, edukację i ochronę zdrowia.

Analizy dokonano w oparciu o:

- informacje Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie,
- dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lipnie,
- dane Głównego Urzędu Statystycznego,
- dane Komendy Powiatowej Policji w Lipnie,
- dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Gminy Miasta.

W pierwszej części ukazano także rezultaty przeprowadzonego badania ankietowego, którego celem było rozpoznanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców. Charakterystykę sytuacji społecznej reasumuje analiza SWOT – analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

Część drugą – rozdział 4 – stanowi prognoza zmian problemów społecznych wskazanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na 2 główne części:

- prognozę demograficzną sporządzoną w oparciu o Prognozę dla gmin na lata 2017-2030 opracowaną przez GUS;
- prognozę zmian problemów społecznych na terenie miasta Lipno w wyniku realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Lipno na lata 2021-2027* oraz zadań w zakresie pomocy społecznej, które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów.

Prognoza stanowi fundament do określania celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia – rozdziały 5-8 to określenie celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zmniejszenia negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie miasta Lipno. Ukazano w niej również sposób realizacji *Strategii* oraz określono możliwe wskaźniki monitorowania wykonania planowanych działań.

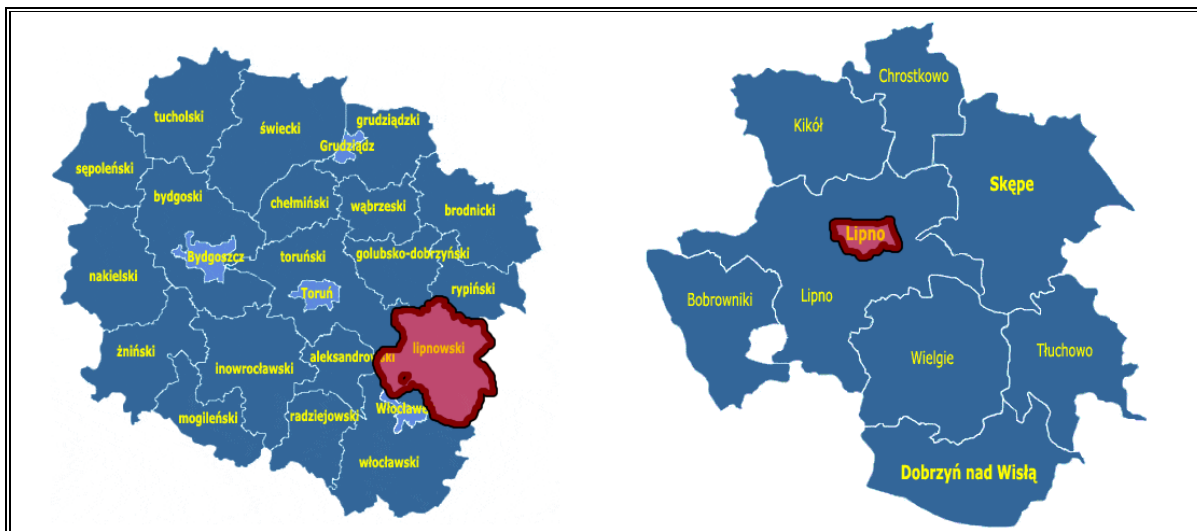
3. Diagnoza sytuacji społecznej

3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej

3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Miasta Lipna

Gmina Miasta Lipna jest gminą miejską, położoną w powiecie lipnowskim, we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, około 20 km na północ od Włocławka oraz 40 km na południowy zachód od Torunia i około 80 km od Bydgoszczy. Według danych GUS jego powierzchnia wynosi około 11 km², a gęstość zaludnienia 1 308 os./km². Miasto jest siedzibą władz zarówno gminy miejskiej i wiejskiej, jak i powiatu lipnowskiego, przez to jest największym ośrodkiem urbanizacyjnym w powiecie.

Rysunek 1. Położenie miasta Lipno na tle województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu lipnowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://gminy.pl/>

Miasto Lipno graniczy jedynie z gminą Lipno, która otacza go ze wszystkich stron.

Jednostka położona jest w centralnym rejonie ziemi dobrzyńskiej, w obrębie Pojezierza Dobrzyńskiego, nad rzeką Mień. Największy udział w powierzchni miasta zajmują użytki rolne (44,22%). Niewiele mniej zajmują grunty zabudowane i zurbanizowane (40,13%). Obszary leśne obejmują 13,38% powierzchni jednostki. Pozostały obszar miasta zajmują grunty pod wodami, nieużytki i tereny różne.

Podstawę komunikacji na obszarze miasta stanowi droga krajowa nr 67 relacji Włocławek – Lipno oraz droga krajowa nr 10 relacji Szczecin – Bydgoszcz – Toruń – Płońsk (aglomeracja warszawska). Infrastruktura komunikacyjna uzupełniona jest przez drogi wojewódzkie (nr 557 relacji Rypin – Lipno, nr 558 relacji Lipno – Dyblin oraz nr 559 relacji Lipno – Płock), powiatowe, gminne i lokalne.

Przez teren miasta przebiega również linia kolejowa nr 27 relacji Nasielsk – Toruń, z usytuowaną w Lipnie towarową boczną koleją.

3.1.2. Demografia

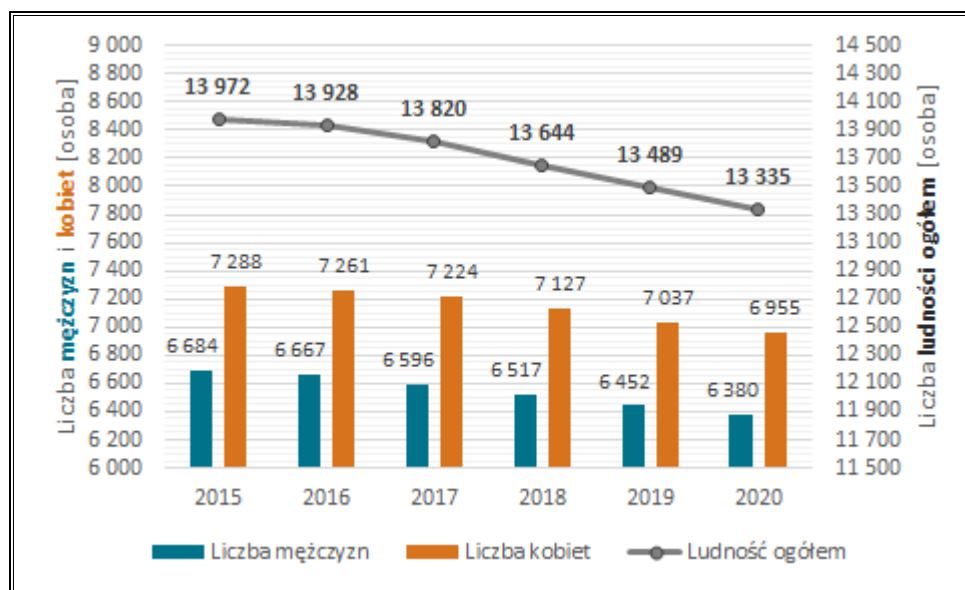
Zgodnie z danymi Urzędu Miejskiego w Lipnie w roku 2020 miasto zamieszkiwało 13 335 osób, z czego liczba kobiet wyniosła 6 955 osób, tj. 52,16%, a liczba mężczyzn 6 380 osób, tj. 47,84%. W okresie od roku 2015 do 2020 ogólna liczba ludności na obszarze miasta zanotowała spadek o 637 osób, tj. 4,56%. Liczba kobiet zmniejszyła się o 333 osoby, tj. 4,57%, natomiast liczba mężczyzn spadła o 304 osoby, tj. 4,55%.

Tabela 1. Liczba mieszkańców miasta Lipno z podziałem na płeć w latach 2015-2020

Wyszczególnienie		Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem		Osoba	13 972	13 928	13 820	13 644	13 489	13 335
w tym:	Mężczyźni	Osoba	6 684	6 667	6 596	6 517	6 452	6 380
		%	47,84%	47,87%	47,73%	47,76%	47,83%	47,84%
	Kobiety	Osoba	7 288	7 261	7 224	7 127	7 037	6 955
		%	52,16%	52,13%	52,27%	52,24%	52,17%	52,16%

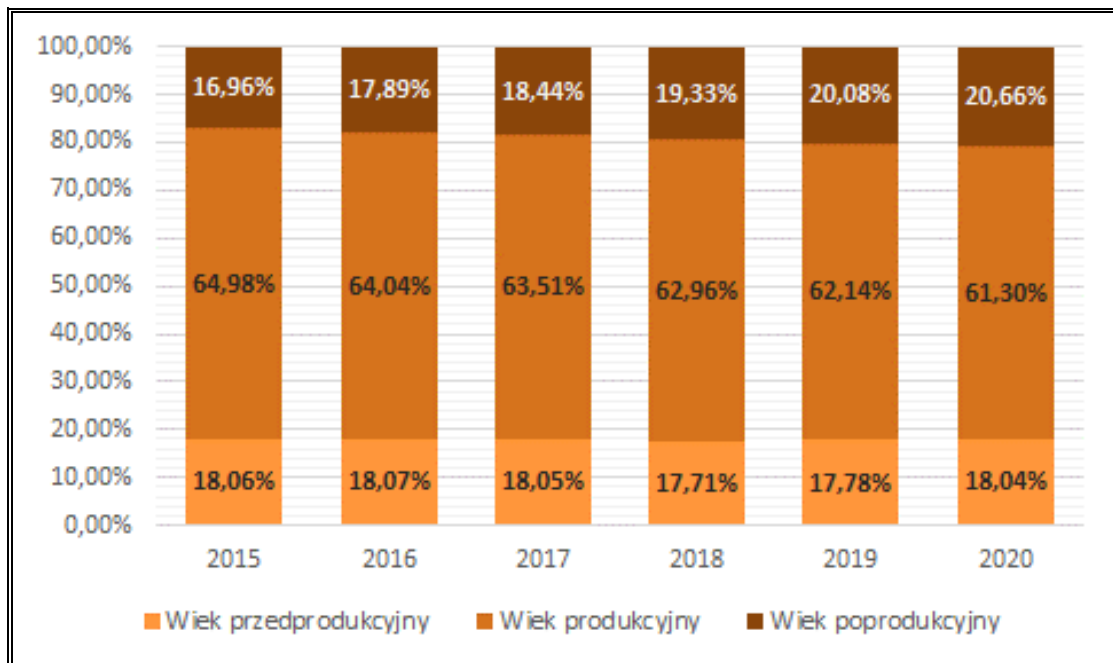
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Lipnie

Wykres 1. Liczba mieszkańców miasta Lipno z podziałem na płeć w latach 2015-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Lipnie

Analizując sytuację demograficzną w zakresie poszczególnych grup ekonomicznych na terenie miasta Lipno w 2020 roku, najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku produkcyjnym – 61,30% ludności ogółem. Ludność w wieku poprodukcyjnym stanowiła 20,66% populacji, natomiast osoby w wieku przedprodukcyjnym były najmniej liczną grupą – w ogólnej liczbie ludności, stanowiły 18,04%.

Wykres 2. Udział poszczególnych grup ekonomicznych miasta Lipno w ogólnej liczbie ludności w [%] w latach 2015-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Lipnie

Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym na przestrzeni lat 2015-2019 zmniejszyła się o 118 osób, tj. 4,68%, ludność w wieku produkcyjnym o 904 osoby, tj. 9,96%, natomiast ludność w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 385 osób, tj. 16,24%. Szczegóły zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 2. Liczba ludności miasta Lipno w latach 2015-2020 wg grup ekonomicznych

Wyszczególnienie		Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	2 523	2 517	2 494	2 417	2 399	2 405
	Kobiety		1 327	1 334	1 309	1 263	1 264	1 265
	Mężczyźni		1 196	1 183	1 185	1 154	1 135	1 140
Ludność w wieku produkcyjnym	Ogółem	Osoba	9 079	8 919	8 777	8 590	8 382	8 175
	Kobiety		4 710	4 644	4 572	4 517	4 418	4 338
	Mężczyźni		4 369	4 275	4 205	4 073	3 964	3 837
Ludność w wieku poprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	2 370	2 492	2 549	2 637	2 708	2 755
	Kobiety		647	689	715	137	770	777
	Mężczyźni		1 723	1 803	1 834	1 900	1 938	1 978

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Lipnie

Spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a także wzrost udziału liczby osób w wieku poprodukcyjnym świadczą negatywnie o sytuacji demograficznej na terenie miasta. Zaobserwować można proces starzenia się społeczeństwa. Wzrost liczby osób starszych wiąże się z koniecznością zaspokojenia rosnących potrzeb tej grupy społeczeństwa, głównie w zakresie opieki społeczno – socjalnej i zdrowotnej.

PRZYRÓST NATURALNY

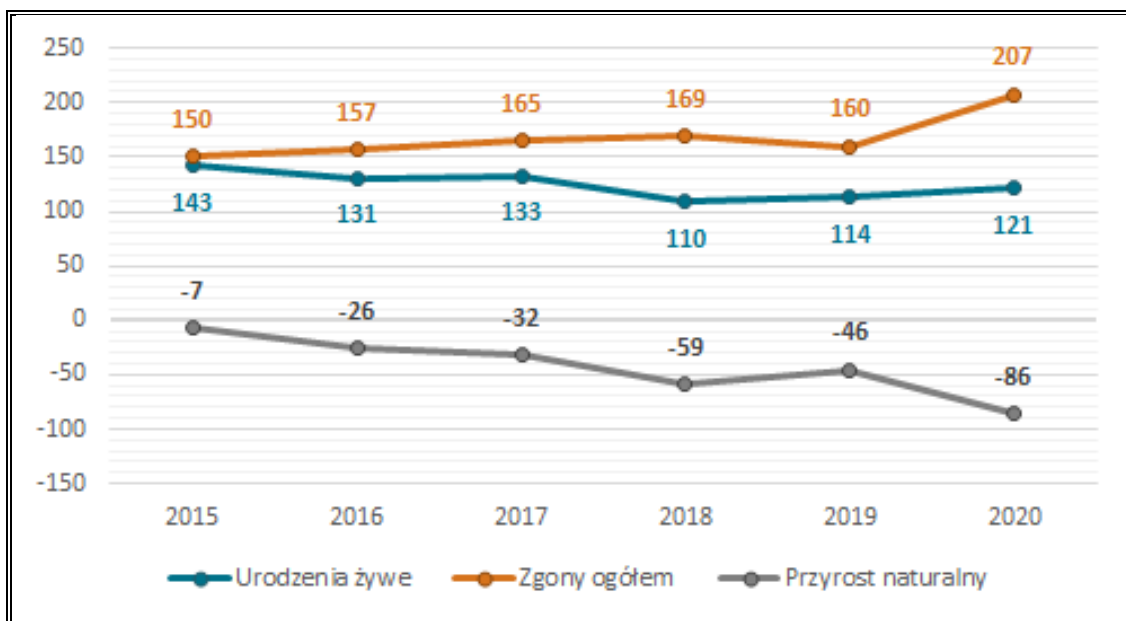
Przez cały analizowany okres (lata 2015-2020) przyrost naturalny przyjmował wartości ujemne. Świadczy to o większej liczbie zgonów ogółem niż urodzeń żywych na obszarze miasta. Najwyższy przyrost naturalny zanotowano w roku 2015, natomiast najniższy w roku 2020. Szczegółowe dane przyrostu naturalnego na terenie miasta Lipno przedstawione zostały w poniższej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 3. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w mieście Lipno w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Urodzenia żywe	Osoba	143	131	133	110	114	121
Zgony ogółem	Osoba	150	157	165	169	160	207
Przyrost naturalny	Osoba	-7	-26	-32	-59	-46	-86

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Lipnie

Wykres 3. Przyrost naturalny w mieście Lipno w latach 2015-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Lipnie

MIGRACJE

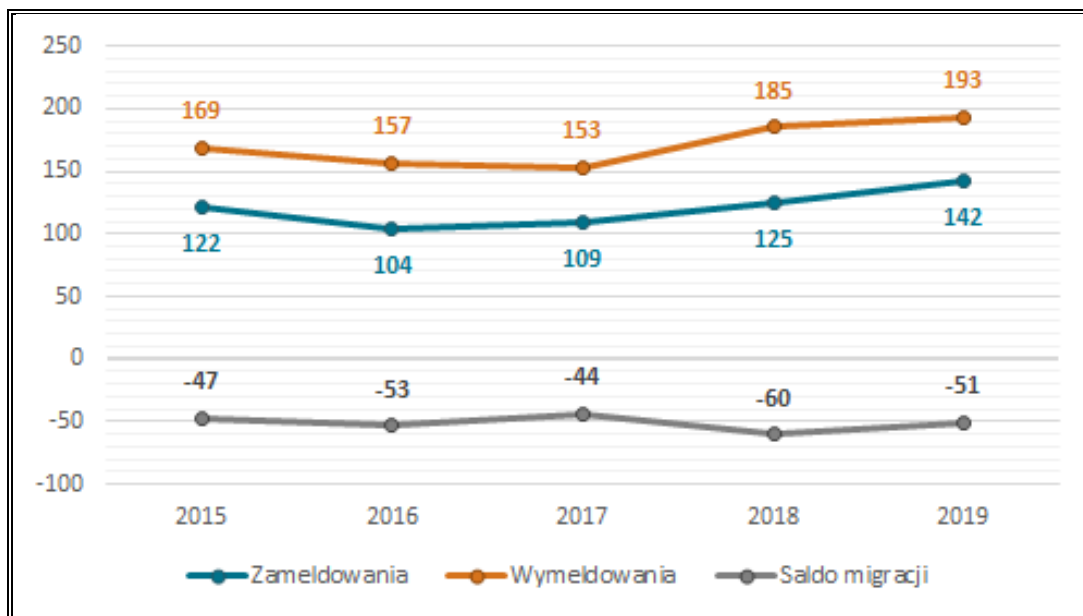
Poprzez migracje rozumie się stałą lub czasową zmianę miejsca pobytu. Saldo migracji ma istotny wpływ na wysokość populacji danego obszaru. Analizując dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące migracji na obszarze miasta na przestrzeni lat 2015-2019 można zauważyć, że w całym analizowanym okresie zanotowano ujemne saldo migracji, co świadczy o większej liczbie osób wymeldowujących się niż meldujących na terenie miasta.

Tabela 4. Migracja na pobyt stały na terenie miasta Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		Jednostka	2015 ¹	2016	2017	2018	2019
Zameldowania	Ogółem	Osoba	122	104	109	125	142
	Mężczyźni		60	49	53	68	65
	Kobiety		62	55	56	57	77
Wymeldowania	Ogółem	Osoba	169	157	153	185	193
	Mężczyźni		94	73	84	85	90
	Kobiety		75	84	69	100	103
Saldo migracji	Ogółem	Osoba	-47	-53	-44	-60	-51
	Mężczyźni		-34	-24	-31	-17	-25
	Kobiety		-13	-29	-13	-43	-26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Wykres 4. Migracja na pobyt stały na terenie miasta Lipno w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

¹ Dane za rok 2015 z powodu braku dostępnych danych dla tego roku o migracji w ruchu zagranicznym w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, uwzględniają jedynie migrację w ruchu wewnętrznym.

Emigrantami są najczęściej osoby młode, które wyprowadzają się do dużych miast w celu poszukiwaniu pracy lub dalszej edukacji. Migracja osób młodych (tj. w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym) jest zjawiskiem niekorzystnym z punktu widzenia dalszego rozwoju Gminy Miasta Lipna, gdyż należy domniemać, że w przyszłości zmniejszy się liczba zakładanych rodzin i liczba urodzeń, a tym samym proces starzenia się społeczności lokalnej będzie się nadal pogłębiać.

3.1.3. Rynek pracy

W mieście Lipnie skupiony jest spory odsetek podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie powiatu. Na gospodarkę miasta składa się przede wszystkim drobny przemysł i usługi. Dominuje różnorodność branż gospodarczych. Wielu mieszkańców uzyskuje swe dochody z handlu. Udział w lokalnym rynku mają też przedsiębiorstwa zajmujące się budownictwem. Zurbanizowany obszar, dogodne położenie i korzystne powiązania komunikacyjne miasta powodują, że na jego obszarze funkcjonuje kilka większych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.

Na atrakcyjność inwestycyjną Gminy Miasta Lipna wpływają również tereny inwestycyjne zlokalizowane w różnych częściach miasta. Ponadto inwestorzy, którzy zdecydują się na lokalizację działalności gospodarczej na terenie miasta, mogą liczyć na dużą pomoc ze strony samorządu w rozwoju swojej firmy.

Według danych GUS na terenie miasta Lipno w roku 2019 zarejestrowanych było 1 566 podmiotów gospodarczych, z czego 1 482, tj. 94,64% funkcjonowało w sektorze prywatnym. Liczba podmiotów gospodarczych ogółem od roku 2015 zmniejszyła się o 24 działalności tj. o 1,51%. W analizowanym okresie, w sektorze publicznym liczba podmiotów zwiększyła się o 1,25%, natomiast jeżeli chodzi o sektor prywatny to liczba podmiotów spadła o 27, tj. o 1,79%. Strukturę działalności gospodarczej prowadzonej na terenie miasta, zarówno w sektorze publicznym jak i prywatnym prezentuje tabela poniżej.

Tabela 5. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie miasta Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Podmioty gospodarki narodowej					
Ogółem	1 590	1 570	1 588	1 584	1 566
Sektor publiczny					
Ogółem	80	81	79	80	81
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	40	41	39	41	42
Spółki handlowe	3	3	3	2	2
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1	0	0
Sektor prywatny					
Ogółem	1 509	1 489	1 508	1 503	1 482
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1 151	1 128	1 135	1 151	1 132
Spółki handlowe	61	65	71	60	62
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	4	4	5
Spółdzielnie	11	10	10	6	6
Fundacje	1	1	0	0	0
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	36	38	43	45	48

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

W sektorze prywatnym można zaobserwować przodowanie jednej sekcji nad innymi. Jest to sekcja G powiązana z handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle (480 podmiotów).

Natomiast działalność gospodarcza w sektorze publicznym na terenie miasta Lipno w 2019 roku koncentrowała się głównie w sekcji L (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości) – 33 podmioty.

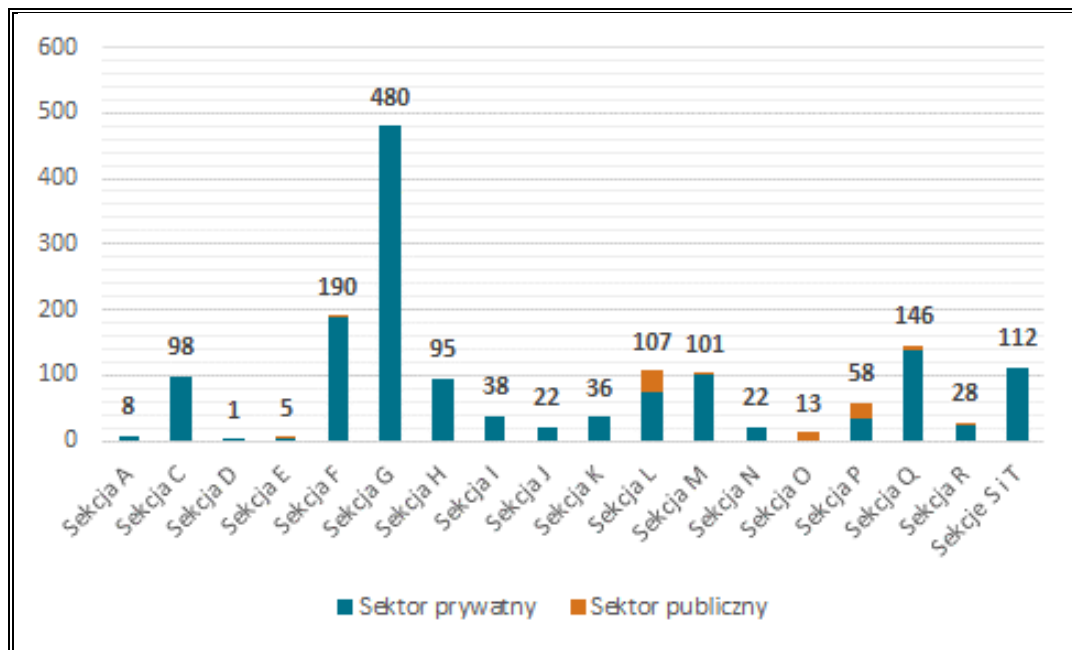
Ogółem największy wzrost w latach 2015-2019 odnotowała sekcja F (budownictwo), która zanotowała wzrost o 44 działalności (30,34%). Natomiast, największy spadek zanotowała sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), w której liczba podmiotów zmniejszyła się o 83, tj. 14,74%.

Tabela 6. Podział i liczba podmiotów gospodarczych w mieście Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Sektor publiczny						
Sekcja C	Podmiot	1	1	1	0	0
Sekcja E	Podmiot	1	1	1	1	1
Sekcja F	Podmiot	1	1	1	1	1
Sekcja L	Podmiot	33	33	33	33	33
Sekcja M	Podmiot	1	1	1	1	1
Sekcja O	Podmiot	12	12	12	12	12
Sekcja P	Podmiot	23	24	22	22	23
Sekcja Q	Podmiot	5	5	5	7	7
Sekcja R	Podmiot	3	3	3	3	3
Sektor prywatny						
Sekcja A	Podmiot	11	10	8	8	8
Sekcja B	Podmiot	2	2	2	1	0
Sekcja C	Podmiot	105	110	110	101	98
Sekcja D	Podmiot	1	1	1	1	1
Sekcja E	Podmiot	4	4	4	4	4
Sekcja F	Podmiot	145	150	158	174	189
Sekcja G	Podmiot	563	538	525	502	480
Sekcja H	Podmiot	92	90	100	102	95
Sekcja I	Podmiot	39	35	35	40	38
Sekcja J	Podmiot	20	20	21	21	22
Sekcja K	Podmiot	35	33	35	36	36
Sekcja L	Podmiot	68	73	74	72	74
Sekcja M	Podmiot	95	98	96	97	100
Sekcja N	Podmiot	23	21	21	24	22
Sekcja O	Podmiot	1	1	1	1	1
Sekcja P	Podmiot	42	38	39	36	35
Sekcja Q	Podmiot	133	133	140	139	139
Sekcja R	Podmiot	22	21	23	27	25
Sekcje S i T	Podmiot	108	111	115	115	112

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarczych (wg sekcji PKD) w roku 2019 w mieście Lipno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Według danych GUS w 2019 roku na terenie miasta Lipno znajdowało się 5 483 mieszkań (wzrost o 166 szt., tj. 3,12% w stosunku do roku 2015) o łącznej powierzchni 369 683 m² (wzrost o 15 531 m², tj. 4,39% w stosunku do roku 2015). Liczba izb w tym samym roku wyniosła 20 356 szt. i wzrosła w stosunku do roku 2015 o 718 szt., tj. 3,66%. Zauważany jest zatem rozwój mieszkalnictwa w mieście na przestrzeni analizowanego okresu.

Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe na terenie miasta Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Mieszkania	szt.	5 317	5 348	5 384	5 404	5 483
Izby	szt.	19 638	19 787	19 969	20 074	20 356
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	354 152	357 509	361 353	363 568	369 683

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>
Zadaniem własnym Gminy Miasta jest tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych mieszkańcom o niskich dochodach. Lokale socjalne służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osobom o niskich dochodach, nieposiadającym tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie wyroku sądowego.

Zgodnie z danymi Raportu o stanie Gminy Miasta Lipna za 2019 rok zasób mieszkaniowy miasta w roku 2019 obejmował 357 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni 12 715,15 m², w tym 78 lokali socjalnych o powierzchni 2 187,22 m². Liczba lokali w budynkach stanowiących wyłączną własność miasta wyniosła 97, w tym 29 lokali socjalnych.

Mimo systematycznych prac nad modernizacją stanu technicznego lokali znajdujących się w zasobie mieszkaniowym miasta i oddawaniu nowych, liczba mieszkań socjalnych w mieście Lipno jest jednak w dalszym ciągu niewystarczająca.

3.1.5. Ochrona zdrowia

Za ochronę zdrowia na terenie miasta oraz zapewnienie podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej mieszkańcom odpowiada funkcjonujący przy ul. Nieszawskiej 6 **Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Lipno Spółka z o.o.** Posiada on w swoich strukturach następujące poradnie specjalistyczne: Alergologiczną, Chirurgiczną, Dermatologiczną i Chorób Wenerycznych, Diabetologiczną, Gastroenterologiczną, Ginekologiczno – Położniczą, Laryngologiczną dla Dorosłych i Dzieci, Medycyny Paliatywnej, Medycyny Pracy, Neurochirurgiczną, Neurologiczną, Okulistyczną, Położniczo-Ginekologiczną, Psychologiczną, Pulmonologiczną i Gruźlicy, Rehabilitacyjną, Reumatologiczną, Terapii Uzależnień, Urazowo-Ortopedyczną oraz Zdrowia Psychicznego.

Ponadto, na terenie miasta znajdują się również następujące placówki wykonujące działalność leczniczą:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipnie „WIMED” Zakład Opiekuńczo Leczniczy,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „LEKARZE RODZINNI”,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Mój Lekarz”,
- Niepubliczna Przychodnia Usług Medycznych BRAL-MED.,
- Niepubliczny Zakład Pielęgnacyjno Opiekuńczy Kamil Adamczyk,
- Ośrodek Terapii Uzależnień NEFO,
- Rezonans Lipno Spółka z o.o.,
- Gabinet Rehabilitacyjny "FizjoTom".

Dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej zapewniają również pobliskie miasta, m.in. Włocławek, Toruń i Bydgoszcz.

Na terenie miasta w analizowanych latach 2015-2019, można zaobserwować spadek udzielonych porad lekarskich ambulatoryjnej opieki zdrowotnej o 12 914 porady, tj. 6,38%, a podstawowej opieki zdrowotnej o 8 641 porad, tj. 7,06%. Szczegółowe informacje przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 8. Opieka zdrowotna na terenie miasta Lipno

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie	202 431	184 436	180 360	187 216	189 517
Podstawowa opieka zdrowotna - porady lekarskie	122 422	107 572	108 747	112 668	113 781

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

W poniższej tabeli zaprezentowano wykaz aptek działających na terenie miasta.

Tabela 9. Apteki funkcjonujące na terenie miasta Lipno

Lp.	Nazwa apteki	Rodzaj	Adres
1.	Medicus	Apteka Ogólnodostępna	ul. Tadeusza Kościuszki 11
2.	Na Rogu	Apteka Ogólnodostępna	ul. Adama Mickiewicza 1
3.	Pod Lipami	Apteka Ogólnodostępna	ul. Plac 11 Listopada 11
4.	Nowa	Apteka Ogólnodostępna	ul. Adama Mickiewicza 20
5.	Rodzinna	Apteka Ogólnodostępna	ul. Tadeusza Kościuszki 5
6.	Pod Dębami	Apteka Ogólnodostępna	ul. Dębowa 21
7.	—	Apteka Ogólnodostępna	ul. Sierakowskiego 6A
8.	Apteka Centralna	Apteka Ogólnodostępna	ul. Tadeusza Kościuszki 2/5
9.	Apteka Szpitalna Szpitala w Lipnie	Apteka Szpitalna bez zgody	ul. Nieszawska 6
10.	W Szpitalu	Apteka Ogólnodostępna	ul. Nieszawska 6

Źródło: Platforma rejestrów Medycznych, <https://rejestrymedyczne.ezdrowie.gov.pl/>

3.1.6. Edukacja

Na terenie miasta funkcjonują:

— **Przedszkola:**

- Zespół Przedszkoli Miejskich Nr 1 w Lipnie im. Czesława Janczarskiego:
 - Przedszkole Miejskie Nr 4 w Lipnie,
 - Przedszkole Miejskie Nr 2 w Lipnie,
- Przedszkole Miejskie Nr 3,
- Niepubliczne Przedszkole „Klub Malucha”,
- Niepubliczne Przedszkole „Promyczek”,
- Niepubliczne Przedszkole Rodzinne,
- Przedszkole w Parku.

— **Szkoły podstawowe:**

- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Władysława Broniewskiego,
- Szkoła Podstawowa Nr 3 w Lipnie Im Mikołaja Kopernika,
- Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Jana Pawła II.

— **Szkoły ponadpodstawowe:**

- Zespół Szkół Technicznych im. Ziemi Dobrzyńskiej w Lipnie:
 - Centrum Kształcenia Zawodowego,
 - Branżowa Szkoła I Stopnia,
 - Branżowa Szkoła Specjalna I Stopnia,
 - Technikum,
 - Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych,
- Zespół Szkół im. Romualda Traugutta w Lipnie:
 - Szkoła Policealna,
 - Liceum Ogólnokształcące,
 - Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych,
- Publiczna Szkoła Muzyczna I Stopnia w Lipnie,
- Prywatne Wieczorowe Liceum Ogólnokształcące w Lipnie,
- Niepubliczna Szkoła Policealna w Lipnie,
- Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące w Lipnie.

— **Pozostałe placówki oświatowe:**

- Zespół Szkół Specjalnych:
 - Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 4 im. Janusza Korczaka w Lipnie,
 - Szkoła Specjalna Przysposabiająca do pracy,
- Niepubliczna Placówka Kształcenia Ustawicznego Lipnowskiego WOPR w Lipnie,

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lipnie.

Każda z wyżej wymienionych placówek oświatowych zapewnia dostęp do wykwalifikowanej kadry opiekuńczo-wychowawczej oraz bogatą ofertę dydaktyczną. Dyrektorzy jednostek oświatowych systematycznie zakupują pomoce dydaktyczne oraz sprzęt sportowy niezbędny do prowadzenia zajęć edukacyjnych. Szkoły na terenie miasta zapewniają wszechstronny rozwój podopiecznych, dają poczucie bezpieczeństwa, są przyjazne i otwarte. Kadra pedagogiczna dzięki swojej wiedzy, umiejętnościom i doświadczeniu dobrze przygotowuje dzieci do dalszego etapu edukacji. Wśród uczniów i nauczycieli panuje miła i życzliwa atmosfera. Placówki szkolne znajdujące się na terenie miasta są wyposażone w pracownie komputerowe, a także w infrastrukturę niezbędną do uprawiania sportów i rekreacji. Przedszkola realizują programy wychowania przedszkolnego oparte na podstawie programowej wychowania przedszkolnego określoną przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, które zapewniają bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę w czasie nie krótszym niż 5 godzin dziennie, zatrudniają nauczycieli posiadających odpowiednie kwalifikacje oraz przeprowadzają rekrutację dzieci zgodnie z zasadą powszechnej dostępności. Funkcjonująca na obszarze miasta sieć przedszkoli zapewnia opiekę dzieciom w wieku przedszkolnym zamieszkałym na terenie miasta. Bazę oświatową uzupełniają zespoły boisk do gry w piłkę nożną, piłkę ręczną, koszykówkę i siatkówkę oraz hale sportowe znajdujące się przy niektórych placówkach szkolnych, z których korzystają uczniowie, różne grupy sportowe oraz mieszkańcy miasta. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby uczniów uczęszczających do poszczególnych kategorii placówek oświatowych, funkcjonujących na terenie miasta Lipno.

Tabela 10. Edukacja na terenie miasta Lipno (stan na dzień 20 maj 2020 r.)

Placówka oświatowa	Liczba uczniów [osoba]
Przedszkola	642
— Zespół Przedszkoli Miejskich Nr 1 w Lipnie im. Czesława Janczarskiego	214
— Przedszkole Miejskie Nr 3	50
— Niepubliczne Przedszkole „Klub Malucha”	7
— Niepubliczne Przedszkole „Promyczek”	50
— Niepubliczne Przedszkole Rodzinne	221
— Przedszkole w Parku	100
Szkoły podstawowe	1 276
— Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Władysława Broniewskiego	378
— Szkoła Podstawowa Nr 3 w Lipnie Im Mikołaja Kopernika	539
— Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Jana Pawła II	359
Szkoły ponadpodstawowe	1 728
— Zespół Szkół Technicznych im. Ziemi Dobrzyńskiej w Lipnie	888
— Zespół Szkół im. Romualda Traugutta w Lipnie	464
— Publiczna Szkoła Muzyczna I Stopnia w Lipnie	235
— Prywatne Wieczorowe Liceum Ogólnokształcące w Lipnie	75
— Niepubliczna Szkoła Policealna w Lipnie	20
— Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące w Lipnie	46
Pozostałe placówki oświatowe	63
— Zespół Szkół Specjalnych	63
Ogółem	3 709

Źródło: Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych, <https://rspo.men.gov.pl/>

W roku 2017 nastąpiła reforma systemu oświaty polegająca na wygaszeniu gimnazjów i powrót w części założeń do systemu sprzed roku 1999. Zgodnie z Ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2020 r., poz. 910 z późn. zm.) proces rekrutacji do gimnazjów został wstrzymany. Od 1 września 2017 r. rozpoczęło się „wygaszanie” szkół gimnazjalnych. W roku szkolnym 2017/2018 uczniowie, z rocznika 2016/2017, którzy ukończyli VI klasę szkoły podstawowej trafili do klasy VII. Ostatni rocznik objęty nauką w gimnazjach zakończył edukację gimnazjalną w roku szkolnym 2018/2019, w związku z czym 1 września 2019 roku gimnazja zostały zlikwidowane. Egzamin gimnazjalny zastąpiony został pisaniem na zakończenie 8-letniej szkoły podstawowej egzaminem ósmoklasisty.

Stosunek osób uczących się w szkołach podstawowych i gimnazjalnych do całej populacji osób będących w wieku przypisanym danemu poziomowi kształcenia (wskaźnik skolaryzacji) na terenie miasta Lipno w okresie 2015-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego na terenie miasta Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jedn. Miary	2015	2016	2017	2018	2019
Szkoły podstawowe	%	102,12	113,50	108,67	108,49	107,33
Gimnazja	%	110,02	111,78	102,28	102,33	—

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na przestrzeni lat 2015-2019 dla szkół podstawowych i gimnazjów z obszaru miasta współczynnik skolaryzacji brutto na terenie miasta kształtował się na poziomie powyżej 100%. Skolaryzacja powyżej 100% spowodowana jest tym, że część uczniów ucząca się w placówkach oświatowych na terenie miasta, mieszka poza nim.

W poniższej tabeli przedstawiono średnie wyniki z egzaminu maturalnego przeprowadzonego w latach 2017-2020 na terenie szkół w mieście Lipno dla przedmiotów podstawowych.

Tabela 12. Średni wynik procentowy egzaminu maturalnego dla szkół średnich na terenie miasta Lipna z przedmiotów podstawowych w latach 2017-2020

Placówka oświatowa	Rok ²	J. polski			Matematyka		J. angielski			J. niemiecki			J. rosyjski		
		Egzamin ustny	Egzamin pisemny		Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Egzamin ustny	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Egzamin ustny	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Egzamin ustny	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
			Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony											
I Liceum Ogólnokształcące PUL w Lipnie	2017	77	45	13	45	—	36	74	—	—	—	—	—	—	—
	2018	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	2019	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	2020	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół im. Romualda Traugutta w Lipnie	2017	62	62	48	58	37	64	71	57	97	61	39	90	90	78
	2018	60	58	35	64	35	71	72	55	—	—	—	—	—	—
	2019	59	53	57	65	46	68	73	60	70	39	—	—	—	—
	2020	—	51	49	60	39	—	73	59	—	—	—	—	—	—
Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	2017	49	0	—	15	—	45	40	30	—	—	—	—	—	—
	2018	45	35	—	14	—	44	47	—	—	—	—	—	—	—
	2019	—	28	—	19	—	23	35	—	—	—	—	—	—	—
	2020	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Technikum w Zespole Szkół Technicznych im. Ziemi Dobrzyńskiej w Lipnie	2017	52	45	—	38	5	51	49	43	77	38	—	57	52	—
	2018	53	52	24	41	4	53	51	36	—	—	—	—	—	—
	2019	47	47	45	39	5	54	48	49	—	—	—	—	—	—
	2020	—	34	—	35	5	—	42	29	—	—	—	—	—	—
Prywatne Wieczorowe	2017	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

² W roku 2020 ze względu na pandemię COVID-19 egzaminów ustnych nie przeprowadzono.

Placówka oświatowa	Rok ²	J. polski			Matematyka		J. angielski			J. niemiecki			J. rosyjski		
		Egzamin ustny	Egzamin pisemny				Egzamin ustny	Egzamin pisemny		Egzamin ustny	Egzamin pisemny		Egzamin ustny	Egzamin pisemny	
			Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony		Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony		Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony			
Liceum	2018	37	31	—	19	—	14	38	—	—	—	—	—	—	—
	2019	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	2020	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

Analizując wyniki egzaminów maturalnych na terenie miasta Lipna w latach 2017-2020 zauważymy różny poziom kształcenia w poszczególnych placówkach. Najwyższe wyniki osiągają uczniowie Liceum Ogólnokształcącego w Zespole Szkół im. Romualda Traugutta w Lipnie.

W poniższej tabeli przedstawiono średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w latach 2017-2019 na terenie miasta.

Tabela 13. Średnie wyniki procentowe egzaminu gimnazjalnego w [%] w mieście Lipno w latach 2017-2019

Wyszczególnienie		Gimnazjum Prywatne nr 1 (Prywatna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jadwigi Jałowicz w Lipnie z klasami gimnazjalnymi)			Publiczne Gimnazjum im. Noblistów Polskich nr 1		
		2017	2018	2019	2017	2018	2019
Część Humanistyczna	J. polski	75,1	77,8	71,2	56,0	62,3	53,7
	Historia, WOS	63,0	59,8	68,8	46,3	49,8	47,5
Część Matematyczno- Przyrodnicza	Część matematyczna	51,6	57,6	56,8	34,3	44,7	26,8
	Część przyrodnicza	54,3	62,3	61,7	39,8	46,3	38,6
J. angielski	Poziom podstawowy	75,8	79,0	81,2	51,8	58,5	49,1
	Poziom rozszerzony	61,1	65,7	72,9	31,9	39,9	31,2
J. niemiecki	Poziom podstawowy	64,0	—	—	36,4	44,0	43,4
	Poziom rozszerzony	—	—	—	—	—	—

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

Analizując wyniki z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzanego na terenie miasta, wyższe wyniki osiągnęli uczniowie Gimnazjum Prywatnego nr 1.

Porównując z kolei wyniki egzaminu ósmoklasisty, szkół na terenie miasta Lipno w roku 2019 i 2020 z wynikami dla powiatu lipnowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego można zauważyć, że przeważająca większość średnich wyników szkół z obszaru miasta dla każdego przedmiotu była niższa od średnich wyników dla powiatu i województwa.

Tabela 14. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] dla szkół na terenie miasta Lipno, powiatu lipnowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w roku 2019 i 2020

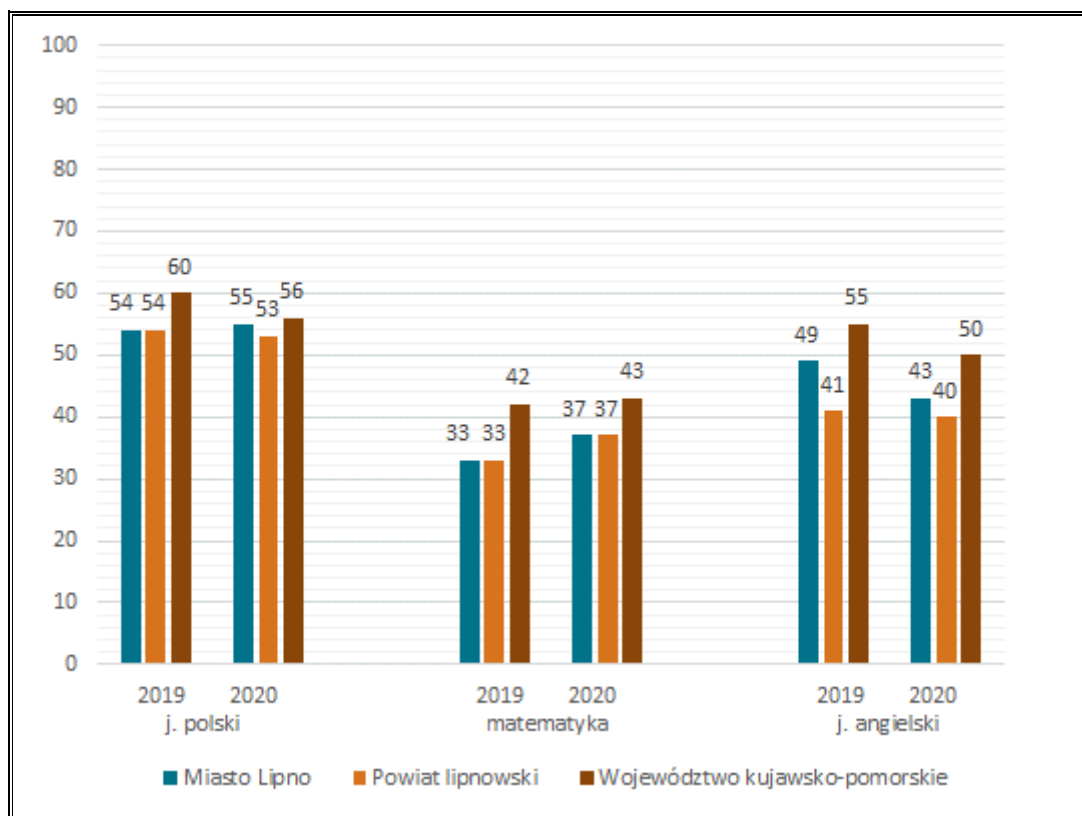
Rok	Wyszczególnienie	Język polski	Matematyka	Język angielski
2019	Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Władysława Broniewskiego	46	23	39
	Szkoła Podstawowa Nr 3 w Lipnie Im Mikołaja Kopernika	57	37	56
	Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Jana Pawła II	59	40	51
	Miasto Lipno	54	33	49
	Powiat lipnowski	54	33	41
	Województwo kujawsko-pomorskie	60	42	55
2020	Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Władysława Broniewskiego	46	29	35
	Szkoła Podstawowa Nr 3 w Lipnie Im Mikołaja Kopernika	63	42	52
	Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Jana Pawła II	54	39	41
	Miasto Lipno	55	37	43
	Powiat lipnowski	53	37	40
	Województwo kujawsko-pomorskie	56	43	50

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

Poniżej uszeregowano w kolejności placówki oświatowe z obszaru miasta według poziomu nauczania (od najwyższego do najniższego) na podstawie średnich wyników z egzaminu ósmoklasisty z lat 2019-2020:

- Szkoła Podstawowa Nr 3 w Lipnie Im Mikołaja Kopernika,
- Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Jana Pawła II,
- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Władysława Broniewskiego.

Wykres 6. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] na terenie miasta Lipno, powiatu lipnowskiego i woj. kujawsko-pomorskiego w latach 2019-2020

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

Uczniowie znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej i rodzinnej mogą ubiegać się o stypendia szkolne przyznawane przez Burmistrza Miasta Lipno. Stypendium może otrzymać uczeń zamieszkały na terenie miasta Lipna, znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie. Na szczególne uwzględnienie zasługują rodziny dotknięte problemem bezrobocia, niepełnosprawności, ciężkiej lub długotrwałej choroby, wielodzietności, braku umiejętności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, alkoholizmu lub narkomanii, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe. Stypendium przyznawane jest w formie całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, a także pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników.

W roku 2019 na stypendia szkolne dla uczniów wydatkowano kwotę 250 960,80 zł. Liczba uczniów, którym przyznano stypendia wyniosła 259 uczniów w tym:

- 163 uczniów szkół podstawowych,
- 45 uczniów gimnazjów,
- 51 uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Dodatkowo przyznano również:

- stypendium Burmistrza Miasta Lipna, które wypłacono 7 uczniom na kwotę 2 800,00 zł,
- nagrody Burmistrza Miasta, które otrzymało 129 uczniów na kwotę 22 200,00 zł.

Ponadto Miasto Lipno zapewnia również niezbędne materialne formy pomocy, które umożliwiają właściwy rozwój i możliwość kształcenia dzieci i młodzieży zamieszkałych w mieście Lipno, szczególnie w tych rodzinach, które borykają się z problemami finansowymi.

3.1.7. Kultura i sport

Korzystanie z dóbr i usług prowadzonych przez instytucje zajmujące się kulturą i sportem ma wpływ na jakość życia mieszkańców i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Na terenie miasta Lipna zadania z zakresu kultury realizuje głównie **Miejskie Centrum Kulturalne w Lipnie**. Zgodnie z uchwałą powołującą MCK jego głównym zadaniem jest tworzenie, upowszechnianie i organizowanie działalności kulturalnej. Cel ten realizowany jest poprzez:

- kształtowanie wzorów aktywnego uczestnictwa w kulturze i tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego i profesjonalnego ruchu artystycznego;
- zainteresowanie wiedzą i sztuką;
- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych mieszkańców Lipna;
- wspieranie lokalnych inicjatyw kulturalnych.

Do podstawowych zadań Miejskiego Centrum Kulturalnego należy:

- inicjowanie, podejmowanie działań wynikających z potrzeb środowiska lokalnego;
- dążenie do stworzenia możliwości uczestnictwa w różnorodnych zajęciach kulturalnych możliwie największej liczbie mieszkańców gminy m. in. poprzez optymalne wykorzystanie posiadanej bazy lokalowej i sprzętowej;
- organizowanie zajęć jednorazowych, stałych i sezonowych łączących aktywny wypoczynek i udział w różnych formach zajęć kulturalnych;
- organizowanie stacjonarnych, wędrownych i wyjazdowych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży;
- zaspokajanie potrzeb kulturalnych ludzi trzeciego wieku;

- prowadzenie i wspieranie integracji kulturalnej i społecznej osób niepełnosprawnych, otaczanie szczególną troską twórców niepełnosprawnych.

Ośrodek organizuje i prowadzi również różnego rodzaju imprezy i wydarzenia kulturalne. Liczba imprez kulturalnych organizowanych na terenie miasta na przestrzeni lat 2015-2019 wzrosła o 9,43%, a liczba ich uczestników zwiększyła się o 39,57%.

Tabela 15. Imprezy kulturalne na terenie miasta Lipno na przestrzeni lat 2015-2019

Wyszczególnieni	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba imprez	szt.	53	56	51	53	58
Liczba uczestników imprez	osoba	6 363	6 754	6 356	6 738	8 881

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>
W ramach Miejskiego Centrum Kultury działa wiele różnych sekcji i klubów m.in. Dyskusyjny Klub filmowy, sekcja cyrkowa, sekcja muzyczna, sekcja plastyczna, sekcja taneczna czy sekcja teatralna. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, liczba grup artystycznych oraz kół, klubów i sekcji w mieście na przestrzeni lat 2015-2019, nie uległa znacznej zmianie, jednak liczba członków do nich należąca zanotowała spadek.

Tabela 16. Grupy artystyczne oraz koła, kluby i sekcje na terenie miasta Lipno na przestrzeni lat 2015-2019

Wyszczególnieni	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Grupy artystyczne	szt.	17	18	50	22	18
Członkowie grup artystycznych	osoba	209	226	264	220	198
Koła, kluby i sekcje	szt.	6	6	6	6	6
Członkowie kół, klubów i sekcji	osoba	185	199	197	188	176

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>
Ponadto w strukturach Miejskiego Centrum Kultury w Lipnie działa też kino „Nawojka”, w którym wyświetlanych jest wiele seansów filmowych, prelekcji, dyskusji czy spotkań. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, liczba seansów w kinie na przestrzeni lat 2015-2019, zmniejszyła się o 34,62%, co skutkowało spadkiem również liczby widzów o 30,20%.

Tabela 17. Działalność kina „Nawojka” na przestrzeni lat 2015-2019

Wyszczególnieni	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba seansów ogółem, w tym:	—	52	46	35	34	34
Liczba seansów filmów produkcji polskiej	—	4	8	10	8	9
Widzowie ogółem, w tym:	osoba	4 249	2 874	3 390	3 300	2 966
widzowie na filmach produkcji polskiej	osoba	92	256	720	504	572

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Drugą instytucją kultury działającą na terenie miasta jest **Miejska Biblioteka Publiczna w Lipnie**, która jest samorządową instytucją kultury Gminy Miasta Lipna, realizującą swą misję poprzez: gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie materiałów bibliotecznych, prowadzenie działalności informacyjnej, bibliograficznej, edukacyjnej, dokumentacyjnej, kulturalnej, organizowanie różnych form pracy z czytelnikiem, służących popularyzacji książki, sztuki i nauki, udostępnianie materiałów bibliotecznych ludziom chorym i niepełnosprawnym, współdziałanie z innymi bibliotekami i instytucjami celem prowadzenia wspólnych imprez czytelniczych. Misją biblioteki jest również promowanie kultury i tradycji regionu, które stanowi o poziomie świadomości mieszkańców i ich identyfikacji z Małą Ojczyzną.

Poza siedzibą główną biblioteki na terenie miasta funkcjonują jej 1 filia biblioteczna: Filia Biblioteczna Nr 2 przy ul. Nieszawskiej 6.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na przestrzeni lat 2015-2019 liczebność księgozbioru zmniejszyła się o 20 900 woluminów, tj. 37,51%. Wraz ze zmniejszaniem się ilości książek spadek zanotowała również liczba czytelników w ciągu roku, która zmniejszyła się o 26,36% oraz liczba wypożyczonego księgozbioru na zewnątrz notując spadek o 26,22%.

Tabela 18. Działalność biblioteczna na terenie miasta Lipno na przestrzeni lat 2015-2019

Wyszczególnieni	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Księgozbiór	wol.	55 714	55 197	53 659	48 477	34 814
Czytelnicy w ciągu roku	osoba	2 242	2 159	2 095	1 998	1 651
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	50 645	46 355	42 328	45 449	37 365

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Oprócz działalności podstawowej Biblioteka oraz jej filia organizują różne spotkania autorskie, wystawy, lekcje biblioteczne, zajęcia z dziećmi oraz wycieczki do bibliotek. Ponadto Biblioteka Miejska była organizatorem wielu wydarzeń o charakterze kulturalno-edukacyjnym skierowanych zarówno dla dorosłych, jak i dla dzieci i młodzieży. Realizowane działania powstawały we współpracy ze szkołami, przedszkolami, towarzystwami i organizacjami społecznymi.

Oprócz Miejskiego Centrum Kulturalnego i Miejskiej Biblioteki Publicznej, ważną funkcję kulturalną na terenie miasta pełnią również placówki oświatowe, które są uzupełniającym miejscem spotkań mieszkańców oraz animatorem życia kulturalnego. Zapewniają dodatkowy dostęp do źródeł wiedzy i do nowości wydawniczych oraz tworzą środowisko alternatywnego spędzania czasu przez dzieci i młodzież, spełniając w ten sposób swoje zadania statutowe.

Zmodernizowane obiekty wpływają na integrację lokalnej społeczności oraz promocję wspólnego spędzania czasu wolnego. Dzięki działaniom obejmującym remonty szkół obywatele miasta otrzymują atrakcyjne warunki do zbiorowych spotkań, zabawy oraz pracy. Ponadto niniejsze obiekty dają możliwość tworzenia kół i grup zainteresowań zrzeszających różne grupy wiekowe ludności lokalnej. W efekcie ich funkcjonowania osiągnięta została swoista integracja mieszkańców. Ponadto odnowione budynki w powiązaniu z pięknymi krajobrazami i walorami przyrodniczymi zwiększają atrakcyjność miasta pod względem rekreacyjno-turystycznym.

Ponadto na terenie miasta działają również organizacje i stowarzyszenia, których głównym zadaniem jest zaspokajanie kulturalnych potrzeb mieszkańców oraz kreowanie kulturalnej tożsamości tego regionu.

Zadania z zakresu upowszechniania sportu i rekreacji na terenie miasta, realizuje przede wszystkim **Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji**, działający przy Pl. 11 Listopada 13a. To podstawowa placówka, która zajmuje się świadczeniem usług w zakresie kultury fizycznej, organizowaniem, bądź współorganizowaniem imprez sportowych i obozów treningowych. Obiekt MOSiR jest nowoczesny i zmodernizowany. Na jego terenie znajduje się kryta pływalnia, z której korzystać mogą mieszkańcy i turyści, siłownia, sala fitness, Stadion Miejski im. Wiesława Witeckiego, wielofunkcyjne boiska Orlik 2012, korty w parku, siłownia zewnętrzna przy Orliku oraz skatepark. Na terenie Ośrodka można uprawiać różnorodne sporty – tenis ziemny, siatkówkę, siatkówkę plażową, piłkę nożną. Ponadto, świadczone są usługi w zakresie masażu, gdyż MOSiR wyposażony jest w profesjonalny sprzęt do odnowy biologicznej i masażu. Ośrodek organizuje również wiele imprez sportowych m.in. biegi leśne, biegi nocne, ligę halową, bieg niepodległości, bieg uliczny, lipnowską ligę tenisa ziemnego, amatorską ligę piłki nożnej i siatkowej, a także spartakiadę szkolną. W roku 2019 MOSiR zorganizował łącznie ponad 30 imprez w różnorodnym charakterze i randze, które adresowane były do bardzo szerokiej grupy odbiorców. Na terenie Lipna znajduje się również jeden z najlepszych naturalnych torów motocrossowych w kraju, gdzie odbywają się rundy międzynarodowe Mistrzostw Polski.

Dodatkowo na terenie miasta działają następujące stowarzyszenia, organizacje i kluby sportowe:

- Miejski Klub Sportowy „Mień” Lipno,
- Lipnowski Klub Sportowy „Jastrząb”,
- Lipnowski Klub Kyokushin Karate,
- Miejsko-Gminny Szkolny Związek Sportowy,
- Powiatowy Szkolny Związek Sportowy,

- Polski Związek Wędkarski Koło nr 22 w Lipnie,
- Uczniowski Klub Sportowy „MOSIR”,
- Lipnowski Klub Sportowy „Omerta”,
- Uczniowski Klub Sportowy Tenisa Stołowego,
- Wędkarski Klub Sportowy „Stynka”.

Placówki kultury i sportu znajdujące się na terenie miasta mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzanie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, które znajdują się w ciężkich sytuacjach życiowych, a w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,

- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Świadczenie pomocy społecznej powinno służyć również umacnianiu rodziny. Potrzeby osoby i rodziny korzystającej z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i możliwościom pomocy społecznej.

Ustawowe zadania pomocy społecznej na terenie miasta, wypełnia **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie** (dalej MOPS), funkcjonujący w Lipnie przy ul. Włocławskiej 16a.

Według danych placówki w Ośrodku zatrudnieniowych jest 42 pracowników na stanowiskach p.o. Dyrektora MOPS, sekretarka, koordynator ds. komputeryzacji, inspektor, główny księgowy, z-ca głównego księgowego, asystent rodziny (z-ca dyrektora), 7 specjalistów pracy socjalnej, 2 referentów, 4 starszych inspektorów, kucharka, sprzątaczką, Kierownik działu świadczeń rodzinnych i wychowawczych. Ponadto w MOPS zatrudnionych jest 19 opiekunek środowiskowych na umowę o pracę.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednostką organizacyjną Gminy Miasta Lipna, realizującą zadania administracji rządowej i samorządowej z zakresu pomocy społecznej. Bieżące funkcjonowanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zapewniają środki finansowe z budżetu miasta oraz środki z budżetu państwa.

MOPS w Lipnie współpracuje z kuratorami z Sądu Rejonowego w Lipnie. Podczas wizyty kuratora dochodzi do omówienia sytuacji rodzin i możliwości udzielenia im pomocy. Współpraca realizowana jest również z Powiatowym Urzędem Pracy w Lipnie, placówkami oświatowymi, placówkami ochrony zdrowia, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Komendą Powiatową Policji w Lipnie.

Do obowiązków Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie należy realizacja zadań własnych i zadań zleconych w zakresie ustalonym ustawami (wskazanymi w rozdziale 1 niniejszej Strategii), w tym przede wszystkim ustawą o pomocy społecznej, zgodnie z którą ośrodki pomocy społecznej realizują następujące zadania:

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, ośrodki pomocy społecznej realizują następujące zadania:

1. Zadania własne miasta o charakterze obowiązkowym:

- a) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej,
- b) udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- c) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- d) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- g) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowego,
- h) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- i) praca socjalna,
- j) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- k) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- l) dożywianie dzieci,
- m) sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,

- n) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca miasta w tym domu,
- o) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- p) sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej województwu, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- q) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- r) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- s) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o oświadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- t) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

2. Zadania własne miasta:

- a) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- b) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- c) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu miejskim oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- d) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych potrzeb miasta, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- e) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej:

- a) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- c) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,

- d) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych także udzielanie schronienia posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- g) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są:

1) świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;

2) świadczenia niepieniężne:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,

- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie chronione,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

W ustawie o pomocy społecznej określone są zadania gminnego ośrodka pomocy społecznej. W szczególności należy do nich zaliczyć pracę socjalną. Zgodnie z art. 45 jest ona świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin i osób w ich środowisku społecznym, jak również na rzecz zapobiegania pogorszeniu się ich sytuacji.

Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywołanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmacnianie potencjału osób i rodzin do przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych

Jest to ważny elementem pracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej prowadzony przez pracowników socjalnych. Do etapów metodycznego postępowania pracy socjalnej należą:

1. Diagnoza i ocena;
2. Wyznaczenie celów działania;
3. Opracowanie planu działania i budowa indywidualnego pakietu usług;
4. Realizacja planu działania;
5. Systematyczne ewaluacja działań;
6. Ewaluacja końcowa.

Źródło: K. Kadela, J. Kowalczyk, Standardy pracy socjalnej Rekomendacje organizacyjne i praktyczne
Pracownik socjalny w pierwszej kolejności przeprowadza analizę sytuacji danej rodziny w oparciu o zasoby oraz jej ograniczenia. Musi dokładnie poznać sytuację bytową osób i rodzin, które zgłaszają się o pomoc. Analizę sytuacji rodziny przeprowadza się za pomocą

takich narzędzi jak kwestionariusz wywiadu środowiskowego lub innej specjalistycznej dokumentacji, służącej precyzyjnemu opracowaniu diagnozy rodziny. W kwestionariuszu tym znajdują się m.in. takie informacje jak:

- dane osoby z którą przeprowadza się wywiad, dane o rodzinie,
- informacje o członkach rodziny,
- analiza budżetu domowego rodziny,
- sytuacja mieszkaniowa osoby/rodziny,
- sytuacja osób wspólnie zamieszkujących,
- sytuacja zawodowa osoby/rodziny,
- sytuacja zdrowotna rodziny,
- sytuacja osób niepełnosprawnych,
- sytuacja osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków,
- potrzeby osób lub rodzin zgłoszone podczas przeprowadzenia wywiadu,
- ocena sytuacji osoby/rodziny i wnioski pracownika socjalnego,
- plan pomocy lub działań na rzecz osoby lub rodziny.

Źródło: J. Krzyszkowski (pod. red.), POLITYKA, POMOC, PRACA, Podręcznik dla pracowników socjalnych,
Wybrane aspekty pracy socjalnej

Pracownicy socjalni analizują i oceniają zjawiska, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz zajmują się kwalifikowaniem do uzyskania tych świadczeń oraz plan pomocy (projektowanie działań). Ich zakres obowiązków obejmuje także pomoc w uzyskaniu poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów oraz pobudzaniu społecznej aktywności i inspirowaniu działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych.

Wobec powyższego, świadczenie pracy socjalnej może odbywać się m.in. poprzez monitorowanie sytuacji interesantów, poradnictwo specjalistyczne, edukację, pomoc w przygotowaniu do pełnienia określonej roli społecznej. Praca socjalna opiera się również na podejmowaniu różnego rodzaju interwencji np. odebranie dziecka wobec bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia lub wobec osób starszych pozostawionych bez należytej opieki albo doświadczających przemocy domowej oraz występowanie na rzecz osoby/rodziny do innych instytucji, celem objęcia pomocą według ich kompetencji.

W przypadku umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, pracownik socjalny ma za zadanie monitorowanie ich sytuacji życiowej, edukowaniu w zakresie nabywania właściwych kompetencji wychowawczych, a także ocenianiu oraz opiniowaniu dla organizatorów pieczy zastępczej ich gotowości i motywacji do ponownego przejęcia opieki nad dzieckiem.

Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. Wykorzystuje się w

niej właściwe dla tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom samotnie gospodarującym, których dochód nie przekracza kwoty 701 zł zwanej „kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej” oraz osobom w rodzinie, których dochód na osobę nie przekracza kwoty 528 zł, zwanej „kryterium dochodowym na osobę w rodzinie”.

Z kolei zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z systemami wsparcia rodzin zasiłek rodzinny przysługuje osobom, których:

- miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674 zł,
- w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych określiła osoby, którym przysługuje prawo do pobierania zasiłku rodzinnego. Są nimi: rodzice dziecka, jedno z rodziców dziecka, opiekun prawny dziecka, opiekun faktyczny dziecka, osoba ucząca się.

Zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych, świadczeniami rodzinnymi są:

1. Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
2. Świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne,
3. Zapomoga wypłacana przez miasta, na podstawie art. 22a i art. 22b,
4. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
5. Świadczenie rodzicielskie.

Rzeczywista liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie na terenie miasta Lipno w roku 2019 wyniosła 1 406 osób i zmniejszyła się w ciągu analizowanego okresu (lata 2015-2019) o 26,89%, natomiast liczba rodzin objęta pomocą społeczną w tym samym okresie zmniejszyła się o 23,615.

Tabela 19. Rzeczywista liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną na terenie miasta Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie					Liczba rodzin objęta pomocą społeczną				
		2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych OGÓŁEM (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)		2 042	1 942	1 823	1 561	1 493	1 406	1 348	1 306	1 136	1 074
w tym:	świadczenie pieniężne	1 248	1 177	1 099	931	865	1 234	1 163	1 080	919	851
	świadczenia niepieniężne	1 180	1 132	996	874	859	682	669	636	578	566
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę		14	18	24	35	47	14	18	24	35	46
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę		2 033	1 930	1 805	1 535	1 457	1 398	1 337	1 289	1 112	1 042

Źródło: Dane MOPS w Lipnie

Liczba udzielonych świadczeń i ich kwoty na terenie miasta zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 20. Udzielone świadczenia na terenie miasta Lipno - zadania własne Miasta w latach 2015-2019

Forma pomocy		Liczba świadczeń [szt.]					Kwota świadczeń [zł]				
		2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Zasiłki stałe		2 525	2 572	2 404	2 239	2 319	1 214 296,00	1 374 871,00	1 273 908,00	1 221 072,00	1 333 314,00
w tym przyznane dla osoby:	samotnie gospodarującej	2 200	2 215	2 106	2 015	2 060	1 092 834,00	1 240 401,00	1 167 475,00	1 144 099,00	1 246 006,00
	pozostającej w rodzinie	325	357	298	224	259	121 462,00	134 470,00	106 433,00	76 973,00	87 308,00
Zasiłki okresowe		7 836	7 242	6 541	5 448	5 275	2 661 222,00	2 650 787,00	2 353 612,00	1 934 533,00	1 905 499,00
w tym przyznane z powodu:	bezrobocia	7 271	6 679	5 966	4 720	4 437	2 601 462,00	2 599 778,00	2 304 755,00	1 854 016,00	1 815 733,00
	długotrwalej choroby	72	59	72	124	152	12 247,00	9 019,00	6 740,00	16 891,00	19 938,00
	niepełnosprawności	465	469	471	520	607	40 842,00	33 391,00	34 897,00	50 588,00	51 100,00
	innego niż wyżej wymienione	28	35	32	84	79	6 671,00	8 599,00	7 220,00	13 038,00	18 728,00
Schronienie		3 398	3 393	3 790	2 949	3 317	60 214,00	60 031,00	67 861,00	53 780,00	69 595,00
Posiłek		157 697	123 947	106 978	90 543	85 067	450 017,00	364 157,00	355 182,00	300 921,00	294 172,00
w tym:	dla dzieci	77 087	66 549	63 182	53 517	47 345	246 386,00	237 183,00	243 054,00	185 031,00	185 152,00
Usługi opiekuńcze - ogółem		35 375	38 339	35 922	37 115	39 614	307 997,00	374 892,00	394 654,00	485 338,00	534 891,00
w tym:	specjalistyczne	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego		0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sprawienie pogrzebu		1	5	2	6	5	2 592,00	12 973,00	5 442,00	16 526,00	15 707,00
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem		—	—	—	—	—	75 141,00	78 752,00	80 953,00	65 602,00	67 700,00
w tym:	Zasiłki specjalne celowe	27	43	52	54	90	2 575,00	4 360,00	5 130,00	4 972,00	8 680,00
Razem		206 859	175 541	155 689	138 354	135 687	4 771 479,00	4 916 463,00	4 531 612,00	4 077 772,00	4 220 878,00
Odpłatność Miasta za pobyt w domu pomocy społecznej		95	106	115	132	175	243 270,00	261 009,00	294 667,00	370 764,00	513 099,00

Źródło: Dane MOPS w Lipnie

Na przestrzeni lat 2015-2019 liczba świadczeń i ich kwota ulegały wahaniom. Wskaźniki w poszczególnych obszarach form pomocy kształtowały się następująco:

- liczba świadczeń zasiłku stałego zmniejszyła się o 8,16%, a kwota wzrosła o 119 018,00 zł, tj. 9,80%,
- liczba świadczeń zasiłku okresowego zmniejszyła się o 32,68%, a kwota o 755 723,00 zł, tj. 28,40%,
- kwota świadczeń innych zasiłków celowych i w naturze ogółem zmniejszyła się o 7 441,00 zł, tj. 9,90%,
- największa liczba świadczeń przeznaczona była na posiłki dla dzieci, natomiast pod względem wysokości środków pieniężnych na nie wydanych – na zasiłki okresowe przyznawane z powodu bezrobocia.

W tabeli poniżej przedstawiono dane dotyczące rodzaju i skali pomocy społecznej na terenie miasta, udzielonej przez MOPS.

Tabela 21. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez MOPS w Lipnie na przestrzeni lat 2015-2019

Powód trudnej sytuacji życiowej		Liczba rodzin					Liczba osób w tych rodzinach				
		2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Ubóstwo		329	335	337	936	820	689	692	680	1 823	1 525
Bezdomność		21	23	28	23	24	21	23	33	27	24
Potrzeba ochrony macierzyństwa		43	57	46	36	43	215	277	224	182	196
w tym:	Wielodzietność	26	30	24	18	18	155	175	143	109	105
Bezrobocie		1 043	967	909	743	691	2 140	1 972	1 870	1 565	1 472
Niepełnosprawność		293	299	287	284	290	421	446	409	414	441
Długotrwała lub ciężka choroba		251	255	266	243	233	404	400	412	370	341
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych		98	92	78	78	59	313	270	248	233	186
w tym:	Rodziny niepełne	85	84	70	70	51	247	234	211	194	153
	Rodziny wielodzietne	9	5	6	5	4	59	33	38	35	28
Przemoc w rodzinie		1	0	0	0	0	3	0	0	0	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi		0	0	0	1	0	0	0	0	2	0
Alkoholizm		15	9	8	10	7	21	15	13	15	9
Narkomania		0	0	1	3	1	0	0	1	6	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego		13	16	25	29	24	14	17	27	32	32
Zdarzenie losowe		0	2	2	2	0	0	5	2	6	0
Sytuacja kryzysowa		0	2	0	1	0	0	2	0	3	0

Źródło: Dane MOPS w Lipnie

Biorąc pod uwagę liczbę rodzin, główną przyczyną trudnej sytuacji beneficjentów pomocy społecznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie jest: bezrobocie i związane z nim ubóstwo, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba.

3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Gmina Miasta Lipna co roku uchwała Program współpracy Gminy Miasta Lipna z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2021 rok. Obecnie obowiązującym jest Program przyjęty na 2021 rok Uchwałą Nr XX/156/2020 Rady Miejskiej w Lipnie z dnia 4 grudnia 2020 roku.

Głównym celem programu jest tworzenie partnerstwa pomiędzy Miastem a organizacjami pozarządowymi oraz efektywne wykorzystanie społecznej aktywności w lepszym zaspokojeniu potrzeb społecznych i podnoszenie poziomu życia mieszkańców Miasta.

Powyższy cel główny realizowany jest poprzez następujące cele szczegółowe:

- umacnianie działań, stworzenie warunków dla inicjatywy na rzecz społeczności lokalnej;
- udział organizacji pozarządowych w realizacji tych zadań,
- tworzenie warunków do zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców Miasta,
- podejmowanie wspólnych działań mających na celu podniesienie sprawności funkcjonowania organizacji pozarządowych,
- promocję powierzania zadań organizacjom pozarządowym działającym w mieście,
- współdziałanie Miasta i organizacji w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych.

Współpraca Gminy Miasta Lipna z organizacjami pozarządowymi może mieć charakter finansowy i pozafinansowy. Współpraca realizowana jest przy poszanowaniu zasad: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji oraz jawności. Jako priorytetowe dla Gminy Miasta Lipna w roku 2021 zostały określone zadania publiczne z następujących dziedzin należących w świetle ustawy, do sfery zadań pożytku publicznego:

- dla obszaru kultury i sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji dziedzictwa narodowego, podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej w tym obejmujące organizację:
 - festiwali, przeglądów, konkursów, imprez oraz innych form służących rozwojowi działalności kulturalnej i artystycznej,
 - konferencji, seminariów, sesji naukowych, spotkań autorskich oraz wydawanie publikacji i wydawnictw dokumentujących kulturę, historię i sztukę regionu,

- aktywizowanie i upowszechnianie kultury wśród osób starszych, chorych i niepełnosprawnych,
- wzbogacanie oferty zagospodarowania wolnego czasu poprzez organizację warsztatów i kursów ze wszystkich dziedzin kultury.
- dla obszaru działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym, w tym m.in.:
 - wsparcia i działania na rzecz integracji i zwiększenia uczestnictwa w życiu społecznym seniorów poprzez warsztaty i treningi,
 - działania służące poprawie stanu fizycznego i psychicznego seniorów m.in. warsztaty, grupy wsparcia, pomoc psychologiczną, działania profilaktyczne, usprawniające i rehabilitacyjne oraz organizację różnorodnych form wypoczynku.
- dla obszaru wspierania nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania:
 - realizacja działalności harcerskiej dla dzieci i młodzieży, jako funkcje wychowawcze,
 - prowadzenie zajęć edukacyjnych w różnych obszarach,
 - prowadzenie żłobków (na podstawie Ustawy z dnia 04 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 Dz.U. z 2019r. poz.409).
- dla wszystkich wyżej wymienionych obszarów:
 - organizacja spotkań, festiwali, szkoleń, warsztatów i konferencji z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych, działających na terenie miasta w celu zidentyfikowania potrzeb i skoordynowania działań.

Za szczególnie ważne uznaje się też zadania i przedsięwzięcia realizowane przy udziale środków uzyskanych lub pochodzących spoza budżetu Gminy Miasta Lipna (tj. środków samorządu wojewódzkiego, funduszy krajowych oraz zagranicznych, itp.).

Poniżej przedstawiono organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie miasta Lipno, także te, w których Gmina Miasta Lipna jest członkiem. Informacje o części z nich pochodzą z KRS.

- Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Zakładu Obsługi Komunalnej Miasta Lipna,
- Cech Rzemiosł Różnych Małych i Średnich Przedsiębiorców w Lipnie,
- Towarzystwo Rozwoju Powiatu Lipnowskiego,
- Stowarzyszenie Taksówkarzy Miasta Lipna „Super Taxi” w Lipnie,
- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział Miejski,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Lipnie,
- Lipnowski Klub Kyokushin Karate,
- Związek Zawodowy „Metalowcy” przy Fabryce Urządzeń Wentylacyjno-Klimatyzacyjnych „Konwektor” w Lipnie,

- Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Kujawsko-Pomorskiego Transportu Samochodowego S.A. Włocławek Oddział w Lipnie,
- Miejsko-Gminny Szkolny Związek Sportowy,
- Powiatowy Szkolny Związek Sportowy,
- Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Służby Zdrowia przy Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Szpital Lipno Sp. z o.o.,
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Powiatu Lipnowskiego „Nadzieja”,
- Lipnowski Klub Sportowy „Jastrząb”,
- Miejski Klub Sportowy „Mień” Lipno,
- Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”,
- Przymierze Samorządowe Powiatu Lipnowskiego – Zgoda,
- Stowarzyszenie Producentów Pomidorów „Wisła” w Lipnie,
- Stowarzyszenie Producentów Pomidorów „Etna” w Lipnie,
- Związek Zawodowy Pracowników Samorządowych Urzędu Miejskiego w Lipnie,
- Lipnowskie Towarzystwo Kulturalne im. Poli Negri w Lipnie,
- Stowarzyszenie Zielona Lipa,
- Uczniowski Klub Sportowy „MOSIR”,
- Polski Związek Wędkarski Koło nr 22,
- Lipnowski Klub Sportowy „Omerta”,
- Uczniowski Klub Sportowy Tenisa Stołowego,
- Wędkarski Klub Sportowy „Stynka”,
- Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP Zarząd Oddziału Powiatowego w Lipnie,
- Lipnowskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (LWOPR),
- Polski Związek Niewidomych Okręg Kujawsko – Pomorski Koło w Lipnie,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku w Lipnie,
- Stowarzyszenie Rodzin Nauczycieli i Księży pomordowanych w Dachau i innych obozach koncentracyjnych „Memory 39-45”,
- Stowarzyszenie „Nuta i pióro”.

3.2. Problemy społeczne występujące na terenie miasta Lipno

Problem społeczny jest to zjawisko, które dla większej lub znaczącej części pewnej zbiorowości stanowi fakt uciążliwy oraz wymagający przeciwdziałania. Problemy społeczne mogą stanowić przeszkodę do efektywnego funkcjonowania państwa, bądź nawet uniemożliwiają realizację celów społecznych.

Do najpowszechniejszych problemów społecznych można zaliczyć:

- ubóstwo,
- sieroctwo,
- bezdomność,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- długotrwałe i ciężkie choroby,
- alkoholizm i narkomania,
- przemoc w rodzinie.

W celu zniwelowania lub zmniejszenia problemów społecznych państwo oferuje pomoc społeczną. Według ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) *pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.*

3.2.1. Bezrobocie

Bezrobocie, obok ubóstwa i niepełnosprawności, to jeden z największych problemów gospodarczych i społecznych naszej cywilizacji. W wyniku tego zjawiska diametralnie pogarsza się stan życia osób nim dotkniętych, co wiąże się z izolacją społeczną. Niepokojącym zjawiskiem jest dziedziczenie bezrobocia. Związek przyczynowo – skutkowy wyjaśnia, że w większości bezrobotni rodzice nie są w stanie zapewnić swoim dzieciom odpowiedniego wykształcenia. Ponadto sami będąc w sytuacji niekorzystnej egzystencjonalnie, często nieświadomie przekazują złe wzorce i cechy charakteru, które powinni wyeliminować. Do wzorców tych należą m.in.: bezradność, pesymizm i brak wpływu na życiową sytuację. W ten sposób upowszechnia się bierność, która prowadzi do trwałego braku zatrudnienia. Najczęściej osoby te mają niski poziom wykształcenia, więc konieczne w tym przypadku są spotkania i zajęcia z psychologiem.

Na gospodarkę Gminy Miasta Lipna składa się przede wszystkim drobny przemysł i usługi. Wielu mieszkańców uzyskuje swe dochody z handlu. Na terenie miasta funkcjonuje jedynie kilka większych zakładów pracy. Pocieszeniem jest to, że część mieszkańców miasta może podjąć pracę w przedsiębiorstwach zlokalizowanych w pobliskim Włocławku i Toruniu dzięki dogodnemu położeniu komunikacyjnemu.

W tabeli poniżej zostały przedstawione szczegółowe dane dotyczące liczby bezrobotnych na terenie miasta Lipno.

Tabela 22. Liczba bezrobotnych na terenie miasta Lipno w latach 2015-2020

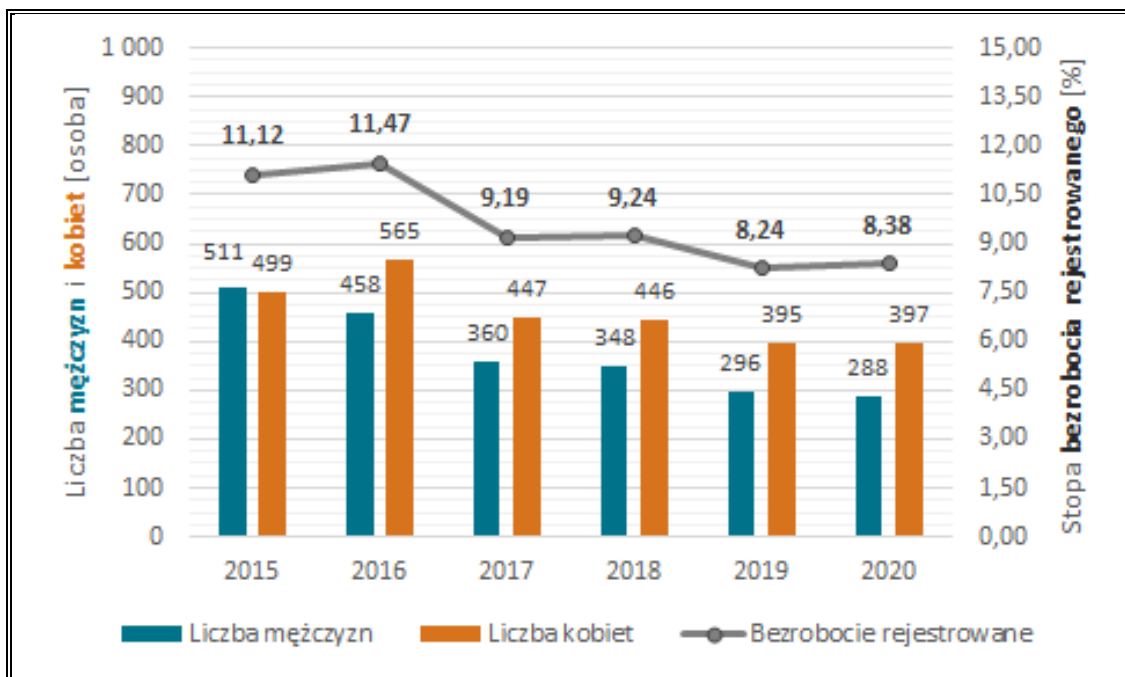
Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Stopa bezrobocia rejestrowanego [%]						
Stopa bezrobocia rejestrowanego	11,12	11,47	9,19	9,24	8,24	8,38
Liczba osób bezrobotnych [osoba]						
Ogółem	1 010	1 023	807	794	691	685
Kobiety	499	565	447	446	395	397
Mężczyźni	511	458	360	348	296	288
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	164	165	129	125	120	94
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	18	26	14	22	15	13
Liczba osób bezrobotnych wg wieku [osoba]						
Bezrobotni w wieku 18-24	208	191	136	112	99	87
Bezrobotni w wieku 25-34	252	258	207	233	188	191
Bezrobotni w wieku 35-44	233	250	210	194	182	198
Bezrobotni w wieku 45-54	184	184	149	153	148	147
Bezrobotni w wieku 55-59	95	99	70	69	45	40
Bezrobotni w wieku 60 lat i więcej	38	41	35	33	29	22
Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy [osoba]						
Bezrobotni do 1 miesiąca	97	64	72	73	73	56
Bezrobotni od 1 do 3 miesięcy	232	223	164	184	131	119
Bezrobotni od 3 do 6 miesięcy	157	159	127	120	117	101
Bezrobotni od 6 do 12 miesięcy	181	217	121	109	112	148
Bezrobotni od 12 do 24 miesięcy	143	167	149	105	110	125
Bezrobotni powyżej 24 miesięcy	200	193	174	203	148	136
Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia [osoba]						
Wykształcenie wyższe	65	68	55	59	50	62
Wykształcenie policealne i średnie zawodowe	132	150	119	122	97	104
Wykształcenie średnie ogólnokształcące	145	163	111	109	105	103
Wykształcenie zasadnicze zawodowe	307	311	246	223	205	171
Wykształcenie gimnazjalne i poniżej	361	331	276	281	234	245

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Lipnie

Analizując strukturę bezrobocia na terenie miasta należy zauważyć, że:

- stopa bezrobocia rejestrowanego na przestrzeni lat 2015-2020 zmniejszyła się o 2,74 p. proc.,
- liczba bezrobotnych w latach 2015-2019 zmniejszyła się o 325 osób, tj. o 32,18%,
- liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku na przestrzeni lat 2015-2020 zmniejszyła się o 42,68%, a liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych o 27,78%,
- liczba osób bezrobotnych w analizowanych latach w grupie osób w wieku 18-24 lat zmniejszyła się o 58,17%, w wieku 25-34 o 24,21%, w wieku 35-44 o 15,02%, w wieku 45-54 o 20,11%, w wieku 55-59 o 57,89%, natomiast w wieku powyżej 60 lat o 42,11%.
- w przypadku czasu pozostawania bez pracy, w 2019 r. najliczniejszą grupę stanowiły osoby pozostające bez pracy od 6 do 12 miesięcy – 21,61% (148 bezrobotnych),
- pod względem wykształcenia wśród osób bezrobotnych w 2019 r. najwięcej bezrobotnych posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe.

Wykres 7. Liczba bezrobotnych na terenie miasta Lipno w latach 2015-2020

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Lipnie

Na terenie miasta Lipno na przestrzeni lat 2015-2019 liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezrobocia zmniejszyła się o 33,75%, a liczba osób w tych rodzinach o 31,21%.

Tabela 23. Liczba beneficjentów MOPS w Lipnie korzystających z pomocy z powodu bezrobocia

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	1 043	967	909	743	691
Liczba osób w tych rodzinach	2 140	1 972	1 870	1 565	1 472

Źródło: Dane MOPS w Lipnie

Mimo zmniejszenia się stopnia bezrobocia w ciągu ostatnich lat na terenie miasta, wciąż stanowi ono jeden z głównych problemów społecznych. Dodatkowo wpływa w znacznym stopniu na pozostałe negatywne stany społeczne poważnie potęgując ich szkodliwe efekty.

Współpraca między Powiatowym Urzędem Pracy, a MOPS skierowana jest przede wszystkim do osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Współpraca przybiera rozmaite formy i koncentruje się na wielu obszarach, jednak najczęściej polega na wymianie informacji wspólnych klientów obu instytucji. Urzędnicy przekazują sobie wzajemnie informacje niezbędne dla dopasowania form wsparcia do potrzeb klientów. Wśród nich znajdują się zaświadczenia i dane dotyczące faktu zarejestrowania klienta w Powiatowym Urzędzie Pracy lub Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, dokumenty dostarczające informacji o wypłacanych świadczeniach lub historii wsparcia, a także wysokości dochodu istotnej dla możliwości zaproponowania niektórych form pomocy.

PRACE SPOŁECZNIE UŻYTECZNE

Gmina Miasta Lipna, zgodnie z zawartym porozumieniem z Powiatowym Urzędem Pracy w Lipnie, organizuje dla osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku i uprawnionych z listy sporządzonej przez kierownika MOPS prace społecznie użyteczne, mające na celu ich aktywizacji i zapobieganie wykluczeniu społecznemu z powodu bezrobocia.

W roku 2019 w okresie kwiecień – grudzień prace wykonywało 20 bezrobotnych, którzy zajmowali się pracami związanymi z utrzymywaniem kwietników i trawników na terenie miasta, porządkowaniem bulwarów i skwerów oraz drobnymi pracami porządkowymi i naprawczymi. Łącznie wypłacono świadczenia na kwotę 37 659,50 zł.

3.2.2. Ubóstwo

Ubóstwo definiuje się jako niedostateczną ilość środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki. Ośrodek pomocy społecznej jest zobowiązany do pomocy ludziom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego. Jednymi z najczęstszych powodów ubóstwa są bezrobocie i niechęć podejmowania jakiejkolwiek pracy.

Zjawisko ubóstwa najbardziej widoczne jest w rodzinach wielodzietnych, rodzinach samotnie wychowujących dzieci oraz w rodzinach utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych (innych niż renta i emerytura).

Na terenie miasta Lipno na przestrzeni lat 2015-2019 liczba rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa zwiększyła się o aż 149,24%, a liczba osób w tych rodzinach o 121,34%.

Tabela 24. Liczba beneficjentów objętych pomocą MOPS w Lipnie z powodu ubóstwa

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	329	335	337	936	820
Liczba osób w tych rodzinach	689	692	680	1 823	1 525

Źródło: Dane MOPS w Lipnie

RZĄDOWE WIELOLETNIE PROGRAMY W ZAKRESIE DOŻYWIANIA

Na terenie miasta Lipno od roku 2014 do końca roku 2018 realizowany był rządowy program „**Pomoc państwa w zakresie dożywiania**”. Celem tego programu było ograniczenie zjawiska niedożywiania dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji. Program ten realizowany był na terenie miasta przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie. W ramach programu udzielano wsparcia dzieciom oraz uczniom do ukończenia nauki w szkole ponadgimnazjalnych, a także osobom dorosłym. Przyznawane wsparcia mogło być realizowane w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności oraz gorącego posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Od 2019 roku na terenie miasta działa wieloletni rządowy program „**Posiłek w szkole i w domu**”. Celem programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych, a także wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole. Program zaplanowano do realizacji na lata 2019-2023.

W ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” w 2019 roku przygotowywano posiłki dla 419 dzieci w szkołach i przedszkolach z rejonu Gminy Miasta Lipna i 251 osób w jadalni dla osób dorosłych dożywianych w MOPS oraz udzielono pomoc w formie świadczenia rzeczowego (paczka żywnościowa) dla 129 osób.

DODATKI MIESZKANIOWE I ZRYCZAŁTOWANY DODATEK ENERGETYCZNY

Dodatek mieszkaniowy przysługuje na podstawie tytułu prawnego, powierzchni lokalu oraz kryterium dochodowego. Dochód stanowią wszelkie przychody po odjęciu kosztów uzyskania przychodów oraz po odliczeniu składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, których średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym.

Kryterium dochodowe ulega zmianie każdorazowo przy waloryzacji świadczeń emerytalnych i rentowych. Decyzje przyznające dodatek mieszkaniowy wydawane są na okres 6 miesięcy.

Ponadto mieszkańcy miasta otrzymać mogą zryczałtowany dodatek energetyczny. Jest on formą pomocy przeznaczoną dla osób otrzymujących dodatek mieszkaniowy mającą na celu częściową rekompensatę kosztów zakupu energii elektrycznej. Wysokość dodatku energetycznego wynosi dla gospodarstwa domowego prowadzonego przez osobę samotną 11,37 zł miesięcznie, dla gospodarstwa domowego składającego się z 2 do 4 osób - 15,80 zł miesięcznie, a dla gospodarstw domowych składających się z co najmniej 5 osób – 18,96 zł miesięcznie.

Na terenie miasta w roku 2019 ogółem wypłacono 2 582 świadczenia z tytułu dodatku mieszkaniowego z tego:

- mieszkańcom zasobów komunalnych – 1 123 świadczeń,
- zasobów spółdzielczych – 386 świadczeń,
- mieszkań zakładowych – 12 świadczeń,
- mieszkań własnościowych - 6 świadczeń,
- innych – 1 055 świadczeń.

Natomiast dofinansowanie dodatku energetycznego uzyskały 43 rodziny, w których znajdują się 84 osoby. Łącznie wypłacono 516 świadczeń.

3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych

Niepełnosprawność to jeden z bardzo poważnych problemów współczesnego świata. Wiąże się on z obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, umysłowych bądź psychicznych. Osoby dotknięte tymi schorzeniami są często wykluczane z życia społecznego. Muszą codziennie zmagać się z wieloma problemami, np. niedostosowaniem infrastruktury do ich potrzeb. Niejednokrotnie towarzyszy temu izolacja społeczna oraz trudności ze znalezieniem pracy.

Na terenie miasta znajdują się osoby niepełnosprawne w poniższej tabeli przedstawiono szczegółowe dane na ich temat. Liczba osób niepełnosprawnych na terenie miasta w latach 2015 – 2020 zmalała o 2,92%. W całym analizowanym okresie więcej niepełnosprawnych stanowili mężczyźni. Ponadto najwięcej niepełnosprawnych na terenie gminy wg rodzaju to osoby z niepełnosprawnością intelektualną.

Tabela 25. Dane nt osób niepełnosprawnych na terenie miasta

Wyszczególnienie		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób niepełnosprawnych	Ogółem	377	387	370	354	335	366
	Kobiety	175	175	162	149	142	151
	Mężczyźni	202	212	208	205	193	215
Liczba niepełnosprawnych z niepełnosprawnością z intelektualną		192	194	199	201	191	204
Liczba niepełnosprawnych z niepełnosprawnością emocjonalną		97	101	89	73	78	86
Liczba niepełnosprawnych z upośledzeniami lokomocyjnymi		2	2	1	1	0	0
Liczba niepełnosprawnych z upośledzeniami widzenia		1	1	1	1	1	1
Liczba niepełnosprawnych z upośledzeniami w zakresie komunikowania się (mowa, pismo)		9	9	7	6	4	5
Liczba osób niepełnosprawnych z wadami skrytymi		42	43	41	37	31	29
Liczba osób niepełnosprawnych z upośledzeniami związanymi z procesami starzenia się		23	37	32	35	30	41

Źródło: Dane MOPS w Lipnie

Na terenie miasta Lipno na przestrzeni lat 2015-2019 liczba rodzin objętych pomocą z powodu niepełnosprawności zmniejszyła się o 1,02%, natomiast liczba osób w tych rodzinach wzrosła o 4,75%.

Tabela 26. Liczba beneficjentów objętych pomocą MOPS w Lipnie z powodu niepełnosprawności

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczb rodzin	293	299	287	284	290
Liczba osób w rodzinach	421	446	409	414	441

Źródło: Dane MOPS w Lipnie

Niepełnosprawność kwalifikuje się na podstawie typu choroby i obszaru, jaki ona obejmuje. Orzekanie o niepełnosprawności oraz jej stopniowanie określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2018 r. poz. 2027 z późn. zm.). Rodzaje niepełnosprawności oznaczane są według kodów. Na podstawie tego dokumentu określa się następujące kody dla przyczyn niepełnosprawności:

- 01-U Upośledzenie umysłowe;
- 02-P Choroby psychiczne;
- 03-L Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;
- 04-O Choroby narządu wzroku;

- 05-R Upośledzenie narządu ruchu;
- 06-E Epilepsja;
- 07-S Choroby układu oddechowego i krążenia;
- 08-T Choroby układu pokarmowego;
- 09-M Choroby układu moczowo-płciowego;
- 10-N Choroby neurologiczne;
- 11-I Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego;
- 12-C Całościowe zaburzenia rozwojowe.

Osoby niepełnosprawne egzystują inaczej i potrzebują pomocy zarówno ze strony społeczeństwa, jak i instytucji publicznych. Do głównych podmiotów, które świadczą wsparcie i opiekę osobom niepełnosprawnym z miasta Lipno, należą m.in.: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lipnie. Pomoc może przybierać różne formy m.in. współpraca i kierowanie do Środowiskowych Domów Samopomocy, kierowanie do DPS, pomoc sąsiedzka, pomoc w zebraniu dokumentacji do ZOL, pomoc w zakupie leków, kierowanie na komisje lekarskie czy informowanie o ulgach i przysługujących uprawnieniach.

Istotnym problemem dla osób borykających się z niepełnosprawnością są restrykcyjne kryteria dochodowe, które decydują o tym, czy osoba niepełnosprawna otrzyma odpowiednią pomoc finansową i materialną, czy też nie. Należy bowiem pamiętać, że niepełnosprawność w rodzinie bardzo nadwyręża domowy budżet, a oferta publicznej i prywatnej opieki medycznej oraz innych podmiotów w zakresie terapii i rehabilitacji jest niewystarczająca. W związku z tym, osoby niepełnosprawne i ich rodziny są zmuszone korzystać z kosztownych usług świadczonych przez prywatne podmioty. Pogorszenie sytuacji finansowej wynika również z rezygnacji z pracy w celu opieki nad niepełnosprawną osobą. Nierzadko mają również miejsce problemy z powrotem na rynek pracy opiekuna osoby niepełnosprawnej i trudności w znalezieniu opieki nad taką osobą na czas pracy zawodowej.

Warto także podkreślić, że niepełnosprawność w rodzinie nie tylko wpływa na sytuację finansową, ale także na inne sfery życia rodziny. Częstymi problemami, które pojawiają się są: wyczerpanie, wypalenie, depresja, kryzysy małżeńskie (odchodzenie partnerów, z reguły mężczyzn od rodziny).

Z powodu niepełnosprawności, w roku 2019 na terenie miasta, przyznano 607 zasiłków dla 74 osób.

PRAWO DO ŚWIADCZEŃ OPIEKI ZDROWOTNEJ FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH

Na mocy art. 54 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przyznaje się prawo do świadczeń zdrowotnych. Świadczenia zdrowotne są wydawane na podstawie decyzji administracyjnych i są finansowane przez oddział wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia.

ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, osobie, która ukończyła 75 lat, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia. Przyznawany jest on, aby pokryć częściowo wydatki, które wynikają z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Nie jest on zależny od dochodu. Wysokość zasiłku pielęgnacyjnego od 1 listopada 2019 r. wynosi 215,84 zł. Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, jeżeli instytucja zapewnia nieodpłatnie pełne utrzymanie, osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego, który jest wypłacany przez ZUS i KRUS oraz jeżeli członkowi rodziny przysługuje za granicą świadczenia na pokrycie wydatków związanych z pielęgnacją tej osoby (chyba, że przepisy koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej).

W roku 2019, na obszarze miasta, przyznano 7 024 świadczeń z tytułu zasiłku pielęgnacyjnego.

ZASIŁEK RODZINNY

Zasiłek rodzinny przyznawany jest na częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Przyznawany jest na określony czas, tj. do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub nauki w szkole, ale nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeśli kontynuuje naukę w szkole i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Zasiłek przyznawany jest jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674 zł. Natomiast w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł.

DODATEK DO ŚWIADCZENIA RODZINNEGO Z TYTUŁU KSZTAŁCENIA I REHABILITACJI DZIECKA

Dodatek ten przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, a także osobie uczącej się na pokrycie zwiększonych wydatków związanych z rehabilitacją lub kształceniem dziecka w wieku: do ukończenia 16. roku życia (jeżeli legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności) lub powyżej 16. roku życia do ukończenia 24. roku życia (jeżeli legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności).

W 2019 roku na terenie miasta przyznano 1 229 świadczeń z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka.

SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY

Zasiłek przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej - w celu sprawowania stałej opieki nad osobą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności. Ponadto muszą zostać spełnione następujące wskazania: konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

W roku 2019 na terenie miasta ilość wypłaconych specjalnych zasiłków opiekuńczy wyniosła 397 świadczeń.

ŚWIADCZENIE PIEŁĘGNACYJNE

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje matce albo ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną lub innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny (z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności - jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności).

W roku 2019 na terenie miasta ilość wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych wyniosła 982 świadczenia.

RENTA SOCJALNA

Przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało: przed ukończeniem 18. roku życia; w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej (przed ukończeniem 25. roku życia) albo w trakcie kształcenia w szkole doktorskiej, studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

3.2.4. Problemy osób starszych

Starość to nieuchronny etap życia każdego człowieka, pomimo to pojęcie starości nie zostało jeszcze jednoznacznie zdefiniowane. Za podstawowe cechy starości uznaje się stopniowy wzrost zależności od otoczenia, demencja i szczególnie widoczne postępujące ograniczenie ruchowe. Główne problemy osób starszych to uczucie izolacji i braku przydatności w ukształtowanej hierarchii społecznej, a także samotność i w dużej mierze życie w ubóstwie. Rozpropagowany kult pięknego ciała i młodości prowadzi do spychania na margines osób starszych oraz wykluczenia z życia zawodowego i społecznego.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 rok życia – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);
- 75 – 90 rok życia – wiek starczy (tzw. późna starość);
- 90 rok życia i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Według danych GUS na terenie miasta w 2019 roku mieszkało 3 577 osób starszych, z czego kobiety stanowiły 60,27%.

Tabela 27. Osoby starsze na terenie miasta Lipno w 2019 roku

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
60-64 lata	1 132	507	625
65-69 lat	897	381	516
70-74 lata	623	247	376
75-79 lat	361	130	231
80-84 lata	304	89	215
Powyżej 85 lat	260	67	193
Razem	3 577	1 421	2 156

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

WYKLUCZENIE CYFROWE

Osoby wykluczone cyfrowo nie posiadają lub nie mają dostępu do technologii cyfrowych, przez co różnią się z osobami, które w tej sferze poruszają się sprawnie i efektywnie. Warto podkreślić, że korzystanie z Internetu jest mocno związane z wiekiem – im osoby starsze, tym rzadziej z niego korzystają, zwykle z powodu braku umiejętności i przeszkolenia w tym zakresie lub braku chęci. Bardzo dużą skalę tego zjawiska obserwuje się najczęściej w grupach społeczno – ekonomicznych takich jak: emeryci i renciści.

W zakresie wykluczenia cyfrowego kluczowym rozwiązaniem jest konieczne stymulowanie potrzeb i propagowanie rozwijania kompetencji korzystania z Internetu, w szczególności wśród osób starszych. Co więcej, należy ukazywać profity wynikające z tego działania, gdyż

to mogłoby sprawić, że problem wykluczenia cyfrowego i odsetek ludzi niekorzystających z Internetu uległby zmniejszeniu.

USŁUGI OPIEKUŃCZE

Usługi opiekuńcze to forma pomocy społecznej udzielana w ramach systemu wsparcia socjalnego. Uzyskać ją mogą osoby samotne, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Dzieli się ona na:

- **Usługi opiekuńcze**, które obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
- **Specjalistyczne usługi opiekuńcze**, które są usługami dostosowanymi do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Mieszkańcy miasta Lipno mogą zwrócić się o pomoc w formie usług opiekuńczych do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie. Zakres usług, wysokość odpłatności lub jej brak ustali Kierownik Ośrodka na podstawie przeprowadzonego w przedmiotowej sprawie wywiadu środowiskowego.

Odpłatność za świadczone usługi opiekuńcze na obszarze miasta reguluje Uchwała Nr XXI/162/2020 Rady Miejskiej w Lipnie z dnia 21 grudnia 2020 r. *w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania.*

Wg powyższej uchwały koszt jednej godziny usług opiekuńczych ustalony został w wysokości 28,00 zł. Wysokość kosztu jednej godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych podlega jednak częściowemu lub całkowitemu zwolnieniu z pełnej kwoty w zależności od wysokości dochodu osoby lub osoby w rodzinie ustalonego zgodnie z ustawą o pomocy społecznej w procentowym stosunku do kryterium dochodowego określonego w ustawie.

Szczegółowy wykaz częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat z kosztu jednej godziny usług opiekuńczych bądź specjalistycznych na terenie miasta Lipno prezentuje poniższa tabela.

Tabela 28. Wysokość kosztu jednej godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych świadczonych w ramach pomocy społecznej na terenie miasta w zależności od dochodu

Progi	% dochodu w stosunku do kryterium dochodowego określonego w art. 8 ust.1 pkt 1 i 2 (osoby samotnej i w rodzinie)	Wysokość odpłatności liczona od kosztu usługi w %	Kwota odpłatności w zł
I	do 100	0%	0,00
II	powyżej 100 do 120	5%	1,40
III	powyżej 120 do 140	10%	2,80
IV	powyżej 140 do 160	15%	4,20
V	powyżej 160 do 180	20%	5,60
VI	powyżej 180 do 200	25%	7,00
VII	powyżej 200 do 220	30%	8,40
VIII	powyżej 220 do 240	35%	9,80
IX	powyżej 240 do 260	40%	11,20
X	powyżej 260 do 280	45%	12,60
XI	powyżej 280 do 300	50%	14,00
XII	powyżej 300 do 320	55%	15,40
XIII	powyżej 320 do 340	60%	16,80
XIV	powyżej 340 do 360	65%	18,20
XV	powyżej 360 do 380	70%	19,60
XVI	powyżej 380 do 400	75%	21,00
XVII	powyżej 400 do 420	80%	22,40
XVIII	powyżej 420 do 440	85%	23,80
XIX	powyżej 440 do 460	90%	25,20
XX	powyżej 460 do 480	95%	26,60
XXI	powyżej 480	100%	28,00

Źródło: Uchwała Nr XXII/162/2020 Rady Miejskiej w Lipnie z dnia 21 grudnia 2020 r.

W ramach dotacji na zadania własne MOPS przystąpił do programu „Opieka 75+”, w którym udzielane jest wsparcie osobom samotnym w wieku 75 lat i więcej zamieszkującym w mieście. Świadczenie usług opiekuńczych oznacza, że Gmina Miasta Lipna realizuje usługi na podstawie umowy o pracę.

W 2019 roku ilość przepracowanych godzin u osób w wieku 75 lat i więcej wyniosła 5 858 godzin, a średni koszt jednej godziny pracy wyniósł 14,85 zł.

Ponadto w trakcie roku opiekunki środowiskowe obsługiwały 158 środowisk - podopiecznych MOPS wykonując pracę w wymiarze 34 925 godzin.

LIPNOWSKA RADA SENIORÓW

Burmistrz Miasta Lipna Zarządzeniem nr 7/2016 z dnia 5 lutego 2016 r. powołał Lipnowską Radę Seniorów, której celem jest integracja lipnowskiego środowiska osób starszych,

reprezentowanie ich interesów na zewnątrz oraz wzmocnienie udziału seniorów w życiu społeczności lokalnej.

W skład rady weszło 9 osób. Członkowie ci zostali powołani spośród przedstawicieli organizacji zrzeszających osoby starsze z terenu miasta Lipna.

KLUB SENIORA W LIPNIE

Na terenie miasta od ponad 50 lat działa klub seniora „Nawojka”, który zrzesza osoby starsze z terenu miasta Lipno oraz gminy Lipno. W ramach klubu organizowane są różnego rodzaju imprezy i wydarzenia wypoczynkowe i rekreacyjne, mające na celu aktywizację tej grupy społecznej.

3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rodzina to podstawowa jednostka społeczna, na której opiera się istnienie całego społeczeństwa. Jest powołana do rozwoju jednostkowego i najpełniej kształtuje życie człowieka. To najlepsze naturalne środowisko, w którym dziecko jest otoczone opieką oraz ma możliwość rozwijania swoich umiejętności i zaspokajania podstawowych potrzeb.

Właściwemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać bardzo dużo czynników, wśród których istotną rolę odgrywają dysfunkcje społeczne. Główne źródła dezorganizacji rodzin stanowią: przemoc, alkoholizm, narkomania, długotrwałe bezrobocie czy ubóstwo. Takie zjawiska są przyczyną problemów z brakiem integracji i rozwoju przestrzeni sąsiedzkiej. Jeżeli w rodzinie pojawiają się powyższe dysfunkcje, odpowiednie instytucje i służby zobligowane są do podjęcia na jej rzecz odpowiednich działań. Należy wspierać rodzinę, by przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Zastosowane rozwiązania powinny polegać na kooperacji różnych podmiotów wsparcia społecznego, głównie po to, aby udzielona pomoc dawała jak największe prawdopodobieństwo dobrego rozwiązania problemów rodzin dysfunkcyjnych. Oprócz wsparcia finansowego powinno uwzględnić się również pomoc psychologów, pedagogów czy policji, po to, by walczyć z trudnościami i rozwijać umiejętności wychowawcze rodzin oraz budować więzi rodzinne.

W przypadkach bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych rodziny mogą liczyć na wsparcie ze strony MOPS. W poniższej tabeli przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin i osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej w wyniku bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie miasta na

przestrzeni badanego okresu zmniejszyła się o 39,80%, a liczba osób w tych rodzinach o 40,58%. Dominującą większość stanowiły rodzinne niepełne. Ich liczba zmniejszyła się o 40,00%, a liczba osób w tych rodzinach o 38,06%. Natomiast liczba rodzin wielorodzinnych będących beneficjentami pomocy społecznej zmniejszyła się o 55,56%, a liczba osób w tych rodzinach o 52,54%.

Tabela 29. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta Lipno

Wyszczególnienie		2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin		98	92	78	78	59
w tym:	rodziny niepełne	85	84	70	70	51
	rodziny wielodzietne	9	5	6	5	4
Liczba osób w rodzinach		313	270	248	233	186
w tym:	rodziny niepełne	247	234	211	194	153
	rodziny wielodzietne	59	33	38	35	28

Źródło: Dane MOPS w Lipnie

Liczba rodzin otrzymująca pomoc z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w mieście Lipno w roku 2019 w porównaniu do roku 2015 nie uległa zmianie, natomiast liczba osób w tych rodzinach zmniejszyła się o 8,84%. Jeżeli chodzi o liczbę rodzin wielodzietnych otrzymującą pomoc z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa, to zmniejszyła się o 30,77%, a liczba osób w tych rodzinach o 32,26%.

Tabela 30. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności na terenie miasta Lipno

Wyszczególnienie		Liczba rodzin					Liczba osób w tych rodzinach				
		2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Potrzeba ochrony macierzyństwa		43	57	46	36	43	215	277	224	182	196
w tym:	wielodzietność	26	30	24	18	18	155	175	143	109	105

Źródło: Dane MOPS w Lipnie

W roku 2019, na terenie miasta, wydano 2 292 świadczeń z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej.

Świadczenia rodzinne realizowane są na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 111). Ponadto realizowane są dodatkowe świadczenia wspomagające i wspierające funkcjonowanie rodzin.

ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE „RODZINA 500+”

Gmina Miasta Lipna działa zgodnie z realizowanym na terenie całego kraju programem wsparcia dla rodzin wychowujących dzieci „Rodzina 500 Plus”, który reguluje ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 2407).

Program polega na wypłacaniu rodzinom świadczeń wychowawczych w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko, co ma zapewnić częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1 lipca 2019 roku programem objęto wszystkie dzieci do 18 roku życia bez względu na dochody uzyskiwane przez rodzinę. Świadczenie to można otrzymać, składając wniosek do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie.

W roku 2019 wypłacono łącznie 22 833 świadczeń, a pomocą zostało objętych 2 527 rodzin przy łącznej liczbie 3 941 dzieci.

JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA „BECIKOWE”

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, przysługująca na każde urodzone żywe dziecko zależy od dochodu rodziny, który w przeliczeniu na osobę nie może przekroczyć kwoty 1 922 zł. Drugim warunkiem jest dostarczenie zaświadczenia wystawionego przez lekarza lub położną potwierdzającego pozostawanie kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porody (wymóg dotyczy tylko biologicznych rodziców). Wyżej wymienione świadczenie przysługuje na wniosek złożony w terminie do 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego – w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia, nie później niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Wniosek złożony po terminie pozostaje bez rozpoznania. Wysokość świadczenia wynosi 1 000 zł i jest ono wydawane jednorazowo.

W roku 2019 MOPS wypłacił 88 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka.

ŚWIADCZENIE PIEŁĘGNACYJNE

Od 1 stycznia 2010 r. przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

1. matce albo ojcu;
2. innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359) ciąży obowiązek alimentacyjny;
3. opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, która wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka):
 - jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej

osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Osobie innej niż spokrewniona w pierwszym stopniu, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, pod warunkiem, że nie ma osoby spokrewnionej w pierwszym stopniu albo, gdy osoba ta nie jest w stanie sprawować opieki nad osobą niepełnosprawną.

Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli:

1. osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego;
2. osoba wymagająca opieki:
 - pozostaje w związku małżeńskim,
 - została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, albo w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu, z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej;
3. osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury na to dziecko;
4. osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego albo do świadczenia pielęgnacyjnego na to lub na inne dziecko w rodzinie;
5. na osobę wymagającą opieki członek rodziny jest uprawniony za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

W roku 2019 na terenie miasta wypłacono 982 świadczeń pielęgnacyjnych.

FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego jest wypłacane na dziecko, jeśli jeden z rodziców dziecka nie płaci alimentów. Świadczenie wypłaca jednostka samorządowa właściwa ze względu na zamieszkanie dziecka i przysługuje osobie uprawnionej:

- do ukończenia 18 roku życia;

- do ukończenia nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia;
- bezterminowo, jeśli osoba uprawniona legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności

Wysokość świadczenia uzależniona jest od wysokości zasądzonych alimentów, jednak nie może być wyższa niż 500 zł na dziecko.

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego może otrzymać osoba, która spełnia kryterium dochodowe, które od 1 października 2020 do września 2021 roku wynosi 900 zł na osobę w rodzinie. Świadczenia nie będą przysługiwać w wypadku, gdy:

- osoba uprawniona ukończyła 18 rok życia i nie uczy się w szkole lub szkole wyższej;
- osoba uprawniona ukończyła 25 rok życia i nie legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- dochód na osobę w rodzinie przekracza kryterium dochodowe;
- egzekucja alimentów okazała się skuteczna;
- osoba uprawniona zawarła związek małżeński;
- osoba uprawniona została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w pieczy zastępczej.

Gmina Miasta Lipna w każdej chwili może wstrzymać wypłatę świadczenia z funduszu alimentacyjnego, mimo że jest ono przyznawane na określony okres czasu. Stanie się to, gdy:

- osoba uprawniona odmówi udzielenia bądź nie udzieli w wyznaczonym terminie wyjaśnień, co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń,
- osoba uprawniona odmówi udzielenia organowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne informacji mających wpływ na skuteczność egzekucji lub udzieli informacji nieprawdziwych,
- osoba uprawniona nie podejmuje świadczeń przez trzy kolejne miesiące kalendarzowe.

W roku 2019 MOPS w Lipnie wypłacił 2 318 świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

ŚWIADCZENIE „DOBRY START”

MOPS w Lipnie realizuje rządowy program „Dobry start”. Zgodnie z brzmieniem rozporządzenia Rady Ministrów z 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061) świadczenie przysługuje raz w roku w kwocie 300 zł. na dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20. roku życia. Dzieci niepełnosprawne, uczące się w szkole, otrzymują świadczenie do ukończenia przez nie 24. roku życia. Świadczenie to przysługuje rodzicom,

opiekunom faktycznym, opiekunom prawnym, rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych, dyrektorom regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych – raz w roku na dziecko oraz osobom uczącym się – raz w roku bez względu na dochód rodziny. „Dobry start” nie przysługuje natomiast dzieciom lub osobom uczącym się umieszczonym w domu pomocy społecznej, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, areszcie śledczym, zakładzie karnym, szkole wojskowej lub innej szkole, jeżeli instytucje te zapewniają nieodpłatnie pełne utrzymanie, bądź na dziecko z tytułu rozpoczęcia rocznego przygotowania przedszkolnego (zerówka).

W ramach programu „Dobry Start” w roku 2019 wypłacono 1 617 świadczeń.

USTAWA „ZA ŻYCIEM”

Jest to ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin. Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu, opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. Świadczenie to przysługuje z tytułu urodzenia się żywego dziecka posiadającego zaświadczenie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu wystawione przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii. Jednorazowe świadczenie przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu.

W roku 2019 na obszarze miasta wypłacono 2 jednorazowe świadczenie „Za Życiem” na kwotę 8 000,00 zł.

ASYSTENT RODZINY

Asystent rodziny towarzyszy jej przez pewien czas, udziela niezbędnego wsparcia, pomaga wprowadzać zmiany w myśleniu i zachowaniu. Wszystko to ma na celu dostosowanie środowiska rodzinnego do prawidłowego rozwoju dzieci i zapewnieniu im niezbędnego bezpieczeństwa.

Zadaniami asystenta rodziny są:

- prowadzenie poradnictwa i edukacji dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej oraz udzielenia informacji na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe,
- udzielenie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, a dokładnie w znalezieniu pracy, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,

- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- sporządzenie planu pracy z rodziną we współpracy z zespołem interdyscyplinarnym,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- sporządzanie na wniosek Sądu opinii o rodzinie i jej członkach,
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Od stycznia 2017 roku zgodnie z ustawą z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r. poz.1329) kobieta w ciąży i jej rodzina, w której przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko; kobiety, które otrzymały informacje o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu; kobiety, których dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych, a także kobiety, które po porodzie nie oddadzą dzieci do domu dziecka, mają prawo do skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny. Zgodnie z przepisami rodzina jest uprawniona do porad w zakresie:

- przewyciężenia trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka,
- wsparcia psychologicznego,
- pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych,
- dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

W roku 2019, asystent rodziny objął wsparciem 13 rodzin z terenu miasta Lipna.

KARTA DUŻEJ RODZINY

Karta Dużej Rodziny to rządowy program finansowany ze środków budżetu państwa, skierowany do rodzin mających na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, niezależnie od tego jakim dochodem dysponuje rodzina. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mogą korzystać z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest bezpłatnie, przy czym wyjątek stanowi wydanie duplikatu oraz wydanie karty w formie elektronicznej, w przypadku gdy: członkowi rodziny wielodzietnej, na jego wniosek, wydana już została wyłącznie karta tradycyjna i następnie członek rodziny wielodzietnej wnioskuje o kartę elektroniczną albo członkowi rodziny wielodzietnej, na jego wniosek, udostępniona już została karta elektroniczna i następnie członek rodziny wielodzietnej wnioskuje o wydanie karty tradycyjnej.

W 2019 roku MOPS w Lipnie wydał 151 Kart Dużej Rodziny.

ZASIŁEK DLA OPIEKUNÓW

W dniu 15 maja 2014 r. weszła w życie ustawa z 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U z 2020 r. poz. 1297), w której określono warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r. poz. 1548 oraz Dz.U. z 2013 r. poz. 1557) z dniem 1 lipca 2013 r.

Zasiłek dla opiekuna przysługuje:

- za okresy od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie ustawy, w których osoba spełniała warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r., poz. 111) w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego);
- od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego)

W roku 2019 wydano 168 świadczeń z tytułu zasiłku dla opiekunów.

ŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE

Od stycznia 2016 r. świadczenie rodzicielskie należy do katalogu świadczeń rodzinnych. Postępowanie w sprawie przyznania świadczeń rodzicielskich kończy się wydaniem decyzji administracyjnej.

Świadczenie rodzicielskie to wypłacane po urodzeniu dziecka wsparcie finansowe dla rodziców, którzy nie mają uprawnień do zasiłku macierzyńskiego (nie podlegają ubezpieczeniu chorobowemu). Mogą więc z niego skorzystać m. in. studenci, osoby bezrobotne (niezależnie od tego czy są zarejestrowane w urzędzie pracy czy nie), osoby pracujące na podstawie umów zlecenia i o dzieło oraz rolnicy.

Zasadniczo świadczenie przysługuje matce dziecka. Świadczenie rodzicielskie przysługuje również ojcu dziecka w przypadku:

- skrócenia okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego na wniosek matki dziecka po wykorzystaniu przez nią tego świadczenia za okres co najmniej 14 tygodni od dnia urodzenia dziecka,
- śmierci matki dziecka,
- porzucenia dziecka przez matkę.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje także:

- opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka) w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia;
- rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia;
- osobie, która przysposobiła dziecko, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia.

Świadczenie rodzicielskie wynosi 1 000 zł netto miesięcznie i jest przyznawane niezależnie od dochodu rodziny.

Świadczenie rodzicielskie nie przysługuje w następujących przypadkach:

- nie otrzymają go osoby otrzymujące zasiłek macierzyński;
- w momencie, gdy jeden rodzic otrzymuje zasiłek macierzyński, drugi rodzic/opiekun nie będzie mógł skorzystać ze świadczenia rodzicielskiego;
- świadczenie nie będzie przysługiwać również wtedy, gdy rodzice/opiekunowie korzystają z tego typu świadczeń z tytułu urodzeniu dziecka w innych systemach niż powszechny system ubezpieczeniowy (np. funkcjonariusze służb mundurowych);
- gdy dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej (w przypadku matki lub ojca lub osoby, która przysposobiła dziecko);
- gdy rodzic/opiekun nie sprawuje lub zaprzestał sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, np. w związku z wykonywaniem pracy zarobkowej uniemożliwiającej sprawowanie tej opieki;
- gdy w związku z wychowywaniem / opieką nad tym samym dzieckiem jest już ustalone prawo do świadczenia rodzicielskiego, dodatku do zasiłku rodzinnego w okresie urlopu

wychowawczego, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna;

- gdy osobom uprawnionym do świadczenia rodzicielskiego przysługuje za granicą świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia rodzicielskiego, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Osoba pobierająca świadczenie rodzicielskie nie może jednocześnie wykonywać pracy, która uniemożliwia jej sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem.

W roku 2019 MOPS w Lipnie wypłacił 527 świadczeń rodzicielskich.

PIECZA ZASTĘPCZA

Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2012 r. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.) reguluje kwestie związane z pomocą dziecku i rodzinie przez państwo i samorządy.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełnienia tych funkcji. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny;

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Wsparcie następuje za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej oraz instytucjonalnej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia Sądu. Objęcie dziecka pieczą zastępczą następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletności. Osoba, która osiągnęła

pełnoletność przebywająca w pieczy zastępczej rodzinnej lub instytucjonalnej może pozostać w pieczy za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej lub dyrektora placówki, nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia. Osoba ta musi spełniać określone warunki:

- kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, u pracodawcy,
- legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia, u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Dziecko pozbawione w części lub w całości opieki rodzicielskiej może być umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Na terenie miasta Lipna funkcjonują następujące placówki opiekuńczo-wychowawcze instytucjonalnej pieczy zastępczej, które łącznie dysponują 42 miejscami:

- Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza „Parkowa” w Lipnie, która powstała z przekształcenia POW w Lipnie, z siedzibą przy ul. Okrzei 4 w Lipnie, typu socjalizacyjnego z wyodrębnionymi miejscami interwencyjnymi, przeznaczona dla 14 dzieci,
- Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza „Na Zakręcie” w Lipnie, z siedzibą przy ul. Płatanowej 2 w Lipnie, typu socjalizacyjnego, przeznaczona dla 14 dzieci,
- Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza „Zakątek” w Lipnie z siedzibą przy ul. Płatanowej 2 w Lipnie.

Gmina Miasta Lipna w roku 2019 w całości ze środków własnych sfinansowała pobyt 32 dzieci w rodzinach zastępczych, domach dziecka i placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

3.2.6. Uzależnienia

Uzależnienie to odczuwalny przez osobę przymus zażywania określonych środków, które mogą powodować skutki niebezpieczne dla zdrowia lub życia.

Przyczyny uzależnień mogą być:

- psychospołeczne – zaburzone oddziaływanie środowiska rodzinnego i szkolno-wychowawczego, czego przyczyną są różnorodne niepowodzenia w życiu (w sferze zawodowej lub osobistej), co w konsekwencji może doprowadzić do wycofania się jednostki w świat iluzji,
- biopsychiczne – zaburzenia emocjonalne i związana z nimi podatność na uzależnienia, zaburzony rozwój osobowości, nadpobudliwość psychiczna,

— kulturowe – potrzeba odniesienia sukcesu, zbyt mała ilość rozrywek, brak atrakcyjnych zajęć, brak celów i perspektyw, ogólna dostępność środków odurzających, sprzeciw wobec obowiązujących i społecznie akceptowanych systemów norm i wartości.

Najczęściej występującymi uzależnieniami jest alkoholizm i narkomania. Nadużywanie alkoholu, czy sięganie po narkotyki jest bardzo poważnym problemem społecznym, który prowadzi do wzrostu przemocy w rodzinie i przestępczości. Efektem tego może być także izolacja społeczna i problemy finansowe. Niestety te uzależnienia zbierają swoje żniwo wśród młodzieży i dzieci, które zafascynowane panującą modą sięgają po używki. Przeciwdziałanie więc temu zjawisku musi opierać się na współpracy wielu instytucji.

Zgodnie z szacunkowymi danymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych udziału osób w populacji, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych, na terenie miasta znajduje się około 270 osób uzależnionych od alkoholu, około 540 osób żyje w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice), około 540 dzieci wychowuje się w rodzinach z problemem alkoholowym, a około 675-945 osób pije szkodliwie.

Tabela 31. Populacja osób w mieście Lipnie, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe)

Wyszczególnienie	Szacunkowy udział w populacji	Miasto Lipno (stan na 31.12.2019 r.)
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 270 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok 4% populacji	ok. 540 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem alkoholowym	ok. 4% populacji	ok. 540 osób
Osoby pijące szkodliwie	ok. 5-7% populacji	ok. 675-945 osób

Źródło: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Innych Uzależnień i Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Miasta Lipna na rok 2021

Na przestrzeni analizowanego okresu liczba rodzin otrzymująca pomoc z powodu uzależnień od alkoholu zmniejszyła się o 8 rodzin, tj. 53,33%, a liczba osób w tych rodzinach o 57,14%. Uzależnienie alkoholowe jest dużo bardziej powszechnym problemem od uzależnienia od narkotyków wśród rodzin na terenie miasta Lipno, ponieważ w tym samym okresie jedynie w latach 2017-2019 zanotowano pojedyncze rodziny będące beneficjentami pomocy MOPS w Lipnie z powodu uzależnienia od narkotyków.

Tabela 32. Liczba beneficjentów pomocy MOPS w Lipnie z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Alkoholizm					
Liczba rodzin	15	9	8	10	7
Liczba osób w rodzinach	21	15	13	15	9
Narkomania					
Liczba rodzin	0	0	1	3	1
Liczba osób w rodzinach	0	0	1	6	1

Źródło: Dane MOPS w Lipnie

Dane MOPS w Lipnie wskazują, że do końca października 2020 roku z pomocy Ośrodka skorzystało łącznie 911 rodzin, w tym 182 rodziny (324 osoby z tych rodzin), w których występuje problem alkoholowy, narkomani i przemocy w rodzinie. Łączna kwota wydatkowana dla tych rodzin wyniosła 591 188,00 zł., czyli średnio po 3 248,00 zł. na rodzinę. Pomoc udzielana była w formie zasiłków stałych, zasiłków okresowych, zasiłków celowych, dożywiania, koszty pobytu bezdomnych w schronisku.

Oprócz najczęściej spotykanych uzależnień, czyli alkoholu i narkotyków, można spotkać się także z innymi, którymi są:

- uzależnienie od dopalaczy, które wykazują działania psychoaktywne, a co za tym idzie, wywołują w organizmie stan odurzenia, euforii oraz bardzo często spotykane halucynacje. Niestety dostęp do tej substancji jest prosty i nawet można je zakupić przez Internet. Do negatywnych skutków stosowania dopalaczy należą: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją, stany lękowe, które w konsekwencji mogą zakończyć się samobójstwem. Leczenie tego uzależnienia wiąże się z ukończeniem programu terapeutycznego i abstynencją, co więcej osoba chora powinna uczestniczyć w tzw. grupach wsparcia;
- uzależnienie od komputera i gier komputerowych, podczas którego osoby (zwłaszcza dzieci i młodzież) wykazują ciągłą potrzebę używania komputera, zwłaszcza do grania w wszelkiego rodzaju gry komputerowe. Bardzo poważnym skutkiem tego jest często nieodróżnianie świata rzeczywistego od fikcji. W ich życiu można również dostrzec problemy społeczne, somatyczne czy psychologiczne, czyli m.in. bardzo widoczne zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych, zanik więzi rodzinnych czy osłabiona siła wrażliwości moralnej;
- uzależnienie od hazardu, jego znakiem rozpoznawalnym jest nadmierne i regularne uprawianie gier hazardowych. Sytuacja ta prowadzi do zaniedbywania życia społecznego i rodzinnego, a także izolacja osoby, która cierpi na tę przypadłość. Gracz czuje konieczność, by zaspokoić swoją potrzebę w trybie natychmiastowym, co prowadzi do

aktów przemocy i przestępstw, których przyczyną jest wewnętrzny przymus zdobycia środków do gry.

GINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, INNYCH UZALEŻNIEŃ I PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY MIASTA LIPNO ZA 2019 ROK

Na terenie miasta co roku sporządzany jest **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Innych Uzależnień i Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Miasta Lipno**. Aktualnie obowiązującym jest uchwalony Uchwałą Nr XXI/163/2020 Rady Miejskiej w Lipnie z dnia 21 grudnia 2020 roku.

Miejski program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii na terenie miasta. Program ma na celu tworzenie spójnego systemu działań naprawczych i profilaktyki zmierzającej do zapobiegania powstawaniu nowych problemów alkoholowych i innych uzależnień, oraz zmniejszeniu tych, które aktualnie występują.

Program jest adresowany do mieszkańców miasta Lipno, ze szczególnym uwzględnieniem osób uzależnionych od alkoholu i nadużywających alkoholu, osób uzależnionych od środków psychoaktywnych, a także członków ich rodzin, którzy są bezpośrednio narażeni na przeróżne szkody i zagrożenia wynikające z obecności alkoholu i narkotyków w życiu codziennym. Program obejmuje również działania profilaktyczne skierowane do dzieci oraz młodzieży uczącej się i zamieszkującej na terenie miasta Lipno. Jego zadaniem jest zapobieganie przedwczesnemu używaniu alkoholu i zażywaniu narkotyków oraz towarzyszącym temu konsekwencjom.

Celami strategicznymi Programu są:

- zapobieganie powstawania problemów wynikających z nadużywania alkoholu, narkotyków i innych podejmowanych zachowań ryzykownych, szczególnie przez dzieci i młodzież;
- niwelowanie zachowań problemowych i ryzykownych osób sięgających po środki psychoaktywne;
- zmniejszenie skali problemów dotyczących rodziny, wynikających z podejmowania różnych zachowań patologicznych (przede wszystkim przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, która stosowana jest szczególnie wobec słabszych członków rodziny);
- zwiększenie umiejętności i zasobów społecznych niezbędnych do radzenia sobie z istniejącymi problemami życiowymi przez mieszkańców miasta;
- promocja pozytywnych treści społecznych i wartości życiowych;
- promocja zdrowego stylu życia;

- promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym poprzez m.in. kształtowanie zachowań i stylu życia korzystnych dla zdrowia psychicznego;
- rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu
- edukacja psychologiczna i społeczna -informowanie o szkodliwości środków i substancji psychoaktywnych;
- dostarczanie pozytywnych wzorców spędzania czasu i realizacji aspiracji życiowych;
- zwiększenie aktywności społeczności lokalnej w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- upowszechnianie oraz poszerzanie oferty uniwersalnych programów i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży;
- działania wspierające ograniczanie dostępności alkoholu;
- wdrażanie w podstawowej opiece medycznej programów wsparcia i warsztatów kompetencji dla osób uzależnionych i współuzależnionych.

MOPS w zakresie problemów związanych z uzależnieniami świadczy beneficjentom pomoc finansową i niepieniężną dla osób uzależnionych i współuzależnionych, w miarę możliwości zapewnia pracę socjalną, poradnictwo indywidualne, informuje o możliwości skorzystania z terapii, informuje o poradnictwie specjalistycznym, współorganizuje wypoczynek dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym, pomoc materialna w formie odzieży, opału, posiłku oraz prowadzi działania profilaktyczne w szkołach związane z uzależnieniami.

Zadania ujęte w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Innych Uzależnień i Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Miasta Lipno są inicjowane przez **Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipnie** powołaną przez Burmistrza Miasta Lipno. Realizuje ona zadania z art. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.) oraz zadania z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050). Celem placówki jest niesienie pomocy osobom, nadużywającym alkohol, osobom, których członkowie rodziny mają problem z nadużywaniem alkoholu.

Z działań MKRPA w Lipnie wynika, że wiele osób korzysta z coraz szerszej strefy na terenie miasta form pomocy, terapii i konsultacji adresowanych do rodzin, w których występuje alkoholizm, narkomania i przemoc. W roku 2020 (dane na dzień 20 listopada 2020 r.) do Zespołu Interwencyjno Motywującego w Lipnie (MKRPA) wpłynęły 44 zgłoszenia w sprawach alkoholizmu członka rodziny. W związku z tymi zgłoszeniami Zespół Interwencyjno-Motywujący przeprowadził rozmowy z 34 świadkami. W stosunku do 5 osób skierowano

wniosek do Sądu Rodzinnego o zastosowanie leczenia odwykowego. Część zgłoszonych osób udało się zmotywować do podjęcia dobrowolnej terapii lub abstynencji. Osoby te są stałymi uczestnikami zajęć terapeutycznych oraz członkami grup wsparcia.

Przy ulicy Kościuszki 12 w Lipnie funkcjonuje również **Punkt Terapeutyczny**, którym odbywa się terapia indywidualna oraz prowadzona jest grupa terapeutyczna. W roku 2020 w terapii indywidualnej dla osób uzależnionych wzięło udział łącznie 119 osób natomiast w dla osób współuzależnionych 32 osoby. W grupie terapeutycznej średnio, systematycznie uczestniczą około 4 osoby (terapię prowadzą terapeuci z Ośrodka Terapii Uzależnień „CEDR” Mokowo).

W grupie wsparcia dla osób współuzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin odbyło się 30 spotkań. Systematycznie w spotkaniach uczestniczyło od 4 do 7 osób, łącznie pomocą objęto 42 osoby. Natomiast w grupie wsparcia dla osób uzależnionych odbyło się 41 spotkań. Systematycznie na spotkania uczęszczało 11-15 osób. Łącznie pomocą objęto 352 osoby.

Z informacji Szpitala Lipno Sp. z o.o. wynika, że w okresie 10 miesięcy 2019 roku z terenu miasta Lipna w oddziałach psychiatrycznych hospitalizowano 72 pacjentów z problemem uzależnienia od alkoholu i narkotyków. Oprócz leczenia farmakologicznego wyżej wymienieni pacjenci brali udział w indywidualnych rozmowach z psychologiem oraz 1 raz w tygodniu w spotkaniach z „Trzeźwym Alkoholikiem”. Ponadto pacjenci uczestniczyli również w warsztatach zajęciowych pod nadzorem terapeuty zajęciowego.

Ponadto w maju 2019 zaczęto realizować program „Dopalacze – stop”, który przeprowadzany był w szkołach na terenie miasta. Materiały edukacyjne skierowane były bezpośrednio do młodzieży oraz rodziców i dotyczyły zagrożenia dopalaczami, radzenia sobie w sytuacji wystąpienia problemu oraz przedstawiały wykaz instytucji pomocowych. Dostarczone były do szkół, ale także do MOPS, Sądu oraz Policji. W ramach programu odbywały się także spotkania z terapeutami.

3.2.7. Bezdomność

Osoba bezdomna to osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie miasta i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania. Przyczynami bezdomności są przede wszystkim eksmisje, uzależnienia, przemoc w rodzinie, rozpad rodzin, brak stałych dochodów lub pobyt w przeszłości w więzieniu lub szpitalu psychiatrycznym.

W poniższej tabeli przedstawiono dane nt liczby bezdomnych na terenie miasta Lipno. W latach 2015-2020 zauważalny jest spadek liczby bezdomnych o 38,89%.

Tabela 33. Dane dotyczące bezdomności na terenie miasta Lipno

Wyszczególnienie		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób bezdomnych	ogółem	36	29	29	24	25	22
	Kobiety	6	6	6	3	3	3
	Mężczyźni	30	23	23	21	22	19
	Niepełnosprawni	17	13	13	13	15	13

Źródło: Dane MOPS w Lipnie

W latach 2015-2019 na obszarze miasta Lipna liczba rodzin otrzymujących pomoc z powodu bezdomności, jak i liczba osób w tych rodzinach zwiększyła się o 14,29%.

Tabela 34. Beneficjenci pomocy MOPS w Lipnie z powodu bezdomności

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	21	23	28	23	24
Liczba osób w rodzinach	21	23	33	27	24

Źródło: Dane MOPS w Lipnie

W roku 2019 Gmina Miasta Lipna poniosło koszty z powodu umieszczenia 14 osób bezdomnych w schroniskach dla osób bezdomnych. W schroniskach można przebywać całą dobę, otrzymać posiłek, skorzystać z prysznicy, zrobić pranie oraz dostać nową odzież. Ponadto w placówkach tego rodzaju zatrudniani są lekarze lub pielęgniarki, pracownicy socjalni, psycholodzy, terapeuci.

3.2.8. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody. Najczęstszymi przyczynami przemocy są: konflikty rodzinne, destrukcja podstawowych funkcji rodziny, rozwody oraz upadek dobrych obyczajów w rodzinach. Ponadto zjawiskiem często towarzyszącym przemocy w rodzinie jest alkoholizm i narkomania. Ofiarami są zazwyczaj kobiety, dzieci, osoby starsze, rzadziej mężczyźni.

Wyróżniamy następujące podstawowe formy przemocy:

- fizyczna – zaliczamy do niej zachowania agresywne, o różnym stopniu nasilenia, odnoszące się do ciała, np. wymierzanie policzków, kopanie itp.,
- seksualna – zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych (gwałt)
- psychiczna – słowne lub niewerbalne groźby użycia przemocy wobec osoby, ten rodzaj przemocy przejawia się m.in. w zastraszaniu, poniżaniu itp.,

- ekonomiczna – celowe niszczenie czyjejś własności, pozbawianie jej środków do życia czy też stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, przeglądanie dokumentów, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek „na wspólne konto”, itp.

Z naukowego punktu widzenia istnieją dwa rodzaje przemocy:

- przemoc gorąca – charakteryzuje się agresją fizyczną i słowną, związana jest z odreagowywaniem emocji na osobach najbliższych oprawcy;
- przemoc chłodna – pozbawiona gwałtownych wybuchów, emocji, przypomina najczęściej realizację z góry zaplanowanego scenariusza, często stosowana w imię „wyższych celów” np. konsekwentnego wychowywania dziecka.

Źródło: <http://www.niebieskalinia.info/>; <https://www.ms.gov.pl/>

W poniższej tabeli zaprezentowano liczbę rodzin pobierających pomoc z powodu przemocy w rodzinie. W roku 2015 zanotowano 1 rodzinę objętą pomocą z powodu przemocy w rodzinie, w której znajdowały się 3 osoby. W latach 2016-2019 nie odnotowano takich rodzin. Należy zaznaczyć, że przemoc ze strony osób bliskich często związana jest z brakiem poszukiwania pomocy na zewnątrz i usprawiedliwianiem sprawców.

Tabela 35. Beneficjenci pomocy MOPS w Lipnie z powodu przemocy w rodzinie

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	1	0	0	0	0
Liczba osób w rodzinach	3	0	0	0	0

Źródło: Dane MOPS w Lipnie

Dodatkowo zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem występującym znacznie częściej niż wskazują na to oficjalne statystyki. Niejednokrotnie doświadczenie przemocy, którą stosują bliskie osoby, oddziałuje na mechanizmy psychologiczne, które to powodują, że osoby dotknięte przemocą usprawiedliwiają sprawców. Wynika z tego, że przyjęte statystyki niestety nie oddają rzeczywistej skali problemu. Przemoc w rodzinie bardzo często nazywa się problemem tzw. czterech ścian, ponadto jest procesem chronicznym i najczęściej bagatelizowanym przez osoby, które dotyka.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie realizując zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie współpracuje z: Policją, Sądem, kuratorami sądowymi, oświatą, ochroną zdrowia oraz Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Analizując dane Komendy Powiatowej Policji w Lipnie dotyczące przemocy domowej na terenie miasta w ostatnich latach, zauważyć można wzrost problemu przemocy domowej.

Należy zaznaczyć że ofiary przemocy to praktycznie we wszystkich przypadkach kobiety. Głównymi sprawami przemocy domowej są natomiast mężczyźni.

Tabela 36. Dane dotyczące przemocy domowej na terenie miasta Lipno w latach 2015-2020

Wyszczególnienie		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba ofiar przemocy domowej		142	171	242	203	160	182
w tym:	kobiety	110	133	202	168	118	140
	mężczyźni	8	16	14	25	37	25
	dzieci	24	16	26	10	5	17
Liczba sprawców przemocy domowej		118	159	223	193	150	164
w tym:	kobiety	4	5	9	13	13	5
	mężczyźni	114	154	213	179	137	157
	dzieci	0	0	1	1	0	2
Liczba interwencji domowych dot. przemocy w rodzinie		35	48	82	58	53	53

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Lipnie

MIEJSKI ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.), zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm., Dz.U. z 2020 r. poz. 1963; Dz.U. z 2019 r. poz. 1690; Dz.U. z 2019 r. poz. 1818; Dz.U. z 2019 r. poz. 2473) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.), chyba, że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

Osoby z miasta Lipno, które doświadczają przemocy, mogą zgłosić się do Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, funkcjonującego przy MOPS w Lipnie, którego celem jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na obszarze miasta.

W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, miejskiej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz również kuratorzy sądowi. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w miejskim programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie takie jak m.in.

— diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,

- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie realizowane są spotkania grup roboczych. W ramach spotkań grup roboczych realizowane są zadania: opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Miejski Zespół Interdyscyplinarny, od stycznia do października 2020 r. wszczął postępowanie w 41 rodzinach, gdzie wcześniej Komenda Powiatowa Policji w Lipnie założyła Niebieskie Karty.

PRACA SOCJALNA

W rodzinach z obszaru miasta Lipno dotkniętych problemem przemocy prowadzona jest szeroko rozumiana praca socjalna obejmująca między innymi kierowanie wniosków do prokuratury, sądu rodzinnego, do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, stały kontakt z policją, kuratorami sądowymi czy placówkami oświatowymi.

Analizując poniższą tabelę, wynika że w latach 2015-2019 liczb rodzin z obszaru miasta Lipna, w których prowadzona jest praca socjalna zmniejszyła się o 20,90%, natomiast liczba osób w tych rodzinach spadła o 18,94%.

Tabela 37. Praca socjalna prowadzona na terenie miasta Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin w których prowadzona jest praca socjalna	1 048	299	997	774	829
Liczb osób w tych rodzinach	1 959	611	1 979	1 492	1 588

Źródło: MOPS w Lipnie

USTAWA ANTYPRZEMOCOWA

Z dniem 30 listopada 2020 roku weszła w życie nowelizacja kodeksu postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 956) tzw. „ustawa antyprzemocowa”. Jedną z głównych zmian jest przyznanie funkcjonariuszom policji i Żandarmerii Wojskowej uprawnienia do wydawania wobec sprawcy przemocy nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i zakazu zbliżania się do

jego bezpośredniego otoczenia. Funkcjonariusz ma prawo je wykorzystać zarówno w przypadku skierowania go bezpośrednio na interwencję do osoby stosującej przemoc domową, jak i w sytuacji, gdy pozyska informacje o niepokojących zdarzeniach od jej ofiary. Do tej pory prawo takie posiadał jedynie prokurator oraz sąd, co prowadziło do sytuacji że od zgłoszenia popełnienia przestępstwa przemocy w rodzinie do momentu opuszczenia mieszkania przez sprawcę mijało nawet kilka tygodni, w ciągu których sprawca nadal mieszkał razem z ofiarami.

NIEBIESKA KARTA

„Niebieska Karta” jest dokumentem służbowym wypełnianym przez m.in. funkcjonariusza policji, ośrodki pomocy społecznej, miejską komisję rozwiązywania problemów alkoholowych czy też ochronę zdrowia w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie. Z racji tego że osoby będące ofiarami przemocy domowej są często zastraszane pod naciskiem sprawcy i odmawiają podawania jakichkolwiek informacji przeciw swojemu oprawcy, podejmowanie interwencji w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Bardzo istotnym faktem jest to, że nie ma możliwości wycofania ani zmiany informacji zawartych w Karcie, nawet na wniosek osoby pokrzywdzonej. „Niebieska Karta” służy dokumentowaniu faktów związanych z przemocą w danej rodzinie i ocenie zagrożenia dalszą przemocą. Może ona stanowić również silny dowód w sprawach sądowych. Założenie karty nie jest złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa oraz nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego. „Niebieska karta” jest informacją, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy oraz pozwala na uruchomienie dalszych procedur w celu ochrony ofiar przemocy domowej w danej rodzinie.

Na terenie miasta Lipno w latach 2015-2020 liczba sporządzanych co roku Niebieskich Kart wzrosła o 51,43% i w roku 2020 wyniosła 53. Najwięcej kart sporządzono w roku 2017.

Tabela 38. Liczba sporządzonych Niebieskich Kart na terenie miasta Lipno w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	35	48	82	58	53	53

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Lipnie

Wszystkie rodziny, w których realizowano procedurę „Niebieskiej Karty” zostały objęte szczególnym nadzorem ze strony dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji w Lipnie.

„NIEBIESKA LINIA”

Mieszkańcy miasta w 2019 roku w ramach promocji ogólnopolskiego systemu pomocy ofiarom przemocy „Niebieska Linia” mieli możliwość skorzystania z pomocy prawników, psychologów, osób przeszkolonych w zakresie mediacji rodzinnych. Osoby potrzebujące pomocy w związku z występowaniem przemocy w rodzinie były przyjmowane w dni robocze

w godzinach pracy Urzędu Marszałkowskiego, mogły skorzystać z telefonu zaufania – telefoniczne Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie oraz skontaktować się z ww. specjalistami za pośrednictwem poczty elektronicznej.

PUNKT KONSULTACYJNY DLA OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Przy Urzędzie Miejskim w Lipnie działa Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, który udziela porad osobom potrzebującym m.in. w zakresie: alimentów, rozwodów, zgłaszania popełnienia przestępstwa z zakresu znęcania się nad osobą najbliższą oraz porad prawnych z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego. Punkt konsultacyjny ściśle współpracuje z dzielnicowymi KPP w Lipnie, kuratorami sądowymi oraz specjalistą ds. prewencji kryminalnej, nieletnich i patologii KPP w Lipnie. W roku 2020 w punkcie przyjęto 29 osób podczas których udzielono potrzebującym indywidualnych porad.

3.2.9. Przestępczość

Policja jest organem ścigania, który stoi na straży porządku i bezpieczeństwa. Jest to uzbrojona oraz umundurowana formacja służąca obywatelom, podlegająca ministrowi właściwemu ds. wewnętrznych. Jej głównym celem jest ochrona zdrowia i życia mieszkańców państwa. Również władze jednostki samorządowej są zobowiązane zapewniać obywatelom bezpieczeństwo.

Na terenie miasta swoje zadania wykonuje 5 dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji w Lipnie, którzy obsługują mieszkańców w następujących rejonach:

- Rejon nr 1: dzielnicowy obsługuje mieszkańców Lipna na terenie ulic: Budowlana, Bulwarna, Bulwary Poli Negri, Cmentarna, gen. Tadeusza Kościuszki, Kosmiczna, Księżycowa, marsz. Józefa Piłsudskiego (od ulicy Kościuszki do Placu Dekerta), Mokra, Niecała, Osiedle Marii Curie-Skłodowskiej, Plac Jana Dekerta, Planetarna, płk. Jana Kilińskiego, Polarna, Przekop, Rieczna, Słoneczna, Stefana Okrzei, Szkolna (od ulicy Kościuszki do rzeki), Wąska, Wincentego Rapackiego, Wodna, Zacisze i Żabia.
- Rejon nr 2: dzielnicowy obsługuje mieszkańców Lipna na terenie ulic: Adama Asnyka, Adama Mickiewicza, Akacyjowa, Bagienna, Bolesława Leśmiana, Bolesława Prusa, Brzozowa, Bukowa, Dębowa, Dobrzyńska, Grabowa, Henryka Sienkiewicza, Juliana Tuwima, Kasztanowa, Klonowa, Kłokocka, Komunalna, Kujawska, marsz. Józefa Piłsudskiego (od ulicy Kościuszki do Placu 11 Listopada), Mazowiecka, Modrzewiowa, Ogrodowa, Olszowa, Orla, Osiedle Władysława Reymonta, Parkowa, Plac 11 Listopada, Platanowa, Pomorska, Promienna, Ptasia, Rolna, Sosnowa, Stanisława Staszica, Stefana Żeromskiego, Szczęśliwa, Topolowa, Wiązowa, Wierzbowa, Władysława Bełzy i Włocławska.

- Rejon nr 3: dzielnicowy obsługuje mieszkańców Lipna na terenie ulic: 22 Stycznia, 3 Maja, Aleja gen. Romualda Traugutta, Boczna, Bolesława Chrobrego, Bolesława Krzywoustego, Dolna, Głodowska, Górna, Graniczna, Granitowa, Jastrzębska (do torów), Kamienna, Kazimierza Różyckiego, Kolejowa, Kręta, Łanowa, Łąkowa, Marmurowa, Mieszka I, Osiedle Armii Krajowej, Osiedle gen. Władysława Sikorskiego, Osiedle Jagiellonów, Piaskowa, Piastów, PKP, Podgórna, Polna, Południowa, Północna, Skalna, Skępska, Spółdzielcza, Stodólna, Strumykowa, Studzienna, Szkolna (od rzeki do ulicy Skępskiej), Wapienna Góra, Wojska Polskiego (od ulicy 3 Maja w kierunku Warszawy), Wschodnia, Zjazdowa, Źródlana i Źwirowa.
- Rejon nr 4: dzielnicowy obsługuje mieszkańców miasta Lipna na terenie ulic: Aleja Bzów, Astrowa, Bronisława Malinowskiego, Cegielna, Chabrowa, Ciasna, Cicha, Ekologiczna, Jabłoniowa, Jagodowa, Jana Sierakowskiego, Janusza Kusocińskiego, Jaśminowa, Konwaliowa, Krótka, ks. kard. Stefana Wyszyńskiego, Leśna, Lipowa, Łączna, Makowa, Malinowa, Miedziana, Narcyzowa, Nieszawska, Okrężna, Osiedle Janusza Korczaka, Ośmiałowska, Poziomkowa, Prosta, Różana, Spokojna, Sportowa, Śliwkowa, Środkowa, Świerkowa, Tadeusza Ślusarskiego, Tulipanowa, Wiejska, Wiśniowa, Władysława Komara, Wojska Polskiego (od ulicy 3 Maja w kierunku Torunia), Wspólna i Żytnia.
- Rejon nr 5: dzielnicowy obsługuje mieszkańców miasta Lipna na terenie ulic: Aleksandrowska, Armii Czerwonej, Jastrzębska (za torami), Poranna, Przytorowa, Radosna, Rypińska, Sadowa, Sierpecka, Spacerowa i Złotopolska oraz mieszkańców niektórych miejscowości na terenie gminy wiejskiej Lipno.

Plany działań priorytetowych dla wyżej wymienionych rejonów dzielnicowych w Lipnie w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2021 roku przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 39. Plany działań priorytetowych dla poszczególnych rejonów dzielnicowych na terenie miasta Lipna w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2021 roku

Numer rejonu	Charakterystyka zdiagnozowanego zagrożenia w rejonie służbowym	Zakładany cel do osiągnięcia	Proponowane działania	Podmioty współpracujące
1.	Na podstawie Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa oraz rozmów z mieszkańcami stwierdzono występujący problem grupowania się młodzieży zagrożonych demoralizacją w rejonie ul. Księżycowej w Lipnie przy budynku nr 16 oraz do aktów wandalizmu.	Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku oraz czystości w w/w rejonie, wyeliminowanie zjawiska demoralizacji, wandalizmu i zaśmiecania. Niedopuszczenie do popełniania przestępstw i wykroczeń w w/w miejscach.	Podczas obchodu prowadzić doraźne kontrole w rejonie Lipno ul. Księżycowej 16, również prowadzić rozmowy z mieszkańcami i zbierać informację na temat przestępstw i wykroczeń.	Kierownictwo sklepu spożywczego ul. Okrzei Szkoły Podstawowej
2.	Na podstawie Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa i rozmów z mieszkańcami stwierdzono występujący problem spożywania alkoholu w miejscu zabronionym w Lipnie na ul. Dobrzyńska 4 – rejon sklepu monopolowego, do którego dochodzi najczęściej w godzinach popołudniowych i wieczornych	Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego w/w rejonie, wyeliminowanie zjawiska spożywania alkoholu w miejscu zabronionym. Niedopuszczenie do popełniania przestępstw i wykroczeń w/w miejscu.	Podczas obchodu prowadzić doraźne kontrole w/w rejonie służbowym i reagować na popełniane wykroczenia i przestępstwa. Prowadzić rozmowy ze społecznością lokalną i zbierać informację na temat ewentualnych sprawców w/w przestępstw i wykroczeń.	Mieszkańcy w/w rejonu. MKRPA w Lipnie.
3.	Na podstawie Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa i rozmów z mieszkańcami stwierdzono występujący problem na ul. Różyckiego w Lipnie w rejonie sklepu Lewiatan, gdzie dochodzi o różnych porach i dniach do spożywania alkoholu w miejscach objętym zakazem oraz zaśmiecania miejsca publicznego	Zapewnienie bezpieczeństwa, porządku i czystości w w/w rejonie, wyeliminowanie zjawiska spożywania alkoholu w miejscach objętych zakazem oraz zaśmiecania. Niedopuszczenie do popełniania innych przestępstw i wykroczeń w w/w miejscach.	Podczas obchodu prowadzić doraźne kontrole w w/w rejonie służbowym i reagować na popełnione wykroczenia. Prowadzić spotkania ze społecznością lokalną i zbierać informację na temat sprawców wykroczeń i przestępstw.	Przedstawiciele sklepu Lewiatan Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych UM w Lipnie
4.	Na podstawie zgłoszeń mieszkańców i rozmów z nimi oraz na podstawie zgłoszeń nanoszonych na Krajową Mapę Zagrożeń Bezpieczeństwa stwierdzono występujący problem zaśmiecania i wyrzucania odpadów komunalnych na tereny zielone i leśne przy ul. Nieszawskiej. Powoduje to dużą uciążliwość i zagrożenia dla mieszkańców oraz środowiska.	Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom rejonu ul. Nieszawskiej i rejonu przyległego, zapewnienie porządku publicznego. Niedopuszczenie do popełniania przestępstw i wykroczeń w w/w miejscu.	Podczas obchodu prowadzić doraźne kontrole w w/w rejonie służbowym i reagować na popełnione wykroczenia i przestępstwa. Prowadzić spotkania ze społecznością lokalną i zbierać informację na temat sprawców czynów zabronionych.	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Lipnie. Leśnictwo Komorowo, Nadleśnictwo Dobrzejewice
5.	Brak zdiagnozowanych zagrożeń w niniejszym rejonie na terenie miasta Lipna.	—	—	—

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Lipnie

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące bezpieczeństwa publicznego na terenie miasta Lipno w latach 2015-2020. Ogólna liczba przestępstw w analizowanym okresie czasu zmniejszyła się o aż 58,07%. Pozwala to stwierdzić znaczny poziom wzrostu bezpieczeństwa na terenie miasta. Szczegóły zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 40. Bezpieczeństwo publiczne na terenie miasta Lipno w latach 2015-2020

Wyszczególnienie		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba interwencji domowych		440	363	322	295	249	106
Liczba przestępstw		322	261	144	163	198	135
w tym:	kradzież rzeczy obcej	164	122	75	77	103	73
	kradzież z włamaniem	127	106	41	54	60	44
	rozboje	12	11	9	7	7	5
	bójki i pobicia	11	16	9	11	14	6
	uszczerbek na zdrowiu	8	6	10	14	14	7

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Lipnie

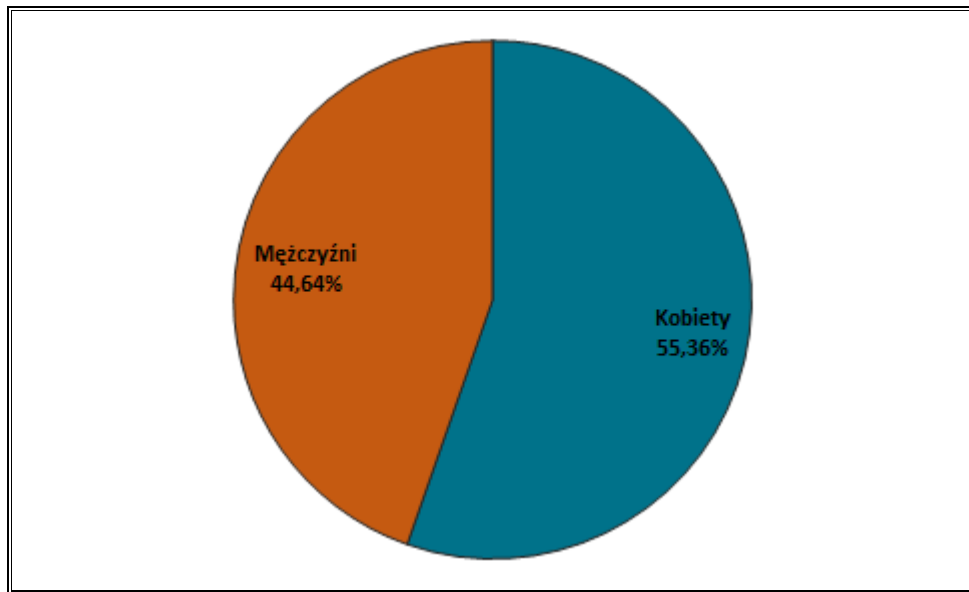
Komenda Powiatowa Policji w Lipnie realizuje również szereg programów i działań profilaktycznych m.in. Program profilaktyczno-prewencyjny poświęcony bezpieczeństwu niechronionych uczestników ruchu drogowego czy różnego rodzaju szkolenia i pogadanki na temat bezpieczeństwa w szkołach.

3.3. Wyniki badania ankietowego

W celu opracowania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Lipno na lata 2021-2027*, na terenie miasta przeprowadzono badanie ankietowe mające na celu rozpoznanie najczęściej występujących według opinii mieszkańców, problemów społecznych oraz kierunków działań prowadzących do ich rozwiązania. Formularz ankietowy składał się z 13 pytań, w tym 12 pytań zamkniętych oraz jednego pytania otwartego. Ankietowani wyrazili swoją opinię również na temat sytuacji społecznej mieszkańców miasta. Pytania dotyczyły dostępu do ochrony zdrowia, ubóstwa, niepełnosprawności, osób starszych, bezpieczeństwa oraz uzależnień.

Ankietę wypełniło 56 osób. Większość respondentów stanowiły kobiety, których udział w ogólnej liczbie badanych wyniósł 55,36%, zaś udział mężczyzn 44,64%.

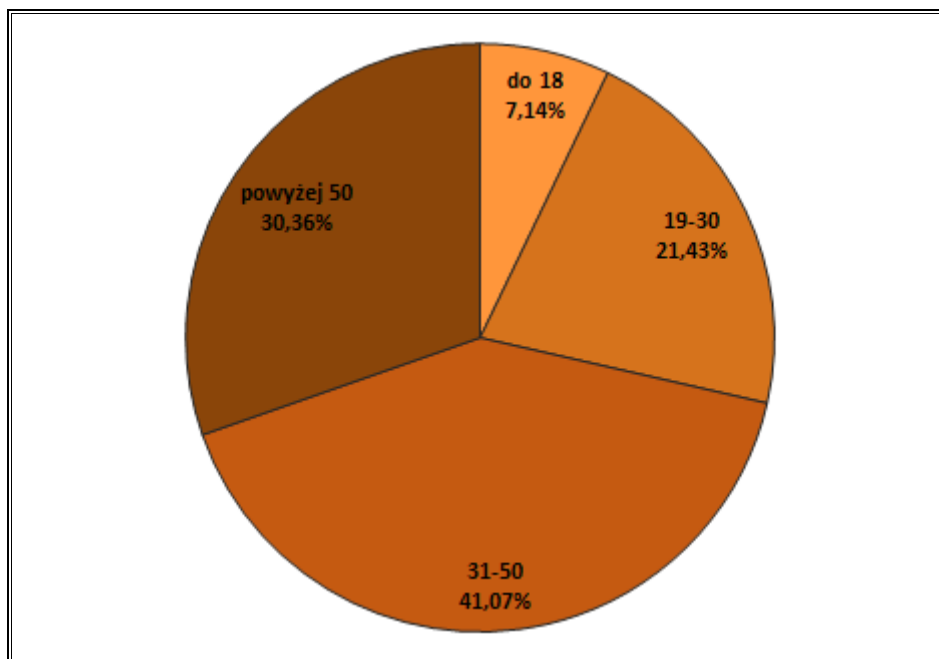
Wykres 8. Anketowani według płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 31-50 (41,07%), kolejnymi grupami były osoby w wieku powyżej 50 lat (30,36%), osoby w wieku 19-30 lat (21,43%), a następnie osoby do 18 roku życia (7,14%).

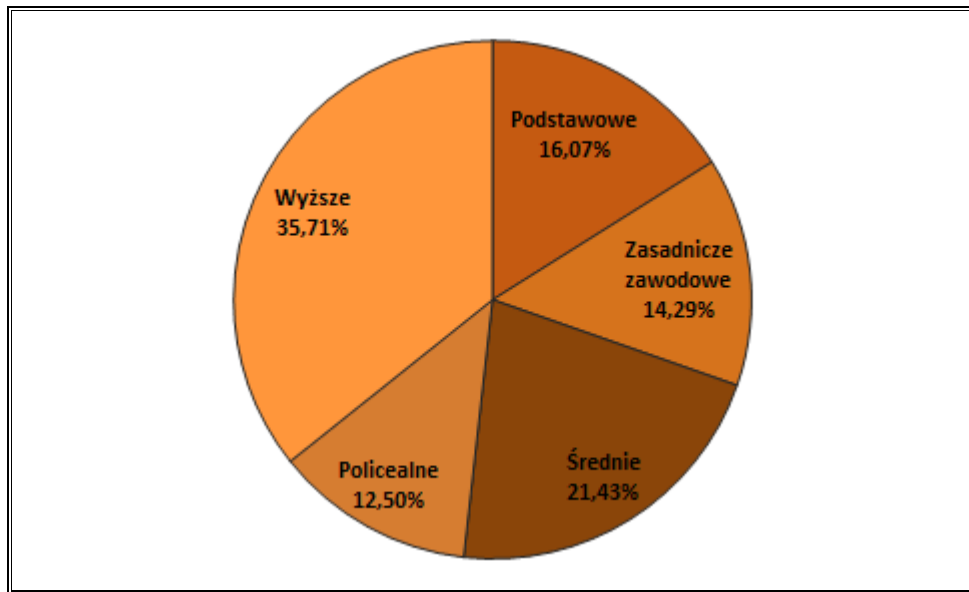
Wykres 9. Anketowani według wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Największą część respondentów stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (35,71%), następnie osoby z wykształceniem średnim (21,43%), podstawowym (16,07%), zasadniczym zawodowym (14,29%) oraz policealnym (12,50%).

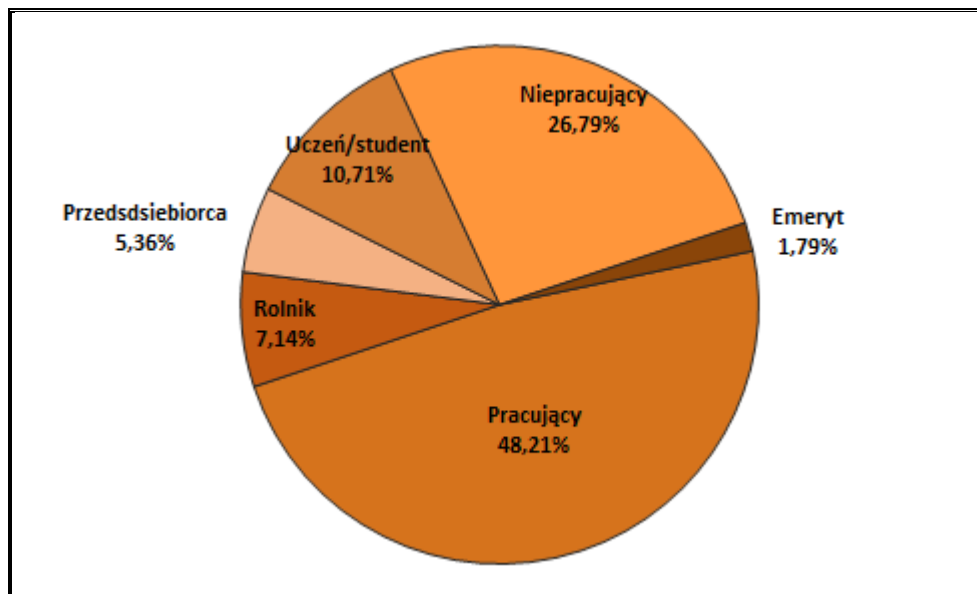
Wykres 10. Ankietowani według poziomu wykształcenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby pracujące (48,21%). Mniej licznymi grupami byli niepracujący (26,79%), uczniowie/studenci (10,71%), rolnicy (7,14%), przedsiębiorcy (5,36%) i emeryci (1,79%).

Wykres 11. Ankietowani według statusu zawodowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

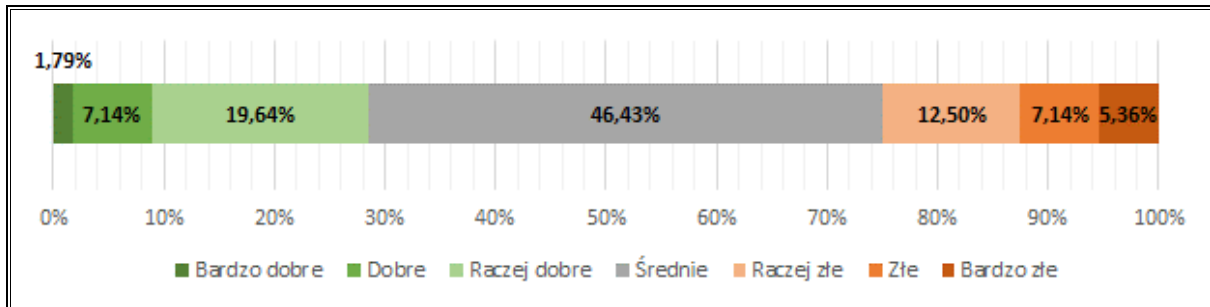
Ocena aktualnych warunków życia na terenie miasta wśród mieszkańców jest zróżnicowana.

Blisko połowa respondentów (46,43%) określiła aktualne warunki życia mieszkańców miasta jako średnie.

Pozytywnie o aktualnych warunkach życia w mieście wypowiedziało się zaledwie 28,57% ankietowanych, z czego 19,64% określiło je jako raczej dobre, 7,14% raczej dobre, a 1,79% najbardziej pozytywnie - jako bardzo dobre.

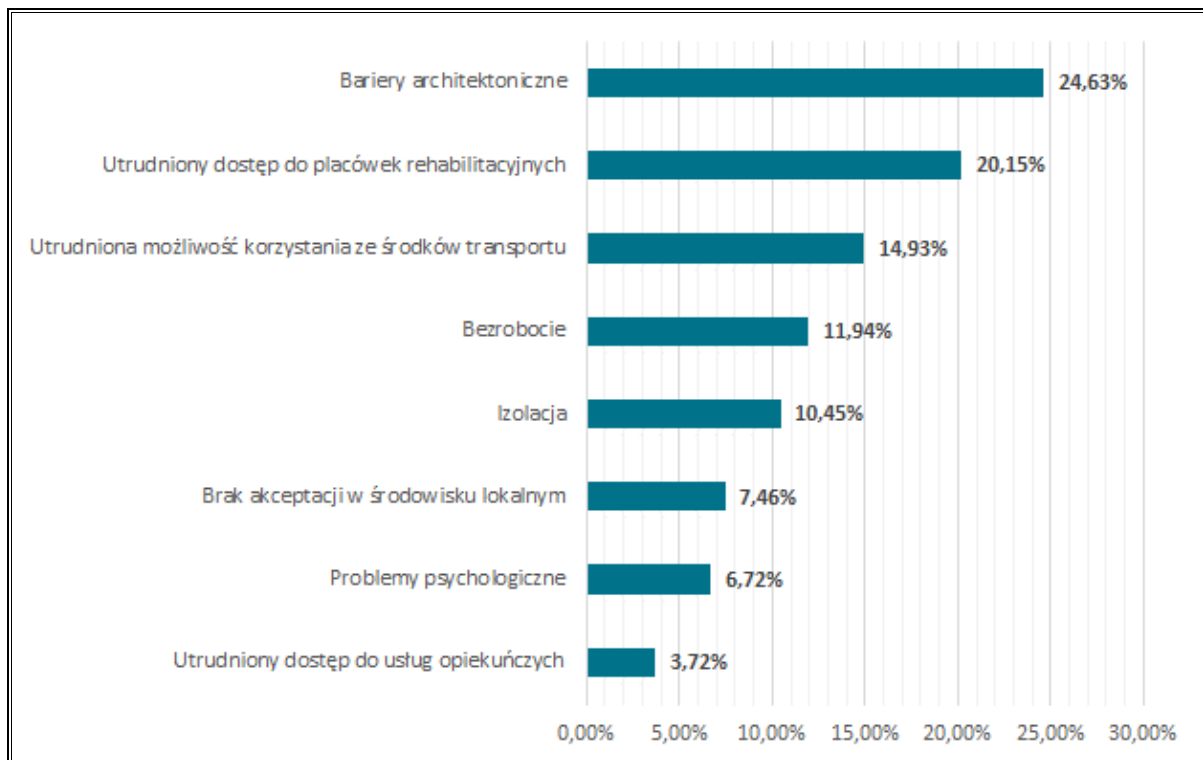
Odsetek negatywnych odpowiedzi był również niewielki, gdyż zaledwie 12,50% respondentów, określiło obecną sytuację jako raczej złą, 7,14% jako złą, a 5,36% najbardziej negatywnie - jako bardzo złą.

Wykres 12. Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

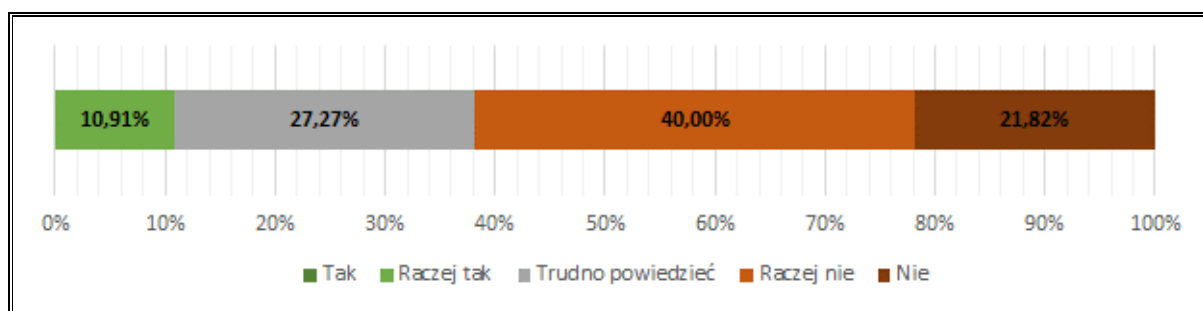
Zdaniem największej liczby ankietowanych najczęstszym problemem społecznym, na które napotykają w swoim życiu codziennym osoby niepełnosprawne, są bariery architektoniczne, utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych oraz utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu. Respondenci wskazywali również, w znacznej mierze na: bezrobocie, izolację i brak akceptacji w środowisku lokalnym. Zauważono również problemy z zakresu: problemów psychologicznych oraz utrudnionego dostępu do usług opiekuńczych. Reasumując, niezbędne jest prowadzenie na terenie miasta działań w zakresie niwelacji barier, z jakimi na co dzień spotykają się osoby z niepełnosprawnościami i skierowanie dla nich pomocy w celu poprawy ich sytuacji życiowej.

Wykres 13. Problemy społeczne najczęściej spotykające niepełnosprawnych wg ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W kolejnym pytaniu ankietowali oceniali czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych na obszarze miasta jest wystarczająca. Pozytywnie odpowiedziało na te pytanie zaledwie 10,91% respondentów, którzy zaznaczyli odpowiedz raczej tak. 27,27% respondentów nie potrafiła jednoznacznie stwierdzić i ocenić wystarczalność kierowanej oferty pomocy dla osób niepełnosprawnych. Negatywnie na te pytanie odpowiadała większość ankietowanych. Dla 40,00% oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest raczej nie wystarczająca, a dla 21,82% zdecydowanie nie wystarczająca.

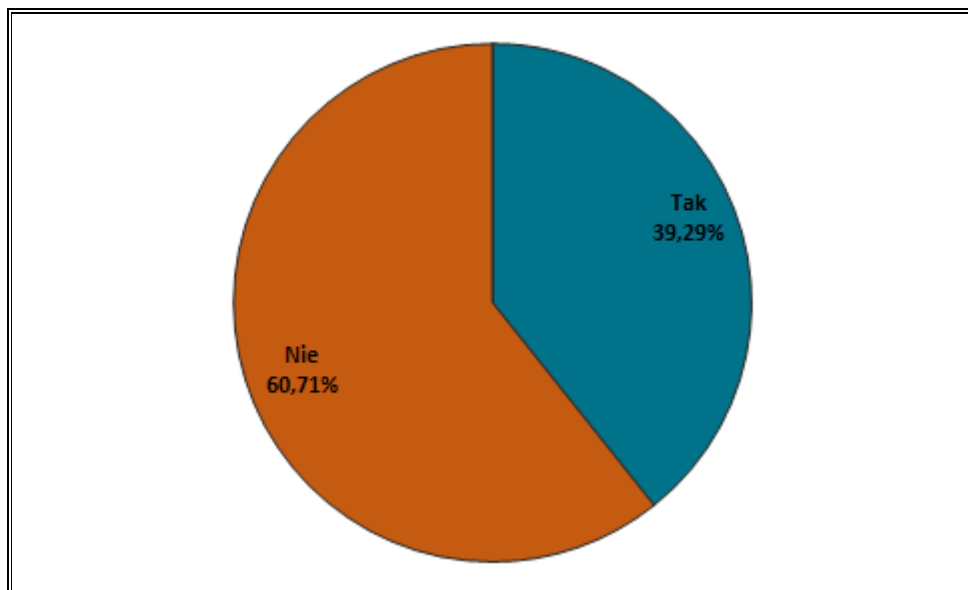
Podsumowując większość respondentów uważa że osoby niepełnosprawne na obszarze miasta nie otrzymują dostatecznej pomocy.

Wykres 14. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie miasta, został oceniony negatywnie przez respondentów, gdyż aż 60,71% z nich zaznaczyło odpowiedź, że jest on niewystarczający. Przeciwnego zdania było pozostałe 39,29% pytanym. Osoby wypowiadające się negatywnie, argumentowały to przede wszystkim brakiem odpowiedniej ilości placówek specjalistycznych (m.in. rehabilitacyjnych, psychiatrycznych, kardiologicznych, stomatologicznych).

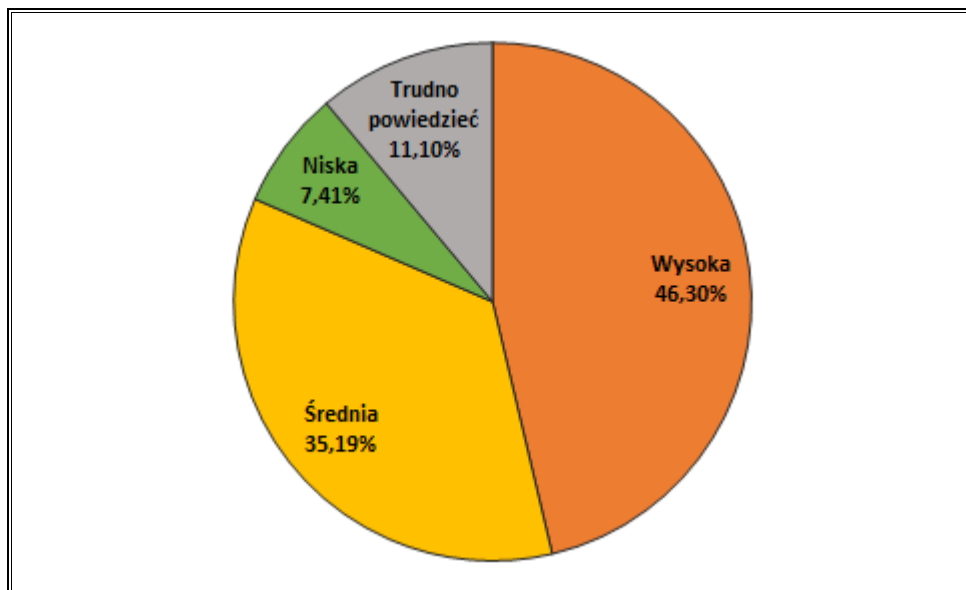
Wykres 15. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie miasta jest wystarczający?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W kolejnym pytaniu ankietowali mieli wskazać skalę problemu uzależnień na terenie miasta. Największa część respondentów (46,30%) wskazała, że na terenie miasta występuje wysoki poziom zagrożenia uzależnieniami, 35,19% wskazało na średni, a 11,10% nie potrafiło wskazać intensywności problemu uzależnień. Zaledwie 7,41% ankietowanych wskazało na niski poziom problemu uzależnień na terenie miasta.

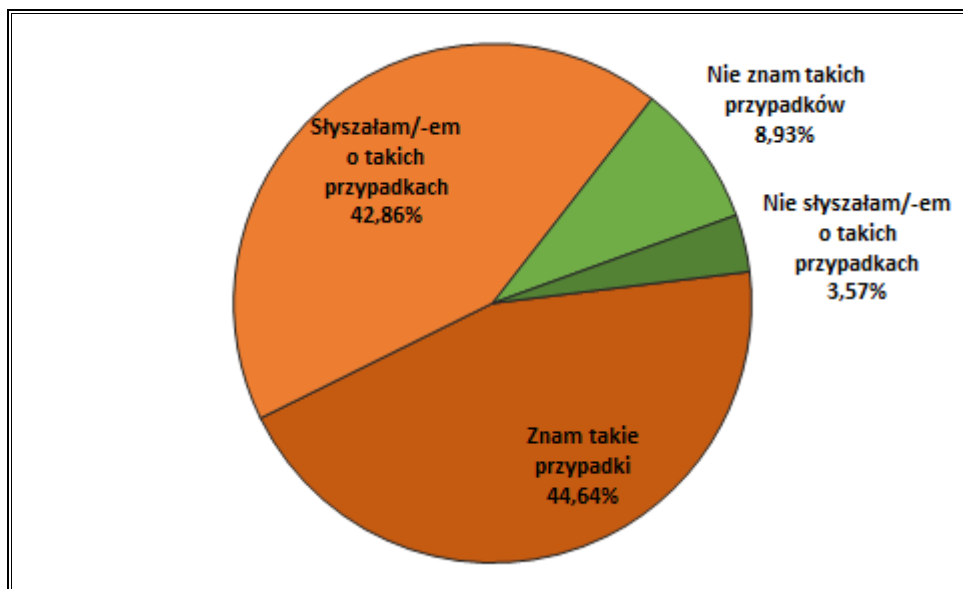
Wykres 16. Skala problemu uzależnień na terenie miasta

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Kolejne pytanie w kwestionariuszu dotyczyło problemów przemocy domowej na terenie miasta. Poziom wiedzy na temat takich przypadków był zróżnicowany wśród ankietowych. Największa część respondentów (44,64%) wskazała, że zna takie przypadki, a 42,86%, że słyszała o takich przypadkach. Łącznie daje to aż 87,50% respondentów, którzy spotkali się z problemem przemocy domowej. Pozostała część, tj. 8,93% wskazała, że nie zna takich przypadków, natomiast 3,57% zadeklarowało, że nie słyszało o takich przypadkach.

Wykres 17. Zjawisko przemocy domowej na terenie miasta Lipno

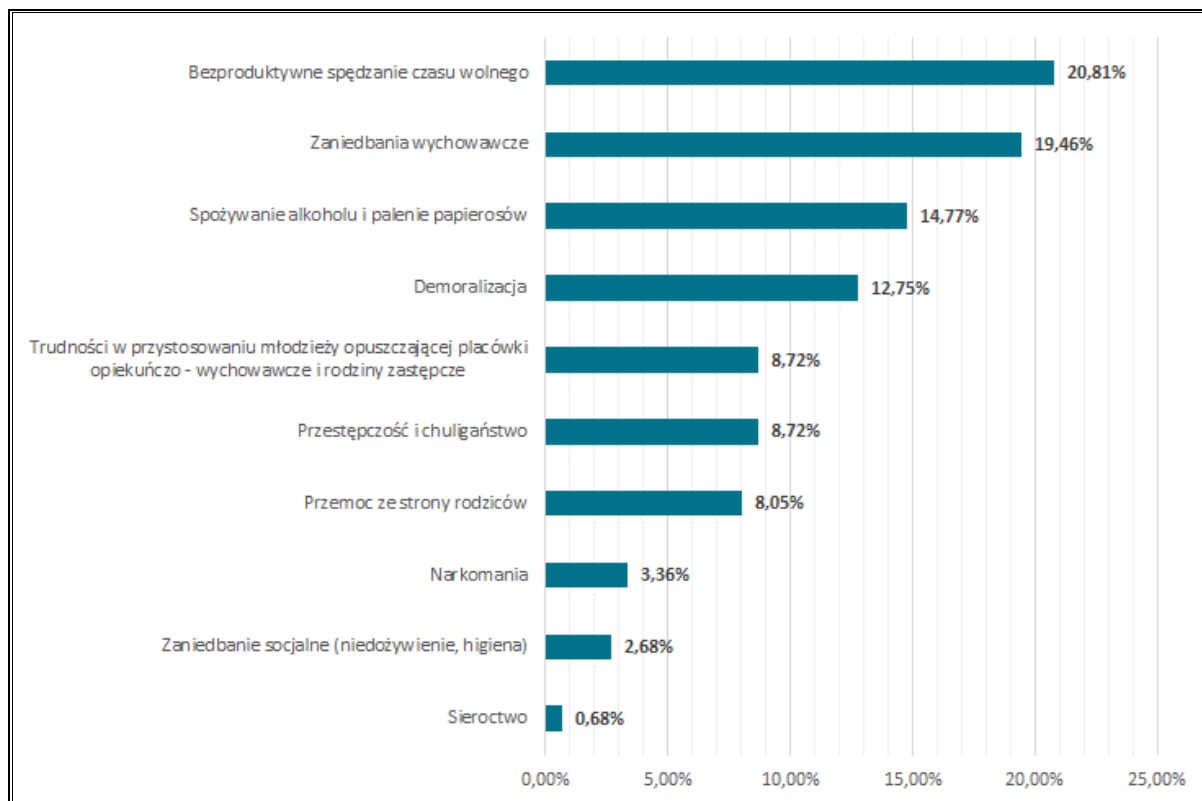

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Wśród dzieci i młodzieży najbardziej dostrzegającym przez ankietowanych problemem są: bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, zaniedbania wychowawcze oraz spożywanie alkoholu i palenie papierosów, co wiąże się z kolejnymi wskazywanymi odpowiedziami

w zakresie: demoralizacji, trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze oraz przestępczości i chuligaństwa. Następnymi w kolejności zjawiskami wskazywanymi przez respondentów są: przemoc ze strony rodziców, narkomania, zaniedbania socjalne (niedożywienie, higiena) oraz sieroctwo.

Wykres 18. Najczęściej dostrzegane negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży

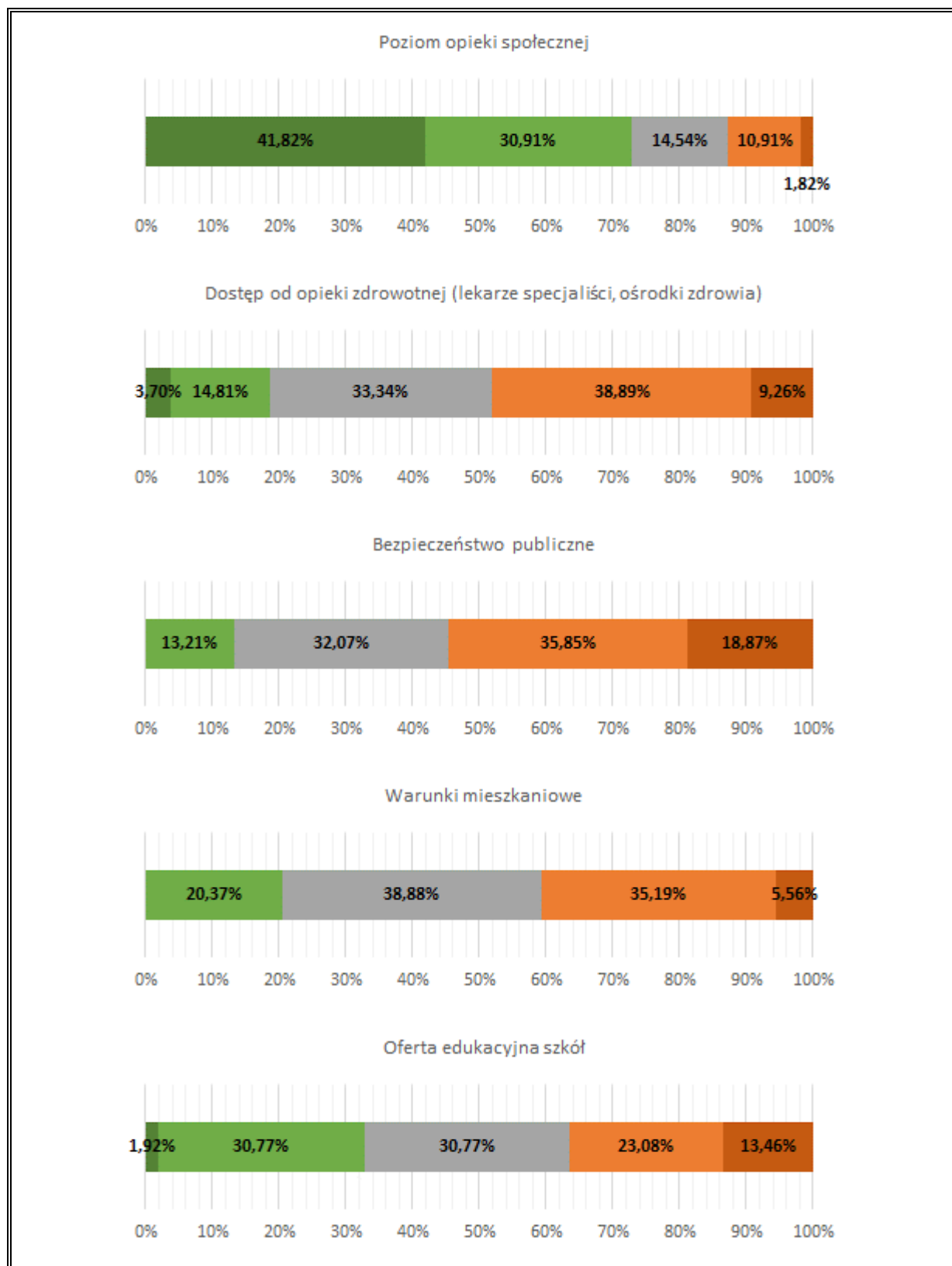

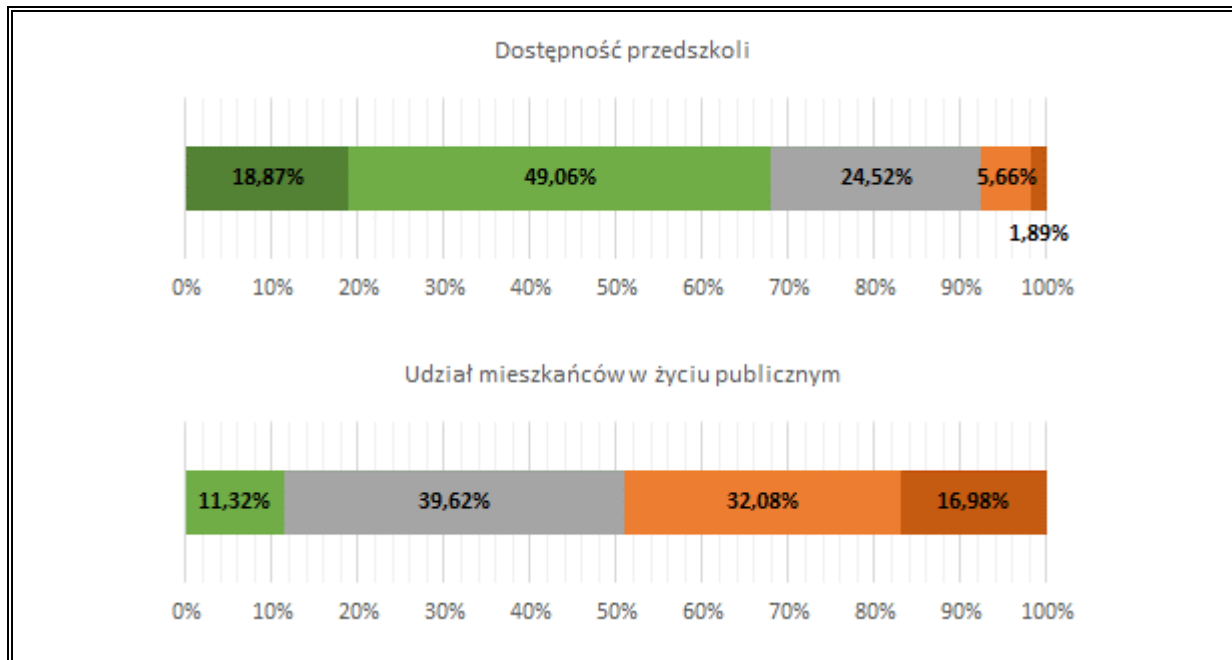
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Na pytania dotyczące poszczególnych kwestii wpływających na jakość życia mieszkańców na terenie miasta, wyłączając osoby niezdecydowane, ankietowani przeważnie stwierdzili, że są niezadowoleni z obecnych warunków. Największy poziom niezadowolenia dotyczy przede wszystkim organizacji czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby sportowe), gdzie w tej sferze negatywnie wypowiedziało się aż 69,09% ankietowanych. Natomiast największy poziom zadowolenia dotyczył poziomu opieki społecznej, gdzie zadowolenie w tej sferze wyraziło, aż 72,73% respondentów.

Wykres 19. Zadowolenie ankietowanych z obecnych warunków życia na terenie miasta Lipno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W ostatnim pytaniu ankietowani zostali poproszeni o wskazanie działań, które ich zdaniem będą przeciwdziałać negatywnym zjawiskom występującym na terenie miasta.

W zakresie wsparcia ubogich, respondenci wskazali przede wszystkim na następujące działania:

- aktywizację zawodową i społeczną (wsparcie poprzez kursy, szkolenia, pomoc w znalezieniu pracy, pomoc psychologa itp.),
- utworzenie większej liczby schronisk dla bezdomnych i jadalni,
- zbiórki żywności (paczki żywnościowe) i odzieży oraz pomoc materialna (zwiększenie wysokości zasiłków, dodatkowe świadczenia),
- większe zainteresowanie ze strony stowarzyszeń i organizacji pozarządowych (m.in. Caritas Polska),
- większa pomoc ze strony MOPS (usługi opiekuńcze),
- budowa i zapewnienie większej liczby mieszkań socjalnych.

Zdaniem ankietowanych głównymi działaniami, jakie powinny zostać podjęte w zakresie poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnością są:

- likwidacja barier architektonicznych (głównie w budynkach użyteczności publicznej),
- aktywizacja zawodowa (stworzenie miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością, dodatkowe kursy i szkolenia),
- aktywizacja społeczna (organizacja większej liczby imprez i wydarzeń dla osób niepełnosprawnych, terapie i warsztaty zajęciowe),

- lepszy dostęp do poradni specjalistycznych (głównie rehabilitacyjnych i psychologicznych) oraz zwiększenie usług opiekuńczych.

W sferze ochrony zdrowia, ankietowani wskazali, że kluczowymi działaniami w zakresie poprawy dostępu do ochrony zdrowia są: większy dostęp do lekarzy specjalistów (mniejszy czas oczekiwania na wizytę) oraz budowa nowych placówek opieki medycznej.

Jako działania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom, na jakie narażone są osoby starsze, wskazano przede wszystkim:

- aktywizację osób starszych (większa liczba spotkań i wydarzeń integracyjnych, stworzenie klubów zainteresowań),
- zwiększenie opieki (większa pomoc w życiu codziennym ze strony MOPS, wolontariat młodzieży, usługi opiekuńcze),
- stworzenie placówek dziennego pobytu dla osób starszych,
- zwiększenie dostępności do ochrony zdrowia (dowóz osób starszych do placówek medycznych),
- zwiększenie pomocy finansowej.

W celu poprawy bezpieczeństwa na terenie miasta, zdaniem respondentów powinny zostać podjęte działania przede wszystkim w zakresie zwiększenia liczby patroli policji i straży miejskiej oraz zwiększenia liczby kamer monitoringu miejskiego.

Do pozostałych działań, które będą przeciwdziałać negatywnym zjawiskom występującym na terenie miasta ankietowali wskazali na:

- zwiększenie liczby koszy na śmieci na obszarze miasta,
- zajęcie się bardziej problemem osób bezdomnych,
- budowę schroniska dla bezdomnych zwierząt,
- zwiększenie liczby żłobków i przedszkoli.

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najczęściej stosowanych i najprostszych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **Strenghts** (silne strony), **Weaknesses** (słabe strony), **Opportunities** (szanse) oraz **Threats** (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- SZANSE – zewnętrzne zjawiska i tendencje, które mają miejsce w otoczeniu, a odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące niekorzystne zjawiska.
- ZAGROŻENIA – wszystkie zewnętrzne zjawiska uznawane jako bariery dla rozwoju Gminy Miasta, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być przy planowaniu podejmowanych działań.
- MOCNE STRONY – zalety wynikające z uwarunkowań wewnętrznych Gminy Miasta, które w pozytywny sposób wyróżniają je spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę, jak i być zasługą lokalnej społeczności.
- SŁABE STRONY – stanowią konsekwencję ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej Gminy Miasta, jak i jej części.

Prawidłowa diagnoza poszczególnych okoliczności pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Z uwagi na zagadnienie przygotowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabeli przedstawiającej analizę SWOT zredukowano do kwestii mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 41. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
— funkcjonowanie MOPS, który umożliwia mieszkańcom pokonanie trudnych sytuacji życiowych, rozwiązanie problemów, okazuje wsparcie, zaspokaja podstawowe potrzeby oraz udziela pomocy psychologicznej dla osób i rodzin, które tego potrzebują; — spadek liczby osób bezrobotnych na terenie miasta; — zapewnienie dostępu do podstawowej i specjalistycznej ochrony zdrowia (funkcjonujący szpital); — dobrze funkcjonujący system oświaty; — funkcjonowanie Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego; — funkcjonowanie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; — funkcjonowanie Punktu Terapeutycznego dla osób uzależnionych i współuzależnionych; — funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego dla Ofiar Przemocy w Rodzinie; — funkcjonowanie na terenie miasta placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej; — spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej; — funkcjonowanie wielu programów pomocy, np. „Posiłek w szkole i w domu”; — podejmowanie istotnych ze społecznego punktu widzenia przedsięwzięć inwestycyjnych; — pozyskiwanie przez Gminę Miasta Lipna środków pozabudżetowych; — wzrost poziomu bezpieczeństwa na terenie miasta, związany ze spadkiem ilości popełnianych przestępstw; — działalność stowarzyszeń i organizacji pozarządowych udzielających w zakresie pomocy społecznej; — funkcjonowanie Miejskiego Centrum Kultury i Biblioteki, które zapewniają mieszkańcom dostęp do kultury; — dostęp do oferty sportowej i rekreacyjnej (funkcjonowanie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Lipnie, liczne stowarzyszenia i kluby sportowe).	— zmniejszająca się liczba ludności na terenie miasta; — rosnąca udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym – narastający problem starzenia się społeczeństwa; — ujemny przyrost naturalny; — ujemne saldo migracji; — spadek liczby podmiotów gospodarczych na terenie miasta; — występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług; — występowanie zjawiska osamotnienia wśród osób starszych; — występujące zjawisko bezdomności na terenie miasta; — utrudniony dostęp do placówek specjalistycznych, rehabilitacyjnych; — trudne warunki mieszkaniowe wielu rodzin, — długi czas oczekiwania na przyznanie lokalu socjalnego.

SZANSE	ZAGROŻENIA
— utrzymanie się pozytywnych tendencji dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców; — współpraca z gminą wiejską Lipno w kontekście pomocy społecznej; — dotacje ze środków zewnętrznych; — nowe możliwości udzielenia pomocy osobom potrzebującym; — wzrost jakości usług w zakresie pomocy społecznej; — efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej oraz koordynacja tych działań; — kontynuacja i realizacja nowych projektów socjalnych we współpracy z organizacjami pozarządowymi; — rosnąca aktywność i poziom integracji mieszkańców w wyniku realizowanych projektów; — rozwój instytucji pomocowych oraz zwiększenie świadomości uczniów i mieszkańców na temat ich istnienia.	— starzenie się społeczeństwa; — migracja społeczeństwa do większych miast, zwłaszcza osób młodych; — bierność osób objętych pomocą społeczną i nasilanie się postaw roszczeniowych; — konkurencja między gminami w zabieganiu o środki pomocowe oraz lokalizacje inwestycji; — wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych w przypadku braku objęcia ich działaniami w tej kwestii; — izolowanie się osób starszych; — zjawisko „dziedziczenia bezrobocia” i wyuczonej bezradności; — postępujące rozwarstwienie społeczne w zakresie zamożności mieszkańców miasta Lipno.

Źródło: Opracowanie własne

4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza obejmuje informacje o zasobach, potrzebach, problemach danej społeczności lokalnej, które:

- są wynikiem analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach,
- biorą pod uwagę tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w którym będzie realizowana Strategia, czyli lata 2021-2027.

4.1. Prognoza demograficzna

PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO

Na podstawie Prognozy liczby ludności dla gmin i danych zawartych dla miasta Lipno, która została opracowana przez GUS, prognozuje się, że w latach 2021-2027 przyrost naturalny dalej przyjmował będzie coraz większe wartości ujemne.

Tabela 42. Prognoza przyrostu naturalnego dla miasta Lipno do roku 2027

Lata	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2021	139	151	-12
2022	136	152	-16
2023	133	153	-20
2024	130	153	-23
2025	127	153	-26
2026	125	153	-28
2027	122	155	-33

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

PROGNOZA SALDA MIGRACJI

Zgodnie z prognozą do 2027 roku, liczba osób napływających, jak i odpływających będzie stopniowo maleć. Prognozuje się jednak, że saldo migracji w dalszym ciągu będzie przyjmowało wartości ujemne.

Tabela 43. Prognoza salda migracji dla miasta Lipno do 2027 roku

Lata	Napływy	Odpływy	Saldo migracji
2021	101	155	-54
2022	101	152	-51
2023	100	150	-50
2024	97	147	-50
2025	94	147	-53
2026	94	143	-49
2027	93	141	-48

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

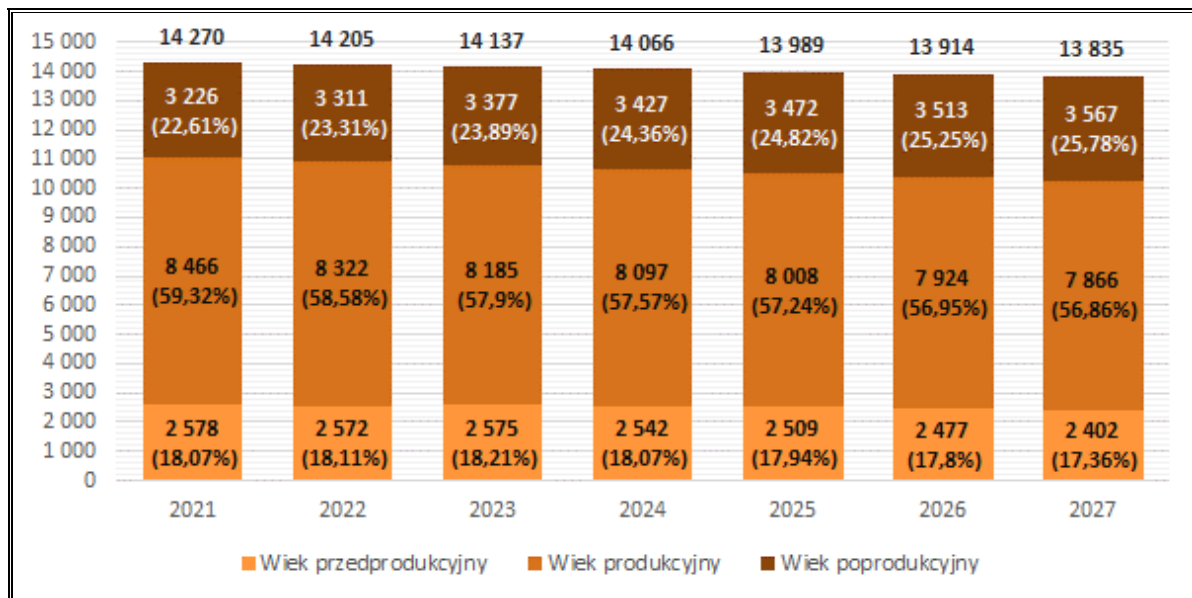
PROGNOZA LUDNOŚCI

W kolejnej tabeli przedstawiono prognozę liczbę ludności miasta Lipno w latach 2021-2027.

Tabela 44. Prognoza liczby ludności miasta Lipno w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2027 roku

Lata	Liczba ludności			
	Ogółem	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
2021	14 270	2 578	8 466	3 226
2022	14 205	2 572	8 322	3 311
2023	14 137	2 575	8 185	3 377
2024	14 066	2 542	8 097	3 427
2025	13 989	2 509	8 008	3 472
2026	13 914	2 477	7 924	3 513
2027	13 835	2 402	7 866	3 567

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

Wykres 20. Prognoza liczby ludności miasta Lipno do 2027 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

W badanym okresie zaobserwować będzie można spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, a także w wieku produkcyjnym. Rosnąć natomiast będzie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Ogółem liczba ludności wg prognoz w 2027 roku w stosunku do roku 2021 zmniejszy się o około 3,05%.

4.2. Prognoza zmian

Przewiduje się, że konsekwencją realizacji działań ujętych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Lipno na lata 2021-2027* będzie wzrost zaufania mieszkańców, w tym beneficjentów pomocy społecznej w stosunku do placówek pomocowych oraz zmniejszenie obszarów, w których występują problemy społeczne, szczegółowo określone w rozdziale 3.2. niniejszej Strategii.

Tabela 45. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie miasta w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Problem społeczny	Prognoza zmian
Problemy osób starszych	— poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej dla osób starszych, — wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, — rozwijanie środowiskowych form opieki dla osób niesamodzielnych, zależnych, — wzrost liczby osób zatrudnionych przez MOPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi, — rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.
Przemoc w rodzinie	— rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie, — zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą.
Bezdomność	— spadek liczby osób narażonych na bezdomność z powodu bezrobocia, ubóstwa poprzez działania na rzecz pobudzania aktywności zawodowej i rozwoju kwalifikacji, — spadek liczby osób bezdomnych.

Źródło: Opracowanie własne

5. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Miasta Lipno została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych:

„MIASTO LIPNO DĄŻĄCE DO POPRAWY JAKOŚCI I WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZECZ KOMPLEKSOWE DZIAŁANIA SPOŁECZNE, PRZEDĘ WSZYSTKIM Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE, BEZDOMNOŚCI ORAZ PROBLEMÓW OSÓB STARSZYCH”

Przedstawiona wyżej wizja rozwoju społecznego dotyczy wszystkich mieszkańców miasta Lipno dotkniętych problemami społecznymi. Jest to nawiązanie do kwestii problemowych zawartych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Lipno na lata 2021-2027*.

W oparciu o dokonaną analizę SWOT, dotychczasowe doświadczenia pracowników MOPS oraz rzeczywiste potrzeby społeczne, wytypowano **następujące obszary priorytetowe**:

1. Problemy osób starszych;
2. Przemoc w rodzinie;
3. Bezdomność.

Dla każdego z ww. obszarów priorytetowych wyznaczono **cele strategiczne**, które ułatwią realizację wizji rozwoju.

Tabela 46. Cele strategiczne SRPS

L.p.	OBSZAR PRIORYTETOWY	CELE STRATEGICZNE
1.	Osoby starsze	<u>Cel strategiczny 1.</u> Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.
2.	Przemoc w rodzinie	<u>Cel strategiczny 2.</u> Przeciwdziałanie zjawisku przemocy.
3.	Bezdomność	<u>Cel strategiczny 3.</u> Wspieranie i pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością.

Źródło: Opracowanie własne

6. Kierunki niezbędnych działań

W celu urzeczywistnienia założeń Strategii, niezbędne jest wskazanie zasadniczych działań w ramach skonkretyzowanych celów strategicznych. Owe działania wyrażono w postaci celów operacyjnych.

Tabela 47. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Kierunki działań
Cel strategiczny 1. Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.	— Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom, — Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych.
Cel strategiczny 2. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy	— Stworzenie jednolitego systemu wsparcia, — Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy.
Cel strategiczny 3. Wspieranie i pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością	— Zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością, — Zapobieganie dalszemu rozwojowi problemu bezdomności.

Źródło: Opracowanie własne

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie miasta Lipno przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów, niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;

- wzrost atrakcyjności miasta Lipno jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII

Realizowanie założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należy do obowiązku władzy wykonawczej Gminy Miasta Lipna, przy czym bezpośrednim realizatorem celów wskazanych w niniejszej Strategii jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie.

Programy i projekty muszą być analogiczne z założeniami Strategii oraz tak zaplanowane, by zawierały się w strukturze celów strategicznych, zaś rezultaty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie wizji.

Skuteczne wdrożenie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Lipno będzie opierało się na poniżej przedstawionych założeniach. Konieczne jest wyznaczenie lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Gmina Miasta Lipna.
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie.
3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

RAMY FINANSOWE STRATEGII

Jednym z najważniejszych warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Lipno* obejmują lata 2021-2027, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób stały zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu Gminy Miasta Lipna finansowane z jej dochodów;
- środki przekazane Gminie Miasta Lipna z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszu krajowego;
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii

Proces monitoringu wdrażania Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami i celami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych.

Realizacja niniejszej Strategii będzie monitorowana również w oparciu o założone wskaźniki obserwacji, w tym m.in.:

1. w obszarze społecznym:
 - struktura demograficzna mieszkańców;
 - przyrost naturalny;
 - saldo migracji;
 - liczba beneficjentów pomocy społecznej;
 - powody korzystania z pomocy;
 - formy udzielanej pomocy.
2. w obszarze gospodarczym:
 - liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych;
 - liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Ponadto monitorowana będzie liczba programów i projektów przyjętych do realizacji, a także ilość środków finansowych przeznaczonych na poszczególne działania zaplanowane w strategii.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych Urzędu Miejskiego, Komendy Powiatowej Policji, PUP, ze sprawozdań MOPS i MKRPA, sprawozdań z realizacji miejskich programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę wykonywania programów, osiągania celów i realizacji zadań,

- prognozowanie możliwych zmian warunków realizacji Strategii,
- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających,
- informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach.

Zadaniem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie będzie sporządzanie raportu monitoringowego, ukazującego stan realizacji Strategii. Będzie on wykonywany na podstawie rocznych danych. Informacja nt. realizacji Strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez Gminę Miasta Lipna w formie raportów. Raport może zawierać również propozycje nowych rozwiązań bądź modyfikację dotychczasowych działań stosownie do zmieniających się potrzeb. Monitoring będzie dokonywany w trakcie prac nad raportem z wdrażania Strategii, który będzie przekazany Burmistrzowi i Przewodniczącemu Rady Miejskiej. Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

Rezultaty raportu winny eksponować na podejmowanie działań, których celem będzie zniwelowanie bądź usunięcie nieprawidłowości na etapie wdrażania Strategii. Co więcej, raport będzie stanowił podstawę do wszelkich prac aktualizacyjnych i składania sugestii adaptacji zapisów Strategii w stosunku do zachodzących zmian społeczno-gospodarczych na terenie miasta Lipno.

Wyznacznikiem realizacji celów strategicznych będzie przede wszystkim stopień zadowolenia osób mieszkających na terenie miasta z jakości życia. Owa jakość będzie sprawdzana na podstawie weryfikatorów zawartych w tabeli poniżej. Oprócz tego, wskaźnikiem monitorującym zachodzące zmiany, będzie również zmniejszająca się liczba beneficjentów pomocy oraz zmniejszanie się strumienia środków na bezpośrednie wsparcie osób, które potrzebują pomocy najbardziej.

OCENA RYZYKA

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami.

Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyko, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów

i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

EWALUACJA

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości Strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań strategii, rozwiązywanie problemów.

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen;
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności.

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

Planuje się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społecznoekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznania częstości występowania badanego zjawiska oraz określenia poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi:
- techniki: ankiety, zestawienie danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług);
- narzędzia: tabele, wykresy, diagramy.

W poniższej tabeli przedstawiono przykładowe wskaźniki realizacji poszczególnych celów, wyznaczonych w ramach Strategii.

Tabela 48. Przykładowe wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźniki realizacji działania
Cel strategiczny 1. Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.	— Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom, — Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych.	— liczba osób zatrudnionych przez OPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi, — liczba wolontariuszy zajmujących się osobami starszymi, — liczba projektów zrealizowanych na rzecz osób starszych, — liczba osób starszych objęta bezpośrednią pomocą w ramach projektów, — liczba spotkań integracyjnych.
Cel strategiczny 2. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy	— Stworzenie jednolitego systemu wsparcia, — Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy.	— liczba interwencji policyjnych z powodu przemocy w rodzinie, — liczba założonych „Niebieskich Kart”, — liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały ze wsparcia.
Cel strategiczny 3. Wsparcie i pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością	— Zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością, — Zapobieganie dalszemu rozwojowi problemu bezdomności.	— liczba osób, którym przyznano świadczenia pieniężne, niepieniężne, — liczba osób objętych pomocą doraźną lub okresową w postaci jednego gorącego posiłku dziennie, — liczba osób bezdomnych skierowanych do schroniska, — liczba osób bezdomnych umieszczonych w noclegowniach i ogrzewalniach, — liczba umów zawarta ze schroniskami dla osób bezdomnych na świadczenie pomocy w formie schronienia.

Źródło: Opracowanie własne

9. Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Lipno jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej.

W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców miasta Lipno i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców miasta Lipno, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy Miasta Lipna, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

10. Spis tabel i wykresów, rysunków

Tabela 1. Liczba mieszkańców miasta Lipno z podziałem na płeć w latach 2015-2020	15
Tabela 2. Liczba ludności miasta Lipno w latach 2015-2020 wg grup ekonomicznych.....	16
Tabela 3. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w mieście Lipno w latach 2015-2020.....	17
Tabela 4. Migracja na pobyt stały na terenie miasta Lipno w latach 2015-2019	18
Tabela 5. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie miasta Lipno w latach 2015-2019	20
Tabela 6. Podział i liczba podmiotów gospodarczych w mieście Lipno w latach 2015-2019	21
Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe na terenie miasta Lipno w latach 2015-2019.....	23
Tabela 8. Opieka zdrowotna na terenie miasta Lipno	24
Tabela 9. Apteki funkcjonujące na terenie miasta Lipno	24
Tabela 10. Edukacja na terenie miasta Lipno (stan na dzień 20 maj 2020 r.)	27
Tabela 11. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego na terenie miasta Lipno w latach 2015-2019.....	28
Tabela 12. Średni wynik procentowy egzaminu maturalnego dla szkół średnich na terenie miasta Lipna z przedmiotów podstawowych w latach 2017-2020	29
Tabela 13. Średnie wyniki procentowe egzaminu gimnazjalnego w [%] w mieście Lipno w latach 2017-2019.....	31
Tabela 14. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] dla szkół na terenie miasta Lipno, powiatu lipnowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w roku 2019 i 2020	31
Tabela 15. Imprezy kulturalne na terenie miasta Lipno na przestrzeni lat 2015-2019.....	34
Tabela 16. Grupy artystyczne oraz koła, kluby i sekcje na terenie miasta Lipno na przestrzeni lat 2015-2019.....	34
Tabela 17. Działalność kina „Nawojka” na przestrzeni lat 2015-2019	34
Tabela 18. Działalność biblioteczna na terenie miasta Lipno na przestrzeni lat 2015-2019	35
Tabela 19. Rzeczywista liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną na terenie miasta Lipno w latach 2015-2019.....	45
Tabela 20. Udzielone świadczenia na terenie miasta Lipno - zadania własne Miasta w latach 2015-2019.....	46
Tabela 21. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez MOPS w Lipnie na przestrzeni lat 2015-2019.....	47
Tabela 22. Liczba bezrobotnych na terenie miasta Lipno w latach 2015-2020	52
Tabela 23. Liczba beneficjentów MOPS w Lipnie korzystających z pomocy z powodu bezrobocia.....	54
Tabela 24. Liczba beneficjentów objętych pomocą MOPS w Lipnie z powodu ubóstwa.....	55
Tabela 25. Dane nt osób niepełnosprawnych na terenie miasta	57
Tabela 26. Liczba beneficjentów objętych pomocą MOPS w Lipnie z powodu niepełnosprawności ...	57
Tabela 27. Osoby starsze na terenie miasta Lipno w 2019 roku	61
Tabela 28. Wysokość kosztu jednej godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych świadczonych w ramach pomocy społecznej na terenie miasta w zależności od dochodu.....	63
Tabela 29. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta Lipno	65
Tabela 30. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności na terenie miasta Lipno	65
Tabela 31. Populacja osób w mieście Lipnie, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe).....	75
Tabela 32. Liczba beneficjentów pomocy MOPS w Lipnie z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków w latach 2015-2019	76
Tabela 33. Dane dotyczące bezdomności na terenie miasta Lipno.....	80
Tabela 34. Beneficjenci pomocy MOPS w Lipnie z powodu bezdomności.....	80
Tabela 35. Beneficjenci pomocy MOPS w Lipnie z powodu przemocy w rodzinie	81
Tabela 36. Dane dotyczące przemocy domowej na terenie miasta Lipno w latach 2015-2020	82

Tabela 37. Praca socjalna prowadzona na terenie miasta Lipno w latach 2015-2019	83
Tabela 38. Liczba sporządzonych Niebieskich Kart na terenie miasta Lipno w latach 2015-2020	84
Tabela 39. Plany działań priorytetowych dla poszczególnych rejonów dzielnicowych na terenie miasta Lipna w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2021 roku	87
Tabela 40. Bezpieczeństwo publiczne na terenie miasta Lipno w latach 2015-2020	88
Tabela 41. Analiza SWOT	101
Tabela 42. Prognoza przyrostu naturalnego dla miasta Lipno do roku 2027	103
Tabela 43. Prognoza salda migracji dla miasta Lipno do 2027 roku	103
Tabela 44. Prognoza liczby ludności miasta Lipno w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2027 roku	104
Tabela 45. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie miasta w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	105
Tabela 46. Cele strategiczne SRPS	106
Tabela 47. Kierunki niezbędnych działań	106
Tabela 48. Przykładowe wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań	111
Wykres 1. Liczba mieszkańców miasta Lipno z podziałem na płeć w latach 2015-2020	15
Wykres 2. Udział poszczególnych grup ekonomicznych miasta Lipno w ogólnej liczbie ludności w [%] w latach 2015-2020	16
Wykres 3. Przyrost naturalny w mieście Lipno w latach 2015-2020	17
Wykres 4. Migracja na pobyt stały na terenie miasta Lipno w latach 2015-2019	18
Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarczych (wg sekcji PKD) w roku 2019 w mieście Lipno	22
Wykres 6. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] na terenie miasta Lipno, powiatu lipnowskiego i woj. kujawsko-pomorskiego w latach 2019-2020	32
Wykres 7. Liczba bezrobotnych na terenie miasta Lipno w latach 2015-2020	53
Wykres 8. Ankietowani według płci	89
Wykres 9. Ankietowani według wieku	89
Wykres 10. Ankietowani według poziomu wykształcenia	90
Wykres 11. Ankietowani według statusu zawodowego	90
Wykres 12. Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców	91
Wykres 13. Problemy społeczne najczęściej spotykające niepełnosprawnych wg ankietowanych	92
Wykres 14. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?	92
Wykres 15. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie miasta jest wystarczający?	93
Wykres 16. Skala problemu uzależnień na terenie miasta	94
Wykres 17. Zjawisko przemocy domowej na terenie miasta Lipno	94
Wykres 18. Najczęściej dostrzegane negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży	95
Wykres 19. Zadowolenie ankietowanych z obecnych warunków życia na terenie miasta Lipno	96
Wykres 20. Prognoza liczby ludności miasta Lipno do 2027 roku	104
Rysunek 1. Położenie miasta Lipno na tle województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu lipnowskiego	14